

Van Noord-Zuid naar Mondiaal

Naar een lokaal mondiaal beleid

DANKWOORD

Deze publicatie is het werk van veel mensen. De denktank, die ontstond in 2013 om te reflecteren over de toekomst van de gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking, ligt aan de oorsprong van deze publicatie. Zo analyseerde de denktank actuele tendensen in de sector van de gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking, van waaruit een duidelijke visie werd ontwikkeld over het gemeentelijk beleid rond internationale solidariteit en samenwerking. VVSG Internationaal nam het initiatief om die visie om te zetten in deze publicatie. Het werd een visie op het lokale mondiaal beleid.

Onze ex-collega Jan Verschueren zorgde nog voor de basislijnen – waarvoor dank, Jan! We danken ook hartelijk alle leden van de denktank voor hun denkwerk, hun feedback op deze tekst, die we meermaals nodig hadden, en hun omzetting van deze visie in de praktijk. Speciale dank gaat zeker uit naar het team lokaal mondiaal beleid van 11.11.11 dat betrokken was bij het hele denkproces. Zij zetten het belang van participatie en de rol van het middenveld extra in de verf. Ook de auteurs van de vorige VVSG-publicaties over het gemeenlijk Noord-Zuidbeleid golden als inspiratiebron. Voorts danken we ook nog hartelijk de lezers van de laatste werkversie voor hun nazicht en suggesties. Ten slotte zijn we onze eigen collega's in het team VVSG Internationaal uiterst dankbaar, zij hielden steeds een oogje in het zeil en zorgden regelmatig voor reflectie en focus, zodat we op het juiste spoor bleven!

Hartelijk dank aan iedereen!

Karliën & Ashley, VVSG Internationaal

Van Noord-Zuid naar Mondiaal

Naar een lokaal mondiaal beleid

GLOBAL GOALS
LOCAL FOCUS

Inleiding	7
Leeswijzer	9

DEEL 1: HET LOKAAL MONDIAAL BELEID

1. Waarom een lokaal mondiaal beleid?	11
1.1 Waarom een mondiaal beleid binnen de gemeente?	11
1.2 Van Noord-Zuid naar mondiaal	13
1.2.1 Het 'rijke Noorden' en het 'arme Zuiden'	13
1.2.2 Klassieke ontwikkelingshulp onder vuur	14
1.2.3 Mondiale tendensen	15
1.2.4 Een nieuw globaal kader: de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen	16
1.2.5 Gevolgen voor het gemeentelijk Noord-Zuidbeleid	18
2. Wat is lokaal mondiaal beleid?	19
2.1 Lokaal mondiaal beleid en internationale kaders	19
2.2 Internationale rechtvaardigheid	20
2.3 Actieterreinen van het lokaal mondiaal beleid	21
2.3.1 Mondiale beleidskeuzes	22
2.3.2 Mondiaal burgerschap	23
2.3.3 Mondiale samenwerking	24
2.3.4 Overlappenden	25
2.4 Principes van lokaal mondiaal beleid	26
2.4.1 Link met duurzaamheid	26
2.4.2 Transversaal thema	27
2.4.3 Interdisciplinair samenwerken	28
2.4.4 De rol van de mondiale schepen, ambtenaar en adviesraad	29

DEEL 2: IN DE PRAKTIJK

1 Mondiale beleidskeuzes	31
1.1 Intern draagvlak	31
1.2 Beleids- en organisatieniveau	32
2 Mondiaal burgerschap	36
2.1 Informeren	37
2.2 Actie	38
2.3 Multiplicatoren	40
2.4 Financiële stimulansen	41
2.5 Platform	41
3 Mondiale samenwerking	43
3.1 Als actor	43
3.2 Als facilitator	43
3.3 Als sturende	44
4 Transversaal werken	45
4.1 Top-down	45

4.1.1	Inhoudelijk	45
4.1.2	Organisatiestructuur en -processen	45
4.2	Bottom-up	46
4.2.1	Informereren	46
4.2.2	Sensibiliseren	47
4.2.3	Activeren	47

DEEL 3: LOKAAL MONDIAAL BELEID: HOE PAK IK HET AAN?

Stap 1 Visie en missie vormen	52
Wat houdt een goede visie in?	52
Wat houdt een goede missie in?	53
Wie ontwerpt de visie en missie?	54
Stap 2 De initiatieven (en betrokkenen) in kaart brengen	55
Maak een lijst van de initiatieven (en betrokkenen)	55
Hoe komt u tot de lijst?	57
Stap 3 De actieterreinen in beeld brengen	58
Verbind de initiatieven (en betrokkenen) met de actieterreinen	58
Bepaal de actieterreinen waarop de gemeente zich zal concentreren	59
Bepaal de initiatieven (en relevante actoren) die belangrijk zijn, en de acties om ze te versterken	60
Stap 4 Verankeren in het meerjarenplan van de BBC	63
De doelstellingen	66
De subdoelstellingen of 'verwachte resultaten'	66
De activiteiten/acties/ondersteunende maatregelen	66
De indicatoren en verificatiebronnen	66
Tijd plannen voor reflectie, leren, verbeteren	67

DEEL 4: ONDERSTEUNING 71

1 Inhoudelijk	71
1.1 Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG)	71
1.2 11.11.11	72
1.3 Vierdepijlersteunpunt	72
1.4 Provinciale diensten	72
1.5 Europese overheden en netwerken	73
1.6 Andere mogelijke specifieke partners	73
2 Financieel	74
2.1 Provinciale overheid	74
2.2 Vlaamse overheid	74
2.3 Federale overheid	75
2.4 Europese overheid	75
3 Interessante boeken en websites	76

Bijlagen: Inspirerende praktijken	81
--	-----------

Evergem

Inleiding

Lokaal mondiaal beleid, zegt u? Wel, voor u ligt een publicatie die u kennis laat maken met het concept. Helemaal nieuw is dit concept niet, als schepen of ambtenaar hebt u er ongetwijfeld al aspecten van in de praktijk gebracht. Het presenteert wel een visie op het gemeentelijke beleid voor ontwikkelingssamenwerking die zich heeft aangepast aan de realiteit van vandaag. Het is een visie op hoe steden en gemeenten uiting kunnen geven aan het solidariteitsgevoel en hoe zij, samen met het middenveld en de bevolking, een inspanning kunnen leveren om de onrechtvaardigheid uit de wereld te helpen. De goedkeuring van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) door de Verenigde Naties komt bovendien op een goed moment, want deze doelstellingen zijn een perfecte kapstok om het mondiaal beleid in de gemeente aan op te hangen.

Het concept van het lokaal mondiaal beleid is ontstaan uit de denktank voor gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking. Dit is een groep van Noord-Zuid-ambtenaren die sinds 2013 in samenwerking met 11.11 en de VVSG heeft nagedacht over de toekomst van dit beleidsdomein. Zij wilden immers met hun beleid inspelen op en rekening houden met globale gebeurtenissen, waarvan ook de gemeentebesturen invloed ondervinden. Het resultaat ervan vindt u in deze publicatie.

Uiteraard is elke gemeente anders en gaat elk bestuur hier ook anders mee om. Voel u dus vrij om kritisch tegenover het lokaal mondiaal beleid te staan, zoals het hier wordt voorgesteld. Ga er zelf gerust actief mee aan de slag en pik er de punten uit die u waardevol en belangrijk vindt voor uw bestuur. Moge deze publicatie u inspireren! ●

Sref De Belder Krimis

Leeswijzer

Wat staat er in deze publicatie?

Om te beginnen laten we u kennis maken met het concept van lokaal mondiaal beleid. Wat houdt het in en op welke principes is het gebaseerd? In het tweede deel van deze publicatie leveren we concrete handvaten om hiermee aan de slag te gaan. Aan de hand van voorbeelden geven we een idee van hoe lokaal mondiaal beleid er concreet binnen een lokaal bestuur uit kan zien. Vele besturen zijn al op weg om dit beleid uit te voeren. Voor zij die eerder nieuw zijn, of voor de besturen die hun beleid eens willen herzien of heroriënteren, geven we in het derde deel mee welke stappen u kan volgen. Ten slotte willen we u laten weten dat u er niet alleen voor staat. Verschillende spelers kunnen u zowel inhoudelijk als financieel ondersteunen en mee op weg helpen. U vindt een overzicht in het vierde deel.

Deze publicatie pretendeert helemaal geen blauwdruk te zijn van hoe lokaal mondiaal beleid vorm krijgt in een gemeente. Het is immers een beleidsthema dat blijft evolueren en verder vorm zal krijgen door de praktijk. Enkele voorbeelden, definities en concepten worden hier en daar herhaald in deze publicatie. Daar hebben wij bewust voor gekozen, opdat ook lezers die niet de hele publicatie hebben doorgenomen, er toch voldoende zaken uit kunnen halen.

Voor wie is deze publicatie bestemd?

Ze is in de eerste plaats gericht naar schepenen Noord-Zuid of mondiaal beleid, hun respectieve ambtenaren en adviesraden, het college van burgemeester en schepenen en de andere ambtenaren die betrokken zijn bij het gemeentelijke internationale beleid. We nodigen echter iedereen betrokken bij lokaal mondiaal beleid, uit ze te lezen.

Enkele begrippen

In deze publicatie worden de begrippen 'lokaal bestuur', 'gemeentebestuur', 'gemeente' door elkaar gebruikt. Omdat de doelgroep van deze publicatie in de eerste plaats schepenen, ambtenaren en adviesraden zijn, bedoelen we hier telkens de bestuurlijke aspecten mee. Wanneer we de gemeente als ruim begrip willen gebruiken, met bedrijven, scholen, burgers enzovoort, dan spreken we van 'het gemeentelijk grondgebied'. ●

VVSG internationaal

Het lokaal mondiaal beleid

1. Waarom een lokaal mondiaal beleid?

1.1 Waarom een mondiaal beleid binnen de gemeente?

De gemeente in een mondiale samenleving

Onze wereld is voortdurend in beweging. Meer dan ooit leven we in een geglobaliseerde wereld. Wat aan de andere kant van de wereld gebeurt, is steeds meer voelbaar bij ons en omgekeerd. Dit contact met de wereld biedt kansen, denk maar aan de sociale media, culinaire ontdekkingen, verre reizen, nieuwe afzetmarkten voor onze appels en invloeden van andere muziekgenres. Het daagt ons echter ook uit. De klimaatopwarming stopt niet bij een grens, migratie is een fenomeen in iedere samenleving, de financiële crisis houdt de hele wereld in zijn greep... Dit bewijst dat onze gemeente niet los staat van de buitenwereld en dat wij op lokaal niveau de gevolgen voelen van gebeurtenissen aan de andere kant van de wereld.

We noemen dit een '**mondiale samenleving**' die onze gemeente, ons land, ons continent, op een complexe manier verweeft met andere delen op aarde. Dit leidt ertoe dat het gedrag of beleid in andere landen invloed heeft op ons. De lage lonen in sommige landen trekken bedrijven uit onze streken aan, met herstructureringen en sluitingen in onze gemeenten tot gevolg. Omgekeerd kunnen wij met ons eigen gedrag of beleid invloed uitoefenen op andere regio's. Door bijvoorbeeld als consument te kiezen voor producten met een eerlijke prijs, stimuleren we eerlijke handelsregels. De mondiale samenleving is eigenlijk een **systeem**, waarin een wijziging of verandering in één onderdeel onvermijdelijk ook invloed heeft op de andere onderdelen.

Deze mondiale samenleving brengt **kansen en uitdagingen** met zich mee die door verschillende mensen en groepen benut en behandeld moeten worden. Dat geldt evengoed voor het lokale bestuur. Natuurlijk kan een gemeentebestuur niet in zijn eentje de spanningen die migratie met zich meebrengt verzachten of de financiële crisis oplossen. Samen met spelers van verschillende beleidsdomeinen binnen de gemeentelijke organisatie, maar ook daarbuiten – adviesraden, middenveldorganisaties, burgerinitiatieven, andere overheidsniveaus,

internationale instellingen – kan het wel zijn schouders onder de oplossingen zetten. Het lokale bestuur kan dus, rekening houdend met zijn bevoegdheden en middelen, via zijn gedrag of beleid invloed uitoefenen op die mondiale samenleving. Zo neemt het ***zijn (gedeelde) verantwoordelijkheid voor mondiale vraagstukken, die een impact hebben op ons allemaal.***

Lokaal mondiaal beleid voeren blijft een **politieke keuze** van de gemeente. De gemeenteraad en het college van burgemeester en schepenen kunnen dit beleid sturen. De ambtenaren, adviesraden, middenveldorganisaties en burgers zullen dit beleid (normaliter) versterken en/of uitvoeren. Al deze spelers helpen op die manier het lokaal bestuur om haar verantwoordelijkheid op te nemen voor een mondiale samenleving.

Mijn gemeente is geen eiland!

- Technologische vernieuwingen en het internet bieden veel kansen en mogelijkheden om te netwerken, toegang tot informatie te vergemakkelijken en communicatie sneller te doen verlopen. Sociale media brengen Vlamingen in contact met personen aan de andere kant van de wereld, maar helpen bijvoorbeeld terreurgroep IS ook jongeren van onze gemeenten te ronselen.
- De strategie van grote bedrijven om naar lageloonlanden te verhuizen, heeft een impact op de werkloosheid bij ons.
- Massale ontbossing van tropische wouden, verhoogde uitstoot van methaan uit de industriële veeteelt en emissie van koolstofdioxide uit de transportsector verhogen vandaag de temperatuur op aarde en leiden onder andere tot een onomkeerbare klimaatverandering, die ook in onze gemeenten te voelen zal zijn.
- Steeds meer Belgen trekken voor hun beroepsleven naar het buitenland. Ook mensen uit andere werelddelen migreren naar Europa in de hoop vrede of economische zekerheid te vinden. Nieuwkomers in onze gemeenten brengen talenten, inzichten en werkkraft mee die op termijn belangrijk zijn voor het vergrijzende Europa. Toch zijn er ook uitdagingen aan gekoppeld, denk maar aan opvang en integratie.
- Een crisis op de woningmarkt in de Verenigde Staten (2006) breidde zich snel uit tot een wereldwijde financiële crisis. Ook onze economie sputterde, wat bijvoorbeeld de belastinginkomsten van de gemeenten deed verminderen, terwijl de uitgaven van de OCMW's voor allerlei vormen van steun stegen.

De gemeente heeft een opdracht!

Elke Vlaamse gemeente heeft een opdracht die werd verwoord in het Gemeentetedecreet. Artikel 2 luidt als volgt:

De gemeenten beogen om op het lokale niveau bij te dragen tot het welzijn van de burgers en tot de duurzame ontwikkeling van het gemeentelijk gebied.

De bijdrage aan duurzame ontwikkeling heeft betrekking op het eigen grondgebied. Toch kan dit nooit los worden gezien van de mondiale samenleving waarin de gemeente zich bevindt.

Het gemeentebestuur is de overheidsinstantie die het dichtst bij de bevolking staat. Door zelf duurzame ontwikkeling uit te dragen, geeft een lokaal bestuur het goede voorbeeld aan zijn inwoners, bedrijven, scholen en verenigingen. Wanneer het gemeentebestuur een mondiaal beleid voert, geeft het een signaal aan zijn burgers om verder te kijken dan de grenzen van de gemeente. Burgers worden er bewust van gemaakt dat zij zelf een bijdrage kunnen leveren aan de globale uitdagingen. Het middenveld vormt hierbij een essentiële partner en ook bedrijven kunnen hier een belangrijke rol in opnemen. Het gemeentebestuur moet daarnaast inclusief te werk gaan. Duurzame ontwikkeling kan alleen worden bereikt indien alle inwoners, ongeacht leeftijd, sociale klasse of herkomst zich volledig kunnen ontplooiën. Door personen van diverse origine bij het lokale beleid te betrekken wordt de sociale cohesie op het gemeentelijk grondgebied bevorderd.

1.2 Van Noord-Zuid naar mondiaal

Met het lokaal mondiaal beleid willen we de omslag maken van het klassieke 'Noord-Zuid'-model naar 'mondiaal' denken. Een aantal verschuivingen hebben er immers toe geleid dat de klassieke opdeling tussen het Noorden en het Zuiden niet langer houdbaar en relevant is.

1.2.1 Het 'rijke Noorden' en het 'arme Zuiden'

Stijlvolle gebouwen, een werkende sociale zekerheid, een bloeiende economie en groeiende welvaart worden nog vaak geassocieerd met landen uit het Noorden. In schril contrast daarmee staat het arme Zuiden waar economische stagnatie heerst, de bevolking onder armoede gebukt gaat en het onderwijs ondermaats is. Toch is dit beeld en deze opdeling niet meer hedendaags.

Zo hebben verschillende landen uit het '**Zuiden**' zoals China, India, Brazilië op twintig jaar tijd een enorme **economische sprong voorwaarts** gemaakt, terwijl verschillende landen uit het '**Noorden**' aan groei hebben moeten inboeten,

denk maar aan enkele landen in Zuid-Europa. Zo vloeit ontwikkelingsgeld niet meer alleen vanuit Portugal naar zijn voormalige kolonie Brazilië, maar ontvangt het door de crisis geteisterde Zuid-Europese land nu ook Braziliaanse ontwikkelingssteun. Bovendien zetten groei landen als China, Zuid-Afrika en Turkije in toenemende mate eigen Zuid-Zuid-samenwerking op en aanvaarden ze niet meer dat zij in het hoekje van het 'arme Zuiden' worden geduwd.

De economische kloof tussen verschillende landen is de laatste decennia dan misschien wel gedaald (hoewel er nog steeds grote verschillen bestaan tussen landen), de **binnenlandse ongelijkheid** – en niet het minst in bovenstaande groei landen – is wereldwijd enorm toegenomen. Grootsteden zoals New York, Parijs, Sydney, maar ook Bangkok, Johannesburg en São Paulo kennen tegelijk zowel enorme rijkdom als schrijnende armoede.

1.2.2 Klassieke ontwikkelingshulp onder vuur

Over ontwikkelingshulp, maar ook ontwikkelingssamenwerking, lokaal Noord-Zuidbeleid en internationale samenwerking is al veel gedebatteerd en geschreven. Het zijn concepten die soms onder vuur liggen, evolueren en zich aanpassen aan de context en het klimaat van hun tijd.

HIVA-K.U.Leuven.
Discussienota
draagvlak voor
ontwikkelings-
samenwerking,
7 maart 2013

Onderzoek* toont aan dat het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking in België onder druk staat. Een kritische houding bij de Belgische bevolking stelt vaak de relevantie en effectiviteit van de huidige ontwikkelingsprojecten en -programma's in vraag. Wat is eigenlijk de impact van meer dan vijftig jaar ontwikkelingssamenwerking? Komt het ontwikkelingsgeld niet in de verkeerde zakken terecht? Lijdt de impact van projecten niet onder de eigen bureaucratie?

Er is de laatste decennia al veel veranderd. Zo zijn vele initiatiefnemers afgestapt van het ouderwetse concept van ontwikkelingshulp en de donorrol van het Noorden, waarbij de nadruk lag op de transfer van geld, infrastructuur en materiaal in het kader van kortetermijnprojecten. Ondertussen heeft er een hele evolutie plaatsgevonden. Er wordt nu meer geijverd voor structurele verandering met het oog op duurzame ontwikkeling. In het Zuiden zelf worden langetermijnprogramma's opgezet die inwerken op capaciteitsversterking en processen, gebaseerd op de principes van Parijs, zoals eigenaarschap (ownership) en afstemming (alignment). De financiële realiteit noopt klassieke donorlanden echter tot besparen. Door deze besparingen verminderen de budgetten voor ontwikkelingssamenwerking. Ook komt de focus meer te liggen op wat internationale samenwerking oplevert voor België en ons gemeentelijk grondgebied. We evolueren naar een mondiale samenwerking die voordeel moet opleveren voor alle betrokkenen.

1.2.3 Mondiale tendensen

We gaven eerder aan dat we in toenemende mate te maken krijgen met mondiale tendensen. In de eerste plaats bieden deze ons nieuwe kansen en mogelijkheden. Door de nieuwe vormen van communicatie, zoals de sociale media, kunnen besturen rechtstreeks met hun burgers communiceren en kunnen bedrijven hun klanten onmiddellijk bereiken. En in de economische groei landen, zoals Brazilië of India, liggen ook voor onze bedrijven economische kansen. Andere mondiale tendensen leggen ons het vuur aan de schenen. Voorbeelden zijn de klimaatverandering, de financiële crisis, de migratiestromen, het terrorisme, de grondstoffenschaarste en het beheer van publieke goederen zoals drinkbaar water.

Wat zijn kenmerken van mondiale tendensen?

- Mondiale kansen en uitdagingen laten hun impact **wereldwijd** voelen. Niet enkel in het Zuiden maar evengoed bij ons. In eigen land en op het eigen gemeentelijke grondgebied ondervinden we de invloed van de klimaatverandering, van economische armoede, van de financiële crisis, van migratie et cetera.
- Mondiale kansen en uitdagingen tonen dat **de ene kant van de wereld in verbinding staat met de andere**. Wat begon met een stagnerende huizenmarkt in de Verenigde Staten eindigde in een wereldwijde financiële crisis. De vraag naar biodiesel in West-Europa leidt ertoe dat er in Indonesië meer bos gekapt wordt voor nieuwe palmolieplantages en er meer CO₂ vrijkomt in de atmosfeer. De lage lonen voor textielarbeiders in Bangladesh zetten Europese bedrijven ertoe aan zich daar te vestigen zodat ze grotere winsten kunnen boeken. Deze 'mondiale verbindingen' tonen dat een gebeurtenis in de ene regio een gevolg heeft voor een andere regio in de wereld. Streken, landen, werelddelen zijn onderling verbonden. Dit noemen we onderlinge afhankelijkheid of **interdependentie tussen werelddelen**.
- **Diverse actoren** zijn betrokken bij mondiale kansen en uitdagingen:
  - **Verschillende types actoren:** overheden, organisaties uit de civiele samenleving (non-profit), zelfstandigen en bedrijven (profit), banken, dienstverlenende instellingen (scholen, ziekenhuizen, universiteiten...) et cetera. Denken we bijvoorbeeld aan migranten, dan zien we dat er een hele waaier van actoren bij betrokken is: de overheid in het land van herkomst, een regelgevende overheid in het land van aankomst, de Verenigde Naties, mensensmokkelaars, opvangcentra et cetera.
  - Actoren op **verschillende niveaus:** in het voorbeeld van migratie zijn op lokaal niveau de gemeentelijke overheid, de opvangcentra en scholen betrokken bij het thema, en verder ook de nationale overheden (in herkomstland, in ontvangend land), het middenveld (o.a. adviesraden), supranationale regeringen en organisaties (het Afrika-Europa-Partnerschap, de Europese Unie voor een Europees migratiebeleid, de Verenigde Naties om de bescher-

ming van mensenrechten te verzekeren, de Internationale Organisatie voor Migratie enzovoort).

- **Verskillende disciplines of beleidsdomeinen:** nog steeds in hetzelfde migratievoorbeeld spelen economische factoren een rol (bv. werkloosheid, mensensmokkelaars, Europese welvaart), maar ook ecologische factoren (bv. langdurige droogte in de landbouw, woestijnvorming, toename van orkanen en overstromingen), beleidsfactoren (regelgeving in ontvangend land, oorlog, schendingen van de mensenrechten, corruptie en onrechtvaardig gebruik van publieke middelen in herkomstland), medische en sociaal-culturele factoren (sociale zekerheid) et cetera.
- Actoren **geografisch verspreid over de hele aardbol** zijn betrokken: in het migratievoorbeeld zien we mensen, organisaties, overheden enzovoort vanuit verschillende hoeken van de wereld (bv. herkomstland, transitlanden, aankomstland, maar ook andere regio's die mee aan de basis liggen van de reden waarom er een migrantenstroom ontstaat).
- Een mondiale kans of uitdaging kan niet via één type actor opgenomen of aangepakt worden, noch op één niveau, binnen één discipline, één beleidsdomein of één locatie. Een mondiale uitdaging vergt een 'mondiale behandeling' en is daarom een **gedeelde verantwoordelijkheid**. Ze vergt een bijdrage van verschillende initiatiefnemers uit de politiek, administratie, burgers en civiele samenleving, dienstverlenende sector en profitsector, op zowel lokaal, regionaal, nationaal als internationaal niveau, en in verschillende disciplines.

1.2.4 Een nieuw globaal kader: de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen

Een terugblik – In het jaar 2000 formuleerden de Verenigde Naties acht 'millenniumdoelstellingen' (*Millennium Development Goals, MDG's*) die ze tegen 2015 wilden bereiken. Ook al is dat niet helemaal gelukt en zijn de resultaten heel erg ongelijk verdeeld over de regio's, er is wel wat vooruitgang geboekt.

De millenniumdoelstellingen reikten een werkkader aan voor iedereen die actief was in Azië, Afrika en Latijns-Amerika en hadden een sterk mobiliserend en enthousiasmerend effect op overheden, ontwikkelingsorganisaties en vele andere spelers om bij te dragen aan een rechtvaardiger wereld. Ze waren overzichtelijk – we konden ze op twee handen tellen – en begrijpelijk geformuleerd, ze betroffen essentiële menselijke behoeften en ze konden omgezet worden in meetbare indicatoren. De klemtoon van de millenniumdoelstellingen lag voornamelijk op sociale uitdagingen in de ontwikkelingslanden. Geïndustrialiseerde of ontwikkelde landen kwamen amper in het vizier. Ze waren bovendien gedefinieerd door internationale experts en consultants, zonder brede consultatie van alle betrokkenen.

Het globale kader – In september 2015 werd de opvolger voor de millenniumdoelstellingen door de Verenigde Naties goedgekeurd, de 'Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen' (*Sustainable Development Goals, SDG's*). Deze doelstellingen combineren verschillende globale agenda's, waaronder de sociale agenda voor ontwikkelingssamenwerking, de agenda Rio+20 voor duurzame ontwikkeling en de milieuagenda. Enkele maanden later zette de Klimaatconferentie in Parijs deze doelstellingen kracht bij door de ondertekening van een akkoord dat de opwarming van de aarde moet beperken.

De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen moeten behaald worden tegen 2030. Het zijn geen 8 maar 17 doelen, op hun beurt opgesplitst in 169 zogenaamde targets of subdoelstellingen. Anders dan de millenniumdoelstellingen werden ze ontwikkeld via een open en intergouvernementeel consultatieproces met een ruim betrokken middenveld. Ze kijken verder dan de symptomen van armoede, ze hebben ook te maken met vrede, stabiliteit, mensenrechten, klimaat, gelijkheid, migratie en goed bestuur. De nadruk ligt op mondiale uitdagingen die niet enkel Afrikaanse, Zuid-Amerikaanse en Aziatische landen treffen, maar ook voor ontwikkelde landen gelden. Waar het werkerrein van de millenniumdoelstellingen nog beperkt werd tot de 'ontwikkelingslanden', zijn de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen universeel. Door net als 192 andere landen hun handtekening onder deze doelstellingen te zetten, verbonden de Belgische beleidsmakers zich ertoe inspanningen te leveren om deze globale agenda te behalen.

Taak voor onze gemeenten – Ook onze lokale besturen zullen moeten bijdragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen. Ze hebben veel raakvlakken met verschillende doelstellingen en dragen momenteel al aan meerdere bij. Denk maar aan de OCMW's die elke dag opnieuw armoede op het gemeentelijk grondgebied bestrijden (doelstelling 1), het burgemeestersconvenant die al door meer dan 200 Vlaamse gemeentebesturen werd ondertekend (doelstelling 13),

het stijgende aantal fietspaden op onze wegen (doelstelling 9) en de groeiende transitie-initiatieven die door de lokale besturen worden ondersteund (doelstelling 12). Het komt erop aan deze initiatieven te erkennen, te versterken en uit te breiden.

De elfde Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling is de lokale besturen bovendien op het lijf geschreven: '*Doelstelling 11: Maak steden en menselijke nederzettingen inclusief, veilig, veerkrachtig en duurzaam.*' De nadruk op steden is nog nooit zo belangrijk geweest. Momenteel woont de helft van de wereldbevolking in steden en tegen 2050 zal dit zelfs twee derde zijn. Of we andere doelstellingen zoals armoedevermindering, gelijkheid, klimaatoplossingen en welzijn behalen, kan dan ook niet los worden gezien van doelstelling 11. De steden zullen mee bepalen of we inclusieve, duurzame economische groei bereiken en erin slagen de ongelijkheid te verminderen. Het zal in de steden zijn dat mensen opleidingskansen en werk zullen zoeken en moeten vinden. Het succes bij doelstelling 11 is cruciaal bij de realisatie van vele andere doelstellingen.

Kortom, de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen zijn een buitenkans voor alle gemeenten groot en klein om samen met het middenveld, de bevolking, bedrijven en verenigingen, de administratie en de politici, een duurzame wereld uit te bouwen met meer rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid.

1.2.5 Gevolgen voor het gemeentelijk Noord-Zuidbeleid

Uit het bovenstaande leiden we af dat het geen zin meer heeft de klassieke Noord-Zuid-opdeling te behouden. Ontwikkelings- en ontwikkelde landen worden met dezelfde mondiale tendensen geconfronteerd. Verschillende betrokkenen wereldwijd hebben een verantwoordelijkheid om de problemen op te lossen. Ook de gemeenten moeten binnen hun eigen middelen en bevoegdheden hun verantwoordelijkheid nemen, en ze doen dat geregeld ook al. In deze publicatie bekijken we wat zij kunnen doen met deze mondiale tendensen vanuit het solidariteitsgevoel. We noemen het *lokaal mondiaal beleid*.

Het Noord-Zuidbeleid verandert in mondiaal beleid, vandaar dat we verder in deze publicatie ook spreken van een mondiale dienst met een mondiale schepen en een mondiale ambtenaar. Dat is niet zomaar een ander woord, ook het takenpakket van een mondiale dienst zal wijzigingen ondervinden. We geven u verderop in deze publicatie mee hoe de opdracht van deze mondiale schepen en ambtenaar kan worden ingevuld. Uiteraard vraagt zo'n evolutie tijd. Staps-gewijs zal het mondiaal beleid meer vorm krijgen binnen de gemeente en zullen de mondiale schepen en ambtenaar hun rol binnen het gemeentebestuur bijsturen.

2. Wat is lokaal mondiaal beleid?

Veel Vlaamse gemeenten werken al jaar en dag aan Noord-Zuidbeleid, beleid voor ontwikkelingssamenwerking of voor internationale solidariteit. Met het lokaal mondiaal beleid willen we al die inspanningen en dat gevoerde beleid heroriënteren, rekening houdend met de tendensen die we in het vorige hoofdstuk beschreven.

Lokaal mondiaal beleid is een coherent, transversaal en gemeentebreed beleid dat bijdraagt aan meer internationale rechtvaardigheid via mondiale beleidskeuzes, mondiaal burgerschap en mondiale samenwerking.

We zeiden het al, dit is meer dan een naamsverandering. Het gaat om een visie op hoe we met ons gemeentebestuur een bijdrage kunnen leveren aan meer internationale rechtvaardigheid. Een vaststaand concept is dit niet. De sector van ontwikkelingssamenwerking is in beweging en ons gemeentelijk beleid evolueert mee. Sommigen zullen zich in dit mondiaal beleid herkennen, terwijl het voor anderen nog ver van hun bed lijkt. De lokale besturen zullen als actor in ieder geval de komende jaren zelf nog verder mee vorm geven aan de heroriëntering van ontwikkelingssamenwerking naar lokaal mondiaal beleid, net zoals adviesraden, het middenveld en andere betrokken actoren.

2.1 Lokaal mondiaal beleid en internationale kaders

Meestal worden er over ons hoofd heen nieuwe werkkaders ontwikkeld en uitgevaardigd. Zo keurden de Verenigde Naties in 1948, met de gruwelijke wereldoorlog nog in het achterhoofd, de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens goed. De rechten en vrijheden die daarin werden beschreven, gelden ook voor onze gemeenten. Eind jaren tachtig verschoof de klemtoon naar duurzame ontwikkeling, o.a. met de VN-commissie-Brundtland*. Dat is ontwikkeling die de toekomst van de volgende generaties niet in gevaar brengt en een evenwicht nastreeft tussen ecologische, economische en sociale belangen. Na verschillende andere wereldwijde initiatieven (waaronder Rio, Rio+, de Millenniumdoelstellingen) werden in 2015 de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) aangenomen, door alle leden van de VN, waaronder uiteraard ook België. Zij vormen een nieuw kader dat het beleid van de komende jaren vorm wil geven. Het zijn doelstellingen voor elke burger, vereniging, instelling, bedrijf of overheid. België heeft zich bij monde van zijn eerste minister sterk geëngageerd. Die vermeldde in zijn toespraak in New York immers dat alle institutionele onderdelen van België door dit akkoord gevat zijn. Lokale besturen dragen dus ook bij aan dit internationale kader. Via hun eigen mechanismen van participatie en co-creatie betrekken ze daar de brede bevolking en bottom-up initiatieven bij.

Het Brundtland-rapport is de naam waaronder het rapport *Our common future* uit 1987 bekend is geworden. De belangrijkste conclusie van het rapport was dat de belangrijkste mondiale milieuproblemen het gevolg waren van de armoede in het ene deel van de wereld, en de niet-duurzame consumptie en productie van het andere deel van de wereld. Het rapport riep voor het eerst op tot duurzame ontwikkeling.

Het lokaal mondiaal beleid dat wij in deze publicatie voorstellen, is een visie of ideaalbeeld van het gemeentelijke beleid dat bijdraagt aan internationale rechtvaardigheid. Internationale kaders, waarin de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen nu een vooraanstaande positie innemen, geven houvast in het streven naar dit mondiaal beleid. De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen zijn een van de wegen waarmee we een bijdrage kunnen leveren aan meer internationale rechtvaardigheid.

2.2 Internationale rechtvaardigheid

Het lokaal mondiaal beleid vertrekt van het besef dat er grote ongelijkheden bestaan zowel tussen landen onderling als binnen landen zelf en dat de wereld vandaag nog erg onrechtvaardig is. Het gemeentebestuur dient zich ervan bewust te zijn dat alles tegenwoordig wereldwijd onderling verbonden is. Omdat het lokale bestuur beseft dat zijn gedrag, beleid en acties elders in de wereld invloed kunnen hebben, kan het deze zodanig aanpassen dat ze bijdragen aan een rechtvaardiger wereld.

Het lokaal mondiaal beleid streeft naar meer internationale rechtvaardigheid vanuit een ingesteldheid van solidariteit met landen, gemeenschappen en mensen.

Deze internationale rechtvaardigheid en solidariteit kan vanuit **diverse perspectieven** worden bekeken

- **sociaaleconomische** rechtvaardigheid: bv. met een doorgedreven fairtrade-aankoopbeleid signaleert de gemeente dat ze ijvert voor eerlijke handelsregels wereldwijd.
- **(sociaal)ecologische** rechtvaardigheid: bv. door het gebruik van duurzame bouwmaterialen draagt de gemeente bij aan het behoud of herstel van eco-systemen elders in de wereld.
- **politieke** rechtvaardigheid: bv. de gemeente erkent en ondersteunt voorstellen en initiatieven van burgers en middenveld, in de eigen gemeente maar ook in de samenwerkingen met partnergemeenten.
- **culturele** rechtvaardigheid: bv. door culturele uitwisseling met een partnergemeente wordt etnisch-culturele diversiteit zowel in de eigen gemeente als in de regio van de partnergemeente meer gewaardeerd.

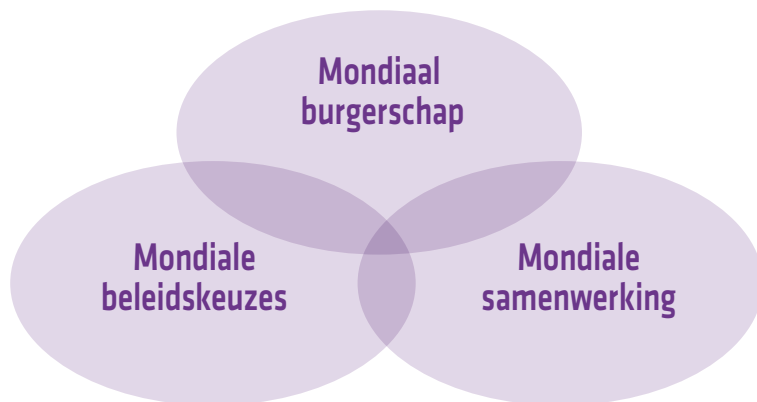
Opgepast: niet alle internationale aspecten van het gemeentelijke beleid vallen automatisch onder lokaal mondiaal beleid. Wanneer het 'eigenbelang' van de gemeente vooropstaat en er niet specifiek naar internationale rechtvaardigheid

wordt gestreefd, zien we dit niet als mondiaal beleid. Wanneer bijvoorbeeld internationale economische deals of bepaalde partnerschappen tussen havensteden enkel financiële voordelen nastreven en geen sociale, ethische en ecologische criteria in acht nemen, dan maken ze geen deel uit van het lokaal mondiaal beleid. De gemeente die een mondiaal beleid implementeert, zal ook bij commerciële of financiële samenwerkingen internationaal rechtvaardige, duurzame doelstellingen vooropstellen.

De **geografische klemtoon** van het lokaal mondiaal beleid op de traditionele 'ontwikkelingslanden' lijkt in de toekomst steeds minder relevant te worden om te bepalen of een handelwijze of actie onder mondiaal beleid valt of niet. Als we de Noord-Zuidopdeling daadwerkelijk willen loslaten en resoluut kiezen voor mondiaal beleid waarmee de gemeente haar internationale bijdrage levert aan mondiale uitdagingen, dan verliest een strikte lijst met partnerlanden zijn waarde. Dit heeft tot gevolg dat bijvoorbeeld ook intra-Europese solidariteitsacties onder lokaal mondiaal beleid kunnen vallen, op voorwaarde dat ook deze acties bijdragen aan internationale rechtvaardigheid. Een dergelijke beslissing blijft uiteraard de eigen keuze van de gemeente.

2.3 Actieterreinen van het lokaal mondiaal beleid

De drie cirkels op de onderstaande figuur stellen de drie actieterreinen voor waarop gemeentebesturen actief kunnen zijn in het kader van hun lokaal mondiaal beleid. Gemeentelijke acties ter versterking van de internationale rechtvaardigheid kunnen worden gesitueerd onder mondiale beleidskeuzes, mondiaal burgerschap en mondiale samenwerking. Sommige gemeentelijke initiatieven passen onder meer dan één actieterrein. Vandaar dat de cirkels overlappen. In onderstaande paragrafen gaan we dieper in op elk van de drie actieterreinen.

2.3.1 Mondiale beleidskeuzes

Mondiale beleidskeuzes zijn coherente beleidskeuzes van een lokaal bestuur die bijdragen aan internationale rechtvaardigheid.

De gemeente die mondiale beleidskeuzes maakt, kijkt specifiek naar de **internationale dimensie** van haar beleidskeuzes. Ze is zich bewust van haar invloed op gebeurtenissen aan de andere kant van de wereld, benut mondiale kansen en neemt haar verantwoordelijkheid in de omgang met mondiale uitdagingen. Zo neemt ze op systematische wijze economische, milieu- en sociale overwegingen op een geïntegreerde manier in haar gehele beleid op.

Een gemeentebestuur dat bijdraagt aan internationale rechtvaardigheid, maakt specifieke beleidskeuzes die betrekking hebben op zijn **interne organisatie**. Zo kan het zijn interne procedures aanpassen (bv. door het aankoopbeleid te verduurzamen of een intern klimaatbeleid te voeren), de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen als achterliggend kader in de verschillende doelstellingen van de beheers- en beleidscyclus (BBC) integreren, internationale rechtvaardigheid mee opnemen in de gemeentelijke visie en missie enzovoort. Door zijn verantwoordelijkheid voor internationale rechtvaardigheid hoog in het vaandel te dragen, geeft het bestuur meteen het goede voorbeeld aan zijn werknemers, politici, inwoners en middenveldorganisaties. Mondiale beleidskeuzes hebben betrekking op de interne organisatiestructuur. Ze worden echter mede beïnvloed en vormgegeven door verschillende spelers op het gemeentelijk grondgebied, zoals de adviesraden.

Idealiter toetst een gemeentebestuur consequent af of zijn beleidskeuzes binnen verschillende beleidsdomeinen bijdragen aan internationale rechtvaardigheid. Het zal dan een **coherent** lokaal mondiaal beleid voeren. Doordat de verschillende beleidsdomeinen met een mondiale bril worden bekeken, kunnen beleidskeuzes beter op elkaar afgestemd worden of zullen ze elkaar niet meer tegenwerken. Denk aan een gemeente die enerzijds investeert in een partnerschap met een Afrikaanse stad in conflictgebied, maar anderzijds belegt bij een grootbank die investeert in de wapenindustrie. Een coherent lokaal mondiaal beleid betekent dat de gemeente de overstap zal maken naar ethisch bankieren en beleggen. Op die manier versterkt de gemeente indirect ook haar investering in de stedenband. Het lokaal mondiaal beleid wordt in dit geval niet enkel uitgevoerd door de mondiale ambtenaar, de financieel beheerder speelt minstens een even belangrijke rol.

2.3.2 Mondiaal burgerschap

Mondiaal burgerschap gaat over kennis, houding en gedrag dat past bij een gezamenlijke verantwoordelijkheid om zowel hier als elders ter wereld veranderingen door te voeren die bijdragen aan internationale rechtvaardigheid.

Een mondiale burger voelt zich betrokken bij de maatschappij en de wereld. Deze burger is er zich van bewust dat in de mondiale samenleving waarin hij leeft, alles sterk met elkaar verweven is. Hij beseft ook dat hij door een aanpassing van zijn eigen houding en gedrag kan bijdragen aan een internationaal rechtvaardigere wereld.

Gedrag staat centraal in mondiaal burgerschap. Gedrag dat rekening houdt met wat er aan de andere kant van de wereld gebeurt en bijdraagt aan internationale rechtvaardigheid. Gedrag dat gerelateerd is aan de economische, ecologische en sociale duurzaamheid van de samenleving.

Mondiaal burgerschap is een zaak van **iedereen**. Het gemeentebestuur stimuleert daarom gedrag dat bij mondiaal burgerschap hoort. Het verhoogt het mondiale bewustzijn bij zijn burgers, organisaties, personeelsleden, bedrijven, jeugdbewegingen, scholen, beleidsmakers, winkeliers... door hen te informeren, sensibiliseren, aan te zetten tot actie of hen te ondersteunen in hun initiatieven.

Een belangrijk aspect hiervan is het consumptiepatroon van al die groepen en individuen. Gemeentebesturen kunnen initiatieven nemen en/of ondersteunen, die actoren ertoe aanzetten zoveel mogelijk voor producten te kiezen die geproduceerd werden met respect voor een 'eerlijke' prijs, het milieu, sociale bescherming op het werk et cetera. Het gemeentebestuur dat zelf het goede voorbeeld geeft, inspireert en stimuleert burgers, bedrijven, scholen en anderen hiertoe. Dit kan met producten zoals voeding, kleding en bouwmaterialen, maar ook mobiele telefonie of duurzame geldbeleggingen verdienen aandacht. Wat bedrijven betreft komt het erop neer ze dat niet alleen 'eerlijk' consumeren, maar ook bij hun eigen productie met respect voor internationale rechtvaardigheid handelen. De principes van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)* kunnen hiervoor als leidraad genomen worden.

Tot slot gaat het ook over participatie en betrokkenheid bij beleid. Een mondiale burger voelt zich betrokken bij de ontwikkeling van de gemeenschap, hier en elders ter wereld. Hij is een partner van het lokaal bestuur, overal ter wereld, wiens stem en engagement mee vorm geven aan een lokale duurzame ontwikkeling.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen is een proces waarbij ondernemingen niet enkel economische maar ook milieu- en sociale overwegingen in hun bedrijfsvoering integreren. Maatschappelijk verantwoorde bedrijven streven naar duurzame ontwikkeling die gestoeld is op drie pijlers: economie, milieu en maatschappij. Om deze verantwoordelijkheid op te nemen is het belangrijk dat zij nauw samenwerken met hun stakeholders. Meer informatie op mvovlaanderen.be.

2.3.3 Mondiale samenwerking

Mondiale samenwerking van een lokaal bestuur is een vorm van internationale samenwerking die tot doel heeft als partners bij te dragen aan meer internationale rechtvaardigheid.

Mondiale samenwerking vertrekt niet van een hulpreflex, maar ziet de globalisering als kans voor mensen en instellingen (zoals gemeentebesturen) om wereldwijd op gelijkwaardige basis te overleggen, van elkaar te leren en samen te werken. We stappen af van een donorlogica om te evolueren naar een actorlogica, waarbij **uitwisselen en leren centraal** staat. Bij mondiale samenwerking komen partnerschappen tot stand met internationale actoren, waarbij wordt gestreefd naar internationale rechtvaardigheid.

De 'mondiale' gemeente van de toekomst zal vooral ook naar de eigen werking kijken. Daarom gaat ze samenwerkingsprojecten aan **over mondiale thema's waarmee zowel zichzelf als haar partner(s) te maken hebben** (armoede, verstelijking, eerlijke handel, klimaat, migratie...). Samen zoeken ze naar oplossingen. Op die manier werkt de gemeente via de internationale samenwerking ook op haar eigen grondgebied aan mondiale uitdagingen.

Een gemeentebestuur kan op verschillende manieren internationale samenwerking ondersteunen:

- Als initiatiefnemer: Gemeentebesturen kunnen wereldwijd met elkaar in contact treden en kennis en ervaring uitwisselen om hun eigen en elkaars bestuurskracht te versterken. Dit geldt zowel voor het politiek luik, de administratie als het middenveld. Ze wisselen informatie uit als collega's vanuit eenzelfde praktijk. Dit kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld:
  - via een 1 op 1-relatie zoals een **stedenband**;
  - in een **netwerk van gemeenten** die informatie uitwisselen en leren van elkaar omtrent een beleidsthema;
  - via een **consortium van verschillende types actoren uit de hele wereld**
    - academici, gemeenten, nationale overheden, organisaties uit de civiele samenleving, koepels van de privésector et cetera – kan de gemeente expertise aanleveren of inwinnen, sterke relaties leggen, bepaalde belangen verdedigen of samen met deze spelers breed gedragen projecten realiseren.
- Als facilitator: Gemeentebesturen kunnen internationale samenwerking tussen organisaties (bv. diasporaorganisaties, ziekenhuizen, scholen) ondersteunen door een platform aan te bieden waar deze organisaties elkaar ontmoeten. De gemeente speelt dan de rol van '**facilitator**' om contacten, kennisdeling, netwerking of samenwerking tussen de organisaties te stimuleren.

- Als sturende: Gemeentebesturen kunnen internationale samenwerking naar een duurzamer initiatief sturen, bijvoorbeeld door bij de financiële ondersteuning van verenigingen bepaalde voorwaarden te stellen, zoals het verplicht bijdragen aan een bepaalde Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling, het bijwonen van een vorming of de organisatie van een sensibiliseringsactiviteit over een mondiaal thema in België.

2.3.4 Overlappenden

Veel activiteiten die een gemeente uitvoert in het kader van haar lokaal mondiaal beleid zijn niet eenduidig onder één actieterrein te plaatsen. Zo is FairTradeGemeente bijvoorbeeld een actiemodel dat zowel bij 'mondiaal burgerschap' als bij 'mondiale beleidskeuzes' hoort: enerzijds spoort het gemeentebestuur, samen met het middenveld, haar burgers aan producten uit eerlijke handel te kopen (waarmee de gemeente een burgerschap stimuleert dat rekening houdt met mondiale uitdagingen), anderzijds richt ze zelf haar eigen aankoopbeleid op eerlijke en duurzame producten (een beleidskeuze). Als er in dat kader dan ook nog eens rechtstreeks wordt samengewerkt met partners in het Zuiden (bv. een stedenband waarbij beide partnergemeenten aan een eigen fairtradeaankoopbeleid willen werken), dan valt deze actie ook onder 'mondiale samenwerking'. Een ander voorbeeld zijn 'scholenbanden', die zowel tot 'mondiaal burgerschap' als tot 'mondiale samenwerking' kunnen horen.

Het is niet noodzakelijk op alle drie de actieterreinen even sterk in te zetten. Zo kan een gemeentebestuur beslissen voornamelijk middelen in te zetten op het bereiken van een duurzaam aankoopbeleid in de eigen geledingen en de promotie van mondiaal burgerschap bij haar bevolking. Ze werkt dan minder aan 'mondiale samenwerking' en knoopt bijvoorbeeld geen stedenband aan, maar beperkt zich tot het subsidiëren van verenigingen of ngo's met projecten elders in de wereld die ijveren voor structurele verandering.

2.4 Principes van lokaal mondiaal beleid

Idealiter zit het lokaal mondiaal beleid transversaal vervat in de structuur van het gemeentebestuur en wordt het interdisciplinair benaderd. Belangrijk hierbij is dat een gemeentebestuur ook buiten zijn muren kijkt en hierbij juist andere initiatiefnemers betreft, zoals het middenveld of de bedrijven. De scheidingswanden tussen de gemeentelijke diensten en werkvormen vervagen en er zijn steeds meer sectoroverschrijdende samenwerkingsverbanden met partners uit de wereld.

2.4.1 Link met duurzaamheid

We zien lokaal mondiaal beleid met aandacht voor internationale rechtvaardigheid als een onderdeel van duurzame ontwikkeling.

Duurzame ontwikkeling gaat wereldwijd. In 1987 werd de definitie ervan vastgelegd in het Brundtland-rapport: 'Duurzame ontwikkeling is ontwikkeling die aansluit op de behoeften van het heden, zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen.' Het beoogt zoveel mogelijk welvaart en welzijn te creëren voor ons allemaal, maar zo dat ook latere generaties daarvan kunnen genieten, hier en elders op aarde. Duurzame ontwikkeling wordt vaak verengd tot milieubeleid, maar gaat eigenlijk over het 'duurzame' samenspel van economische, sociale en ecologische factoren.

Zo zijn ook de zeventien Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties opgevat als een samenspel van vijf p's van duurzame ontwikkeling:

- **People**: de mens, het sociale, waardigheid en gelijkheid;
- **Prosperity**: welvarend en zinvol bestaan in harmonie met de natuur;
- **Planet**: natuurlijke hulpbronnen van planeet en klimaat beschermen voor toekomstige generaties;
- **Peace**: vrede, rechtvaardigheid en inclusieve gemeenschappen bevorderen;
- **Partnership**: duurzame ontwikkeling via mondiale samenwerking en partnerschap realiseren.

Met zijn lokaal mondiaal beleid creëert een gemeentebestuur blijvende aandacht voor internationale rechtvaardigheid binnen deze brede visie op duurzame ontwikkeling.

2.4.2 Transversaal thema

We kunnen het lokaal mondiaal beleid en het streven naar meer internationale rechtvaardigheid vanuit verschillende beleidsdomeinen benaderen. De mondiale schepen, ambtenaar en adviesraad blijven dan niet op een eiland zitten om alleen het mondiaal beleid uit te tekenen. Ze betrekken collega's van andere beleidsdomeinen in de ontwikkeling en uitvoering. Zo wordt lokaal mondiaal beleid transversaal in het beleid van het gemeentebestuur opgenomen.

Collega-schepenen, ambtenaren en hun adviesraden ontwikkelen in het ideale geval een reflex om met aandacht voor internationale rechtvaardigheid naar hun specifieke werkveld te kijken. Ook vanuit sociaal, milieu-, cultuur-, jeugd- of landbouwbeleid kan worden bijgedragen aan internationale rechtvaardigheid. Zo kan er vanuit het jeugdbeleid worden gewerkt aan sensibilisering omtrent mondiale thema's, kan de aankoopdienst systematisch duurzame criteria opnemen in zijn bestekken en kan de mobiliteitsambtenaar rekening houden met de impact op het milieu. Door met een mondiale bril naar de verschillende beleidsdomeinen te kijken zal de beleidscoherentie alleen maar toenemen en krijgt het lokaal mondiaal beleid meer impact.

Om deze mondiale reflex transversaal in de gemeentestructuur te vervatten kan er op twee manieren worden gewerkt. Enerzijds kan men *vanuit het schepencollege en managementteam* de visie bepalen, een engagement uitspreken, transversale thema's vastleggen en alle acties van de gemeente hieraan 'ophangen', sectoroverschrijdend overleg faciliteren enzovoort. Zo wordt internationale rechtvaardigheid bij alle beleidsdomeinen meegenomen in de analyse. Anderzijds kunnen de mondiale schepen, ambtenaar en adviesraad *vanuit de eigen positie* inspanningen leveren om het mondiale perspectief bekend te maken en te integreren bij collega's. De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen vormen hiertoe

een handig kader zowel voor bestuurders van bovenuit met het college van burgemeester en schepenen, de gemeenteraad en het managementteam, als voor de mondiale ambtenaar, andere ambtenaren en adviesraden, om raakvlakken te zien tussen verschillende beleidsthema's en internationale rechtvaardigheid.

Nieuw is dit trouwens niet. Al vele jaren wordt er geprobeerd beleidsoverschrijdend te werk te gaan. Toch kunnen we deze inspanningen nog intensifiëren en erover waken dat dit in de toekomst gewaarborgd blijft.

2.4.3 Interdisciplinair samenwerken

Vanuit de gemeente worden maatschappelijke uitdagingen steeds vaker **interdisciplinair** behandeld. Schepenen en gemeentediensten, elk vanuit het eigen beleidsdomein en discipline, **werken** onderling en met het middenveld en de burger

samen om tot een gezamenlijke coherente strategie te komen. Economische, sociale, milieu-, culturele, financiële, maar ook mondiale diensten leveren elk vanuit hun eigen beleidsdomein een bijdrage aan een maatschappelijke uitdaging. Een gemeentebestuur dat een duurzame voedselstrategie wil ontwikkelen, zal bijvoorbeeld samenwerking stimuleren tussen de diensten en adviesraden landbouw (promotie biolandbouw), lokale economie (bedrijven stimuleren duurzame voeding te gebruiken), onderwijs (scholen als afzetmarkt), mondiaal (eerlijke handel), milieu (ecologische landbouwtechnieken en transport) enzovoort.

Een interdisciplinair perspectief vereist niet enkel samenwerking tussen beleidsdomeinen binnen de gemeente, het kan er ook andere actoren bij halen – lokaal, bovenlokaal, tot zelfs internationaal. In onze duurzame voedselstrategie van hierboven kan het bestuur samenwerken met biolandbouwers of middenveldorganisaties inschakelen voor sensibilisering. Het heft dus de 'tussenschotten' op en gaat elk probleem te lijf als mogelijkheid tot samenwerking tussen de verschillende relevante beleidsdomeinen, diensten, adviesraden, organisaties, verenigingen...

2.4.4 De rol van de mondiale schepen, ambtenaar en adviesraad

Achter een interdisciplinair en transversaal lokaal mondiaal beleid staan een sterke mondiale schepen, ambtenaar en adviesraad. Binnen het gemeentebestuur en de adviesraden moet de mondiale reflex transversaal geïntegreerd zijn,

maar daarnaast moeten er ook voldoende tijd en middelen vrij worden gemaakt voor een apart mondiaal beleidsdomein. Enkele taken die het bestuur van daaruit kan opnemen (zowel op het niveau van de politiek en de administratie als op dat van het middenveld):

- de **transversale inbedding** van het lokaal mondiaal beleid in het gemeentebestuur en de adviesraden;
- in de gaten houden dat collega's het lokaal mondiaal beleid transversaal blijven opnemen;
- het perspectief van internationale rechtvaardigheid bewaken wanneer de gemeente **projectmatig en interdisciplinair** werkt;
- specifieke activiteiten opzetten in het kader van de **actieterreinen** (zie hierboven) van het lokaal mondiaal beleid;
- actoren verbinden met internationale rechtvaardigheid als doel. De transversale en interdisciplinaire strategie overstijgt het niveau van schepenen, ambtenaren en adviesraden. Het lokaal mondiaal beleid vereist niet alleen inbreng van en samenwerking met andere gemeentelijke diensten en disciplines, maar ook van en met organisaties en betrokkenen buiten het gemeentebestuur. Als **verbinder** zal de mondiale ambtenaar dit netwerk van actoren samenbrengen om bij te dragen aan internationale rechtvaardigheid. Zo zal hij bijvoorbeeld ook de 'mondiale' adviesraad stimuleren om raakvlakken te zoeken met andere relevante adviesraden (bv. milieu, jeugd, cultuur, lokale economie) om waar mogelijk samen te werken of de collega's van de dienst onderwijs in contact brengen met wereldburgerschapsorganisaties.

Kortrijk © Davy De Pauw

In de praktijk

In dit deel illustreren we het concept van het lokaal mondiaal beleid met concrete voorbeelden. We geven weer hoe mondiaal beleid er op lokaal niveau uit kan zien en welke acties een gemeentebestuur kan nemen om bij te dragen aan meer internationale rechtvaardigheid.

1 Mondiale beleidskeuzes

Mondiale beleidskeuzes zijn coherente beleidskeuzes van een lokaal bestuur die bijdragen aan internationale rechtvaardigheid.

Mondiale beleidskeuzes hebben betrekking op de interne organisatie van het gemeentebestuur en op het beleid dat het bestuur ontwikkelt voor het gemeentelijk grondgebied. Een gemeentebestuur dat mondiaal beleid wilt voeren, durft in de eerste plaats naar zichzelf kijken. De eigen interne organisatie kan worden aangepast zodat er vanuit alle beleidsdomeinen aandacht naar internationale rechtvaardigheid gaat. De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen kunnen helpen als kader om prioriteiten te bepalen. Zo zal het gemeentebestuur coherent lokaal mondiaal beleid kunnen voeren.

1.1 Intern draagvlak

Burgemeester, schepenen, raadsleden, gemeentepersoneel en adviesraden zijn allemaal onmisbaar om een volwaardig lokaal mondiaal beleid te ontwikkelen. Dat kan ook enkel worden uitgedragen indien ieder van hen het perspectief van internationale rechtvaardigheid mee in acht neemt. De eerste stap is daarom hun **kennis en bewustzijn** over de mondiale samenleving, de uitdagingen en het belang van internationale rechtvaardigheid te verhogen. Zo worden de lokale politici en ambtenaren zich bewust van de dimensie van internationale rechtvaardigheid en kunnen ze er in hun beleidskeuzes rekening mee houden. Enkele voorbeelden (meer concrete ideeën staan onder het luik 'transversaal werken'):

- vorming over de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen of over systeemdenken voor mandatarissen, het gemeentepersoneel en de verschillende adviesraden;
- analyse van het bestaande beleid in het licht van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen samen met het managementteam en de duurzaamheidsambtenaar;
- een lunchsessie waarin een mondiale uitdaging wordt besproken of een lunchreeks waarbij telkens één Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling wordt belicht – in samenwerking met de schepenen, ambtenaar en/of externe partners van

het betrokken beleidsdomein (bv. Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling 12: verantwoorde productie & consumptie, i.s.m. dienst milieu, landbouw, lokale economie, voedselteams, Vredeseilanden...);

- een fairtradeontbijt voor het personeel met een quiz over eerlijke handel;
- posters met de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen binnen het gemeentehuis en de administratieve gebouwen;
- een mondiale invulling van de jaarlijkse personeelsdag (eerlijk ontbijt, wereldhandelsspel, mondiale sportdag...), bijvoorbeeld omtrent de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen;
- met mandatarissen en ambtenaren op inleefreis naar de stedenbandpartner, met een reflectiemoment enige tijd na terugkomst om te overleggen hoe elke deelnemer binnen zijn bevoegdheid kan bijdragen aan meer internationale rechtvaardigheid;
- als mondiale schepen en ambtenaar overleg plegen met de collega's om de raakvlakken tussen hun beleidsdomein en het lokaal mondiaal beleid en/of de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen te verduidelijken.

1.2 Beleids- en organisatieniveau

Een gemeentebestuur kan voor zijn gehele beleid – interne organisatie en beleid voor het gemeentelijk grondgebied – keuzes maken die bijdragen aan internationale rechtvaardigheid.

Beleidsverklaring, visie, engagement van de top

Door een beleidsverklaring te ondertekenen en te publiceren die toont dat er een visie en een politiek draagvlak is om rekening te houden met internationale rechtvaardigheid, kan het bestuur binnen de gehele organisatie initiatieven op gang brengen. Enkele voorbeelden:

- een prominente plaats voor werken aan internationale rechtvaardigheid, mondiale duurzame ontwikkeling of de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen in de beleidsverklaring voor een gemeentelijke legislatuur;
- ondertekening van een specifieke beleidsverklaring m.b.t. de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen;
- ondertekening van het burgemeestersconvenant;
- ondertekening van een beleidsverklaring m.b.t. de titel FairTradeGemeente;
- een plaats voor internationale rechtvaardigheid in de visie en missie van de gemeente, tot stand gekomen met alle betrokkenen (politici, ambtenaren, adviesraden).

Meerjarenplan

Het **meerjarenplan** van het gemeentebestuur vermeldt systematisch de doelstellingen en acties om bij te dragen aan (een aspect van) internationale recht-

vaardigheid, waardoor de gemeente haar mondiale visie en missie concretiseert. Enkele voorbeelden:

- bij de opmaak van de meerjarenplannen (in de doelstellingen, activiteiten en indicatoren) in verschillende beleidsdomeinen bewust acties integreren die bijdragen aan internationale rechtvaardigheid;
- de huidige (meer)jarenplannen aanscherpen in het licht van internationale rechtvaardigheid of in het licht van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (Hoe dragen we er al toe bij? Hoe zullen we er nog meer toe bijdragen?);
- de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen inbedden in het hele meerjarenplan.

Een engagementsverklaring, infobrochure en stappenplan om met de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen aan de slag te gaan in eigen bestuur, vind je op www.vvsg.be, knop Internationaal, Noord-Zuid, De duurzame ontwikkelingsdoelstellingen

Tijd en middelen

Het gemeentebestuur maakt **tijd en middelen** voor mondiaal beleid vrij op **ambtelijk niveau**. Zo krijgt internationale rechtvaardigheid blijvende aandacht en worden er specifieke acties opgezet die hiertoe bijdragen. De inzet van een mondiale ambtenaar, ondersteund door een schepen op politiek niveau, is een heel duidelijk signaal. Bijkomend kan een groeipad worden uitgetekend voor de middelen die ter beschikking worden gesteld.

In Genk kreeg de duurzaamheidsambtenaar het mandaat, en dus tijd en middelen, om op participatieve wijze uit te zoeken wat duurzame ontwikkeling voor de stad kan betekenen (zie bijlage).

Procedures en regels

Het gemeentebestuur vaardigt **procedures en regels** uit met respect voor internationale rechtvaardigheid. Enkele voorbeelden:

- Het gehele aankoopbeleid stapsgewijs verduurzamen door duurzaamheidscriteria systematisch in de bestekken te integreren:
  - consumptie van producten uit de eerlijke handel (bv. met fairtradelabel);
  - aankoop van eerlijke werkkledij voor het gemeentepersoneel. De gemeente Hooglede kocht vanuit de centrale aankoopdienst 'eerlijke' zomerwerkkledij voor de gemeentelijke diensten (o.a. de groendienst, schoonmaakdienst, buitenschoolse kinderopvang...) (zie bijlage);
  - bij aankopen binnen de gemeente systematisch het oordeel van verschillende ambtenaren vragen, zodat die er elk vanuit hun domein voor kunnen zorgen dat de aankoop rechtvaardig is (duurzaamheidsambtenaar voor het ecologisch perspectief, de mondiale ambtenaar voor het perspectief van sociale rechtvaardigheid...);
  - (gratis) begeleiding vragen van het Steunpunt Duurzame Lokale Overheidsopdrachten om het aankoopbeleid van de gemeente stapsgewijs te verduurzamen.
- De gemeentelijke middelen worden ethisch beheerd en belegd. Hiervoor kan een beroep worden gedaan op organisaties als Fairfin om het bestuur te informeren

en het (financieel) personeel te vormen.

- Het gemeentebestuur voert een intern klimaatbeleid en onderneemt de nodige stappen om de eigen CO₂-uitstoot te verminderen. Dit betekent onder meer:
  - alle gebouwen energiezuinig maken;
  - subsidies verstrekken die het subsidiebeleid van de Vlaamse en federale overheden versterken;
  - straatverlichting energie-efficiënt gebruiken;
  - het volledige wagenpark verduurzamen;
  - de gemeentelijke wagens na de kantooruren ter beschikking stellen van autodeelprojecten;
  - het lokale mobiliteitsplan in het licht van CO₂-vermindering ontwikkelen (met fietsbeleid enzovoort);
  - korte-keteneconomie stimuleren in bijvoorbeeld voedselproductie en consumptie.
- De gemeentelijke handelsrelaties herbekijken in het licht van internationale rechtvaardigheid. Handelspartners worden dan getoetst op sociaaleconomische en ecologische criteria. Samenwerkingsakkoorden en programma's hanteren principes van mondiale duurzame ontwikkeling.

Beleidsbeslissingen

Het gemeentebestuur **neemt concrete beleidsbeslissingen** die actief een bijdrage leveren aan internationale rechtvaardigheid **en voert ze uit**:

- een eerlijk aankoopbeleid voeren;
- (samen met andere lokale actoren) een constructief integratiebeleid voor nieuwkomers voeren;
- proactief diasporaverenigingen ondersteunen en betrekken bij het gemeentelijke beleid;
- het (Europese) burgemeestersconvenant ondertekenen. Dit engageert gemeenten ertoe met een actieplan de energie-efficiëntie en het gebruik van duurzame energiebronnen op hun grondgebied te verhogen en zo de CO₂-uitstoot tegen 2020 met 20% te reduceren;
- een klimaatplan ontwikkelen voor het gemeentebestuur en haar grondgebied;
- een lokale duurzame voedselstrategie uitwerken door stimulansen te geven aan stadslandbouw, lokale biologische landbouw, korte keten en voorkomen van voedselverlies. Gentse, Brugse en Kortrijkse gemeentebesturen zijn hier al mee bezig. Het Brugse Food Lab bijvoorbeeld doet dit in het kader van het Brugse klimaatplan (zie bijlage).

Participatie

De gemeente zet in op de participatie van alle bevolkingsgroepen aan het gemeentelijke beleid. Door de aard zelf van participatie zijn hier heel uiteenlopende formules te vinden. Een paar voorbeelden:

- het bestuur kan verschillende adviesraden ondersteunen en stimuleren om (samen) na te denken over mondiale thema's. In Herent werd 'InspirHerent' georganiseerd waarbij de adviesraden van mobiliteit, vrije tijd, welzijn, ontwikkelingssamenwerking, milieu en werk samen kwamen om hun adviezen betreffende duurzaamheid aan het gemeentebestuur samen te voegen en acties op elkaar af te stemmen (zie bijlage).
- het bestuur kan ook etnisch-culturele organisaties betrekken bij de ontwikkeling van beleid of bij activiteiten. Zo ontstond 'Cocina del Mundo' in de gemeente Waregem: een geleide wandeling langs etnisch-culturele en sociale organisaties om diverse keukens en eetculturen te leren kennen (zie bijlage).
- het bestuur kan ontmoetingsdagen faciliteren voor actoren van internationale solidariteit. Door met verschillende Brusselse gemeenten een ontmoetingsdag voor alle actoren van internationale solidariteit te organiseren, is er een versterkte gemeenschapszin ontstaan en werden er krijtlijnen geformuleerd voor het beleid van diverse Brusselse gemeenten (zie bijlage).
- het bestuur kan middenveldorganisaties ondersteunen en samenbrengen en hun adviezen opnemen in het beleid. 'Zet je op de kaart!' is een Leuvens netwerk met alle organisaties die op een of andere manier met mondiale thema's bezig zijn. Tijdens de eerste bijeenkomst leerden organisaties elkaar kennen en werden krijtlijnen voor het Leuvens beleid voor ontwikkelingssamenwerking vastgelegd (zie bijlage).

Overlegstructuren

De gemeente bekijkt de uitdagingen die ze op haar grondgebied oplost best vanuit een interdisciplinaire invalshoek, waarbij ook de mondiale dimensie aan bod komt. Daartoe kan ze verschillende overlegstructuren opzetten:

- overleg tussen diensthoofden die betrokken zijn bij het thema migratie;
- overleg tussen adviesraden omtrent klimaatverandering;
- werkgroep met diverse schepenen en ambtenaren om een duurzame voedselstrategie uit te werken;
- projectwerkgroep ter voorbereiding van een gemeentebreed evenement (bv. de jaarmarkt of een festival) met samenwerking tussen diverse diensten (mondiaal, jeugd, cultuur, milieu...) en andere (externe) partners.

2 Mondiaal burgerschap

Mondiaal burgerschap gaat over kennis, houding en gedrag dat past bij een gezamenlijke verantwoordelijkheid om zowel hier als elders ter wereld veranderingen door te voeren die bijdragen aan internationale rechtvaardigheid.

Een lokaal bestuur dat inzet op mondiaal burgerschap, stimuleert individuen en organisaties om rekening te houden met ecologische, economische en sociale internationale rechtvaardigheid in hun denken, attitude (bv. tegenover immigranten) en gedrag (bv. aankoopgedrag, consumptiegedrag). Een gemeentebestuur kan het gedrag van de inwoners, het eigen personeel en de instellingen, bedrijven en organisaties op zijn grondgebied op allerlei manieren stimuleren. Het kan dat doen via regelgeving en belastingen, subsidies, promotiecampagnes, projecten et cetera. Idealiter draagt een gemeentebestuur mondiaal burgerschap vanuit alle beleidsdomeinen mee uit naar verschillende partners en doelgroepen: vanuit cultuur, jeugd, sport, milieu, welzijn, lokale economie enzovoort. Transversaal werken is hier dus van belang. Het gemeentebestuur kan hiervoor ook een beroep doen op externe organisaties die kennis hebben opgebouwd in het stimuleren van duurzaamheid en mondiaal burgerschap, zoals Kleur Bekennen, Studio Globo, Globelink, VVOB maar bijvoorbeeld ook MVO Vlaanderen, Cifal Flanders en The Shift.*

- **Kleur Bekennen** stimuleert, inspireert en ondersteunt leerkrachten om in de klas te werken aan een aantal invalshoeken van wereldburgerschap. www.kleurbekennen.be
- **Studio Globo** is een organisatie voor mondiaal en intercultureel leren in basis-, secundair en hoger onderwijs. www.studioglobo.be
- **Jeugddienst Globelink** is een landelijke jeugddienst die samen met jongeren in de vrije tijd projecten op poten zet vanuit een mondiale, duurzame invalshoek. www.globelink.be
- **De Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (VVOB)** is een programmaorganisatie die zich specialiseert in kwaliteitsverbetering van onderwijssystemen. www.vvob.be
- **Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)** is een proces waarbij ondernemingen niet enkel economische maar ook milieu- en sociale overwegingen in hun bedrijfsvoering integreren. Maatschappelijk verantwoorde bedrijven streven naar duurzame ontwikkeling gestoeld op drie pijlers: economie, milieu en maatschappij. www.mvovlaanderen.be
- **CIFAL** wil de capaciteiten van individuen, organisaties en instellingen ontwikkelen zodat globale besluitvoering wordt versterkt, en ondersteunt acties op nationaal niveau die bijdragen aan een betere toekomst. www.cifal-flanders.org
- **The Shift** is het verzamelpunt voor duurzaamheid in België. Samen met de leden en partners wil het de transitie naar een duurzamere maatschappij en economie realiseren. www.theshift.be

2.1 Informeren

Gedrag kun je – zeker in onze kritische maatschappij – meestal niet zomaar veranderen. Mensen moeten ook begrijpen waar het goed voor is. Mondiaal burgerschap stimuleren gaat dus zeker ook gepaard met **informatie delen**, opdat mensen en organisaties de mondiale relaties in onze samenleving leren kennen. **Informatiecampagnes** en het in het licht zetten van **goede praktijken** kunnen daarbij helpen. Enkele voorbeelden en ideeën:

- Informeren over de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen:
  - postercampagne rond de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen in de gebouwen van het gemeentebestuur om bezoekers en collega's te informeren over het globale kader;
  - organisatie van een debatavond over de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen;
  - de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen in de kijker zetten in het gemeentelijk informatieblad. Dit kan door elke maand een andere Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling toe te lichten en in de verf te zetten hoe de gemeente hier al toe bijdraagt en welke plannen ze in dat verband nog heeft (cf. meerjarenplan);
  - specifieke bedrijven en non-profitorganisaties in de kijker zetten omdat ze meewerken aan de realisatie van een bepaalde Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling (via wedstrijd, via posters in die bedrijven en organisaties...);
  - het jaarlijkse wereldfeest in het teken zetten van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen. In Leuven kreeg het jaarlijkse wereldfeest een nieuw elan door middenveldactoren (de adviesraad, ngo's en vierde pijlerorganisaties) actief te betrekken bij het jaarthema, de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen, en debatten te organiseren over mondiale thema's (zie bijlage).
- Meedoen met:
  - bestaande campagnes: campagnemateriaal gebruiken, bestaande campagnehandleidingen volgen (bv. campagnes van 11.11.11*, Schone Kleren Campagne*, Oxfam-wereldwinkels, Fairtrade Belgium, Vredeseilanden, Broederlijk Delen...);
  - internationale themadagen aangrijpen om bewustmaking te creëren, bijvoorbeeld de Internationale Vrouwendag op 8 maart (i.s.m. lokale vrouwenverenigingen), de Kinderrechtendag op 20 november of de Wereldwaterdag op 22 maart.
- Werken vanuit een specifiek beleidsdomein, voor een specifieke doelgroep:
  - Cultuur: Organisatie van een filmreeks over mondiale uitdagingen met de lokale cinema (bv. over grondstoffen, klimaat), binnen de kunstschool een project opzetten om kunstenaars uit andere culturen aan te trekken, in de programmatie van het cultureel centrum enkele mondiale thema's aan bod laten komen in de voorstellingen, een filmfestival organiseren... Zo werd

11.11.11 lanceert jaarlijks/tweejaarlijks een campagne rond een welbepaald maatschappelijk thema.
www.11.be

Schone Kleren Campagne voert actie om de arbeidsomstandigheden in de kledingindustrie te helpen verbeteren.
www.schonekleren.be

- in Sint-Niklaas het MOOOV-filmfestival geprogrammeerd (zie bijlage);
- Jeugd: de jeugddienst organiseert een grabbelpas-dag omtrent duurzame ontwikkeling, een themawEEK rond duurzame voeding in de speelpleinwerking;
- Onderwijs: het scholierenparlement (KRAS)* van Globelink ondersteunen voor de secundaire scholen in de gemeente;
- Dienst bevolking: Pasgeborenen (en hun ouders) en nieuwkomers in de gemeente een fairtradecadeau geven. In Hooglede krijgen alle pasgeborenen een T-shirt cadeau dat in veilige arbeidsomstandigheden, voor een eerlijk loon gemaakt is. Nieuwkomers krijgen een bon om er een fairtradeproduct mee te kopen (zie bijlage);
- Economie: Informatiesessies organiseren, een webpage creëren, promotie maken bij bedrijven over de waarde van maatschappelijk verantwoord ondernemen;
- Lunchcauserieën voor het gemeentepersoneel: op regelmatige basis de collega's samenbrengen voor een (eerlijke) lunch waarbij ook mondiale thema's (eventuele stedenband, Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen, Wereldwaterdag...) in de kijker staan.
- Milieu: verschillende adviesraden ondersteunen om samen te werken rond milieu- en duurzaamheidsthema's. In Izegem organiseerden de adviesraden Landbouw, Natuur & Milieu samen een debat voor hun brede achterban over het al dan niet toelaten van producten van de lokale landbouw aan het fairtradeontbijt (zie bijlage).
- Een breed publiek informeren:
  - via een specifiek 'mondiaal festival' of een breder festival, waar ook ruimte wordt gemaakt om burgers te sensibiliseren voor mondiale thema's.
  - via een parcours of stadswandeling. Etterbeek informeert wandelaars over armoede en sociale rechtvaardigheid tijdens zijn 'Parcours van de Solidariteit' (zie bijlage).
  - via een tentoonstelling. Een interactieve fairtradetentoonstelling in Brugge toont hoe we betrokken zijn bij voeding uit eerlijke handel (zie bijlage).

2.2 Actie

Naast informatie delen kunt u 'gedragsverandering' het best stimuleren **via het gedrag zelf**. Dat betekent dat u mensen of organisaties 'in actie' stimuleert. Enkele ideeën:

- Fair trade en duurzame **voeding**:
  - Fairtrade- en bio-**ontbijten** in het gemeentehuis, in scholen, in koffiebars, op de grote markt.
  - Een **fairtradekookboek of kalender**. Zeven gemeenten van het Pajottenland en de Zennevallei promoten samen eerlijke handel. Door de lancering

van een fairtradekookboek en een fairtradekalender willen zij zowel de kleinschalige boer in het Zuiden als de duurzame boer in het Noorden ondersteunen (zie bijlage).

- Een **gids** die gevarieerd en duurzaam **winkelen** promoot. De Ecowijzer is het product van een samenwerking tussen de gemeenten Essen, Brecht, Kalmthout, Wuustwezel. Zowel de consument als de horeca wordt warm gemaakt voor de voordelen van lokale, biologische, eerlijke en andere duurzame producten via een handige aankoopgids (zie bijlage). Gelijkaardige voorbeelden zijn te vinden bij het Ecoplan* in Gent en Mechelen Fair en Veggie*.
- Met verschillende buurgemeenten samenwerken om **fietsroutes** uit te stippelen langs duurzame initiatieven (cf. fairtrade ecocycli in de provincie Antwerpen).
- Een **festival** dat deelnemers actief aanzet om via diverse manieren tot minder voedselafval te komen (cf. het niets-is-verloren festival in Gent).
- Het gemeentebestuur beslist in het kader van haar duurzaam aankoopbeleid duurzame en fairtrade**voeding** te gebruiken in alle grootkeukens van de gemeentelijke scholen, OCMW's en bijhorende zorgcentra.
- Kinderen op **school** zich laten inleven in bepaalde mondiale uitdagingen:
  - Scholieren jaarlijks onderdompelen in het **mondiaal vormingsproject** *Fête Afrique* of *Fiesta Latina* (ism Djapo). Via dit project maken ze kennis met de leefwereld van leeftijdsgenoten elders in de wereld (cf. Morsel, zie bijlage).
  - Een **mondiaal spel** ontwikkelen voor scholen. In Antwerpen werd een multimediaal spel voor scholen ontwikkeld in samenwerking met de havendiensten en het Museum aan de Stroom (zie bijlage).
  - De organisatie van een wereldmeerdagse waarbij leerlingen gedurende enkele dagen/weken kennis maken met mondiale thema's via onder meer een interactieve website, debat, film, wereldmarkt... (cf. Brasschaat, zie bijlage).
- **Duurzaamheid** in al haar diversiteit:
  - Verschillende initiatieven (workshops in scholen, klimaatdag, debat...) organiseren om de bevolking te sensibiliseren rond de klimaatproblematiek (cf. 'Rumst voor een beter klimaat!', zie bijlage).
  - Een 'Niets gaat verloren'-festival organiseren. In Merelbeke organiseren verschillende gemeentelijke diensten samen het Fair-Share-Repair Festival met o.a. een repaircafé, kledingruil, een wereldwinkelbar en een compostmobiel (zie bijlage).
  - Een duurzaam bedrijventerrein opzetten en bestaande bedrijventerreinen verduurzamen. De gemeente Nevele heeft een duurzaam bedrijventerrein opgezet, waar duurzaam ondernemen vooropstaat. De site bestaat uit neutrale en passiefgebouwen, past in de landelijke omgeving (door de aanleg van een groenbuffer) en de bedrijven kopen fairtradedranken die worden aangeboden aan personeel en klanten (zie bijlage).

Het Ecoplan wijst u de weg naar Gentse adressen waar fair trade of biologische producten te vinden zijn, recuperatiemateriaal of producten uit eigen streek, maar ook naar alles wat met ecologie of sociale tewerkstelling te maken heeft. Dit Ecoplan bestaat zowel op papier als in de vorm van een app voor op de telefoon.

Mechelen Fair en Veggie is een handige brochure met meer informatie over Fair Trade, FairTradeGemeente, duurzame verkooppunten en organisaties...

- Een trofee organiseren voor de beste fairtradehorecazaak of het duurzaamste bedrijf inspireert en zet ook anderen aan te volgen.
- Fairtradedekleding
  - Initiatieven opzetten om de vraag en het aanbod qua eerlijke mode te vergroten. In Gent wordt er aan de aanbodzijde onder meer een marktonderzoek uitgevoerd en worden bedrijven naar een duurzamer keten begeleid. Om de vraag te verhogen worden het Fair Fashion Fest georganiseerd, een fairtradewandeling uitgestippeld en een ecoplan verspreid (zie bijlage).
  - Via websites burgers op de hoogte brengen van duurzame producten. Heusden-Zolder laat website-bezoekers kennis maken met het lokale aanbod aan duurzame producten, onder meer rond babyspulletjes en trouwfeesten (zie bijlage).
- Een **stedenband** biedt veel kansen om mondiaal burgerschap te promoten.
  - Er kan een uitwisseling tot stand komen tussen de scholen in uw gemeente en scholen elders in de wereld.
  - Het bestuur kan een inleefreis naar de stedenbandpartner organiseren voor het gemeentepersoneel en/of de bevolking.
  - Een inleefkoffer met luchtige informatie over de stedenbandpartner kan in scholen worden gebruikt.
  - Studenten kunnen hun stage doen bij de stedenbandpartner.
  - Jongeren uit beide partnergemeenten kunnen deelnemen aan uitwisselingen. Vanuit Zoersel vertrekken jongeren naar de Beninse stedenbandpartner om in vier sociale projecten (psychiatrisch centrum, speelplein, bouwkamp, hiphopproject) te werken. Dit leidt tot een groter bewustzijn en kennis over wat er in de wereld gebeurt en zet hen aan tot bewuster gedrag dat rekening houdt met anderen in de wereld (zie bijlage).
  - Dit wil natuurlijk niet zeggen dat gemeenten zonder stedenband hier niet mee aan de slag kunnen! Deze voorbeelden kunnen evengoed via vierdepijlerprojecten*, ngo's of internationale samenwerkingsverbanden tot stand komen.

Vierdepijlerprojecten worden georganiseerd door plaatselijke groepen – burgers, organisaties, jongeren, diasporaverenigingen – die met een eigen initiatief de handen uit de mouwen steken voor het Zuiden.

2.3 Multiplicatoren

Via vorming, ondersteuning en begeleiding van instituten of organisaties die hun eigen achterban kunnen stimuleren (**multiplicatoren**), kan het gemeentebestuur een hele waaier aan personen bereiken. Het komt er dan op aan diensthoofden, leerkrachten/scholen, KMO-koepels, jeugdwerkanimatoren, diasporaverenigingen mee op de kar te krijgen om met hun steun hun eigen doelgroep tot wereldburgers om te vormen.

- Bedrijven coachen voor een duurzamer aankoopbeleid, samen met de koepel van ondernemers, opdat zij dit ook naar een ruimer publiek van bedrijven kunnen voortzetten.

- Door leerkrachten te ondersteunen bij de scholenbanden, worden de leerlingen mee ondergedompeld (cf. Antwerpen in bijlage).

2.4 Financiële stimulansen

Door bepaalde voorwaarden te stellen bij het geven van subsidies, verminderde taken... kan mondiaal burgerschap worden uitgedragen en gestimuleerd.

- Een gemeente kan als facilitator optreden door gezinnen, bedrijven, scholen naar financieel voordelige duurzame initiatieven te leiden. Vele Antwerpse gemeenten hebben zo hun burgers warm gemaakt voor de provinciale groeps-aankoop groene energie.
- Wanneer de gemeente zelf subsidies aan vierdepijlerorganisaties* geeft, kan ze hier voorwaarden aan verbinden opdat wereldburgerschap wordt gestimuleerd, bijvoorbeeld subsidie koppelen aan de verplichting een informatieavond te houden, deel te nemen aan de jaarmarkt, in scholen of bedrijven te spreken.

Vierdepijler-organisaties zijn (groepen) mensen die met een eigen initiatief de handen uit de mouwen steken voor het Zuiden.

2.5 Platform

Ten slotte kunnen gemeenten mondiaal burgerschap stimuleren door een (leer-) **platform** te ondersteunen waar verschillende organisaties elkaar kunnen vinden en elkaar kunnen helpen om acties te ondernemen. De gemeente treedt op als (financiële, inhoudelijke, logistieke...) facilitator voor een platform:

- Gemeenten brengen **vraag** (consumenten) **en aanbod** (producenten) van lokale, ecologische en/of fairtrade producten samen (voeding, kledij, ICT...).
- Gemeenten faciliteren het '**schooldirectie-overleg**' en zetten hier mondiale thema's op de agenda, door bijvoorbeeld het aanbod aan wereldburgerschaps-organisaties voor te stellen.
- Gemeenten creëren een platform waar **bedrijven** elkaar ontmoeten om over duurzaamheidsthema's te overleggen, zodat ze bijvoorbeeld samenwerking opzetten met dezelfde duurzame leveranciers.
- Gemeenten organiseren een platform met allerlei **organisaties** die op het gemeentelijke grondgebied bezig zijn met de **Noord-Zuidproblematiek** of er interesse voor tonen. Centraal staan kennismaking en uitwisseling, maar eventueel ook gezamenlijke acties om de burgers te informeren en sensibiliseren en het lokaal beleid vorm te geven (cf. Leuven, zie bijlage).
- Gemeenten kunnen een platform creëren met verschillende **adviesraden** die samen nadenken over mondiale thema's.
- Gemeenten ondersteunen een platform waar **diasporaverenigingen** allianties kunnen aangaan met specifieke actoren (ondernemerskoepels, scholen, gezondheidscentra, het eigen lokaal bestuur...) om in het land van origine bij te dragen aan meer welzijn voor de burger en op het eigen grondgebied te werken aan meer sociale cohesie (cf. Antwerpen, zie bijlage).

- Gemeenten ondersteunen en stimuleren de adviesraad om met allerlei **externe partners** samen te werken rond een mondiaal thema. In Beernem werkt de GROS met allerlei partners samen rond solidariteit, zowel internationaal als lokaal, met aandacht voor vluchtelingen, tweedehandskledij, lokale eerlijke handel... (zie bijlage). De FairTradeGemeente-trekkersgroep in Kortrijk bracht alle initiatiefnemers in verband met duurzame voeding samen (vegetarisch, stadstuinieren, bio...). Dit netwerk geeft zo een duidelijk signaal aan het stadsbestuur om meer strategisch met voeding om te gaan (zie bijlage). In Gent identificeert en contacteert een stuurgroep van Noord-Zuidverenigingen mogelijke partnerverenigingen om samen Belmundo op te zetten, een activiteitenreeks met een wisselend jaarthema (zie bijlage).

3 Mondiale samenwerking

Mondiale samenwerking van een lokaal bestuur is een vorm van internationale samenwerking met als doel als partners bij te dragen aan meer internationale rechtvaardigheid.

Bij mondiale samenwerking wordt er samen met een internationale partner bijgedragen aan internationale rechtvaardigheid. Gemeenten treden hierbij op als actor, als facilitator of sturen de samenwerking.

3.1 Als actor

De gemeente is zelf een actieve partner in de internationale samenwerking:

- Gemeenten kunnen een **stedenband** aanknopen waarbij de hoofdaandacht gaat naar bestuurskrachtversterking van beide besturen. Zo werkt Oostende met het Gambiaanse Banjul samen voor onder meer ICT en afvalbeheer (zie bijlage).
- Gemeenten kunnen deelnemen aan **een netwerk**.
  - Deelnemen aan een netwerk geeft kansen aan de gemeente om nieuwe samenwerkingsprojecten op te zetten met andere besturen waarmee ze een gemeenschappelijk doel hebben. Een netwerk voor een bepaalde Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling behoort tot de mogelijkheden. Dat gebeurt in Duitsland met de zogenaamde klimaatpartnerschappen, waar Duitse en Afrikaanse en Latijns-Amerikaanse steden kennis en ervaring inzake klimaat uitwisselen.
  - Ook deelname aan een bestaand netwerk is een optie. Brugge neemt deel aan een Europees netwerk *Food Smart Cities for Development* waar aan een lokale voedselstrategie wordt gewerkt (zie bijlage).
- Via een **consortium van verschillende types actoren uit de hele wereld** – academici, gemeenten, nationale overheden, organisaties uit de civiele samenleving, koepels van de privésector et cetera – kan de gemeente expertise aanleveren of inwinnen, sterke relaties leggen, projecten opzetten met diverse initiatiefnemers of bepaalde belangen helpen verdedigen. Via het door de EU gesubsidieerde thematische programma ENRTP* kunnen Europese gemeenten bijvoorbeeld deel uitmaken van een programma bosbeheer in Indonesië en hun expertise ten dienste stellen.
- Gemeenten kunnen **allianties** aangaan, bijvoorbeeld een klimaatalliantie.

Thematic Programme
'Environment
and Sustainable
Management of
Natural Resources
including Energy'

3.2 Als facilitator

Gemeentebesturen kunnen internationale samenwerking tussen organisaties (bv. diasporaorganisaties, ziekenhuizen, scholen) ondersteunen door een **platform** aan te bieden waar deze organisaties elkaar ontmoeten. De gemeente

treedt dan op als '**facilitator**' om contacten, kennisdeling, netwerking of samenwerking tussen deze organisaties te stimuleren.

- **Scholenbanden** worden gestimuleerd tussen scholen op het gemeentelijk grondgebied en scholen elders in de wereld. VVOB biedt hiervoor ondersteuning.
- De stedenband gebruiken om studenten uit het hoger onderwijs de kans te geven **stage** te lopen in een lokale organisatie in de partnergemeente, waardoor zowel wordt bijgedragen aan de capaciteitsopbouw in de betrokken organisaties als een verscherpt internationaal bewustzijn wordt gecreëerd bij de studenten (cf. Oostende, zie bijlage).
- Via een platform van diverse actoren (etnisch-culturele minderheidsverenigingen, hogescholen, lokale besturen in herkomstlanden, bedrijfsleven...) ontwikkelingsprojecten realiseren in de landen van herkomst van minderheden uit de gemeente. De gemeente werpt zich op als coach, matchmaker en co-financierder (cf. Antwerpen, zie bijlage).

3.3 Als sturende

Gemeentebesturen kunnen bestaande internationale samenwerkingen sturen naar een duurzamer initiatief via subsidies, procedures enzovoort:

- Bij de financiële ondersteuning van allerlei initiatieven en organisaties kan een gemeentebestuur voorwaarden stellen zoals verplichte vorming volgen bij het vierdepijlersteunpunt of een sensibiliseringsactiviteit organiseren in België.
- Bestaande vormen van internationale samenwerking kan het gemeentebestuur heroriënteren om internationale rechtvaardigheid voorop te stellen (bv. bestaande internationale leveranciers controleren op duurzaamheidscriteria).

4 Transversaal werken

Lokaal mondiaal beleid is in de eerste plaats coherent beleid. Beleidscoherentie voor internationale rechtvaardigheid komt pas tot stand wanneer het mondiaal beleid transversaal in de gemeente wordt geïntegreerd. Vanuit elk beleidsdoel en -thema wordt internationale rechtvaardigheid in acht genomen. Deze mondiale reflex wordt idealiter tegelijkertijd zowel van bovenuit (politiek niveau, managementteam) aangestuurd als van onderuit (mondiale ambtenaar, collega-ambtenaren) gestimuleerd.

4.1 Top-down

Het politieke bestuur, de gemeentesecretaris en het managementteam kunnen 'van bovenuit' beslissingen nemen die de transversale integratie van lokaal mondiaal beleid stimuleren.

4.1.1 Inhoudelijk

- Het lokale bestuur kan internationale rechtvaardigheid opnemen in de visie en missie van de gemeente.
- Door op politiek niveau de keuze te maken budget toe te kennen aan een mondiale ambtenaar of dienst, geeft het bestuur het signaal dat het internationale rechtvaardigheid ter harte neemt.
- De gemeente kan het perspectief van internationale rechtvaardigheid opnemen in de ontwikkeling van een nieuw meerjarenplan en de beheers- en beleidscyclus (BBC) op het niveau van de thema's en/of de doelstellingen.
- Aan elke activiteit of doelstelling van de verschillende beleidsdomeinen, ook in de beheers- en beleidscyclus (BBC), kan ze de bijhorende Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen koppelen.
- Het college van burgemeester en schepenen kan een verklaring ondertekenen waarin de gemeente haar intentie duidelijk maakt haar verantwoordelijkheid op te nemen voor mondiale uitdagingen (bv. burgemeestersconvenant, FairTradeGemeente, verklaring omtrent de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen).
- Het bestuur kan de politieke beslissing nemen het aankoopbeleid of een deel ervan te verduurzamen (bv. duurzame werkkledij).

4.1.2 Organisatiestructuur en -processen

- Het kan nuttig zijn de mondiale dienst/ambtenaar een andere plaats in het organogram te geven, opdat hij eenvoudiger links kan leggen met de verschillende beleidsdomeinen. In Jette zijn mondiaal beleid en duurzame ontwikkeling onder één dienst geplaatst, bij één kabinet en schepenen. Zo wordt duurzame ontwikkeling niet louter ecologisch bekeken, maar van alle kanten (sociaal, ecologisch, economisch), dus ook vanuit het globale perspectief van interna-

tionale rechtvaardigheid.

- Van bovenaf kan een bestuur een platform van diensthooften installeren waar systematisch over duurzaamheid en mondiale thema's wordt gesproken.
- Binnen het lokaal bestuur kan een transversale werkgroep voor duurzaamheid worden opgezet (cf. Genk, zie bijlage).

4.2 Bottom-up

Transversaal werken voor internationale rechtvaardigheid, begint in de meeste gevallen onder impuls van de mondiale ambtenaar, zijn dienst of de adviesraad. Zij zijn de voortrekkers van een proces dat tijd en inzet vraagt. Daarom legt de mondiale ambtenaar, in overleg met de schepen, adviesraad en andere betrokkenen, prioriteiten vast en worden stap voor stap de juiste personen en teams aangesproken om hieraan deel te nemen.

De voortrekkers beginnen met het informeren en sensibiliseren van hun collega's voor mondiale thema's en gaan op zoek naar bondgenoten die mee aan de kar kunnen trekken: de duurzaamheidsambtenaar, de integratieambtenaar, het onderwijsteam, de gemeentesecretaris en de beleidsmedewerker, het college, het managementteam, verschillende adviesraden (lokale economie, welzijn, cultuur...)?

Met bepaalde diensten wordt samengewerkt om de eerste stappen te zetten. Dit kan betekenen dat schepenen en personeel geïnformeerd, gevormd en begeleid worden. Zo krijgen ze inzicht in de 'mondiale relaties' betreffende hun beleid en activiteiten, in hoe deze activiteiten internationale rechtvaardigheid en internationale duurzame ontwikkeling positief of negatief beïnvloeden, en wat ze dan eventueel kunnen veranderen om 'mondiaal verantwoord' te handelen.

4.2.1 Informeren

Informatie ligt aan de basis van kennis, bewustzijn en gedrag. Het is noodzakelijk de collega-ambtenaren en politici op regelmatige tijdstippen te blijven informeren over mondiale thema's.

- Vorming over de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen voor het gemeentepersoneel: Een ludieke lunchsessie of om de zoveel weken of maanden één Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling belichten.
- Een fairtradeontbijt of -lunch voor het personeel, eventueel aangevuld met een informatieve sessie (cf. Sint-Niklaas, zie bijlage).
- Posters betreffende de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen verspreiden binnen het gemeentehuis en de administratieve gebouwen.
- In de interne nieuwsbrief elke maand een Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling belichten.

4.2.2 Sensibiliseren

Sensibiliseren gaat iets verder dan puur informeren. Mensen worden zich bewust van de bijdrage die ze kunnen leveren aan mondiale uitdagingen of aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen. Ze leren de praktijk kennen.

- Iemand van de mondiale dienst kan een interactieve sessie 'systeemdenken' voor collega-ambtenaren organiseren (cf. Genk, zie bijlage).
- De mondiale ambtenaar kan proactief met collega's overleggen over elkaars werk en kijken waar er links kunnen worden gelegd met het lokaal mondiaal beleid. De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen zijn hiervoor een goed aangrijpingspunt.
  - Bij de uittekening van de **meerjarenplannen** kan de mondiale ambtenaar of dienst samenzitten met collega's om specifieke doelstellingen ter versterking van internationale rechtvaardigheid vast te leggen.
  - De collega's betrekken bij de stedenband is een erg sterk punt. Ze kunnen eens mee op werkbezoek (uitwisseling met collega-ambtenaren) of inleefreis. Daarmee wordt niet alleen de capaciteit bij de partnergemeente versterkt, maar ook de professionele en interculturele competenties bij het eigen gemeentepersoneel en hun inzicht in mondiale relaties.
- De gemeentelijke adviesraden kunnen overleggen over mondiale thema's.
- De jaarlijkse personeelsdag mondiaal invullen. In Balen werd het traditionele fairtradeontbijt omgevormd naar een wereldhandelsspel en de sportactiviteiten kregen een mondiale toets (zie bijlage).

4.2.3 Activeren

We stoppen niet bij denken en praten. We doen. Samen sterker. **Samenwerken** met andere diensten en initiatiefnemers voor mondiale thema's is hierin een eerste stap.

- Met verschillende diensten en adviesraden samenwerken om activiteiten (bv. een festival) te organiseren, waarin er vanuit het mondiale perspectief aandacht is voor sensibilisering van de bevolking rond duurzaamheid en internationale rechtvaardigheid.
- Samenwerken met de diensten internationale samenwerking, dienst integratie, vrijwilligers (waaronder personen van buitenlandse origine) en socio-culturele organisaties voor de organisatie van een culinaire wereldwandeling (cf. Waregem, Cocina del Mundo, zie bijlage).
- Samenwerking tussen de mondiale dienst, musea, bedrijven... om een educatief spel voor scholen te ontwikkelen rond mondiale thema's (cf. Antwerpen, zie bijlage).
- Vanuit de dienst leefmilieu het initiatief nemen om met diverse diensten (waaronder de mondiale dienst) na te denken over een duurzame lokale voedselstrategie (cf. Brugge, zie bijlage).

- Samenwerking tussen verschillende gemeentelijke diensten (mondiaal, milieu, cultuur, jeugd, bibliotheek, buurtwerk) en externe organisaties (bv. Vormingplus) om een 'transitiefestival' te organiseren (cf. Evergem, zie bijlage).
- Samenwerking tussen verschillende adviesraden, gemeentelijke diensten en organisaties om te bevolking te sensibiliseren voor de klimaatproblematiek (cf. Rumst, zie bijlage).
- Bestaande mondiale initiatieven opentrekken, zodat verschillende andere beleidsdomeinen zich meer betrokken voelen. Op initiatief van de Etterbeekse schepen voor ontwikkelingssamenwerking werd de 'Week van de internationale solidariteit' omgedoopt tot 'Week van de Solidariteit'. Nu voelen vele andere diensten en beleidsdomeinen zich hierbij betrokken en is het niet meer alleen iets van de mondiale dienst.
- De stedenband of een vierdepijlerinitiatief benutten om nieuw educatief materiaal te voorzien in scholen en bibliotheken. Uit de stedenband met Bohicon (Benin) groeide in samenwerking met de bibliotheek een aanbod van audio-boeken en boekenpakketten voor scholen in Zoersel (zie bijlage).
- Gemeentelijke aankoopdossiers vanuit verschillende beleidsdomeinen bekijken. In Kortrijk praat de duurzaamheidsambtenaar nu mee over aankoopdossiers, zodat ook ecologische en sociale duurzaamheid daar een plek in krijgen. Door de inbreng van deze expertise in de aankoopdienst gaat er ook meer aandacht naar de communicatie over aankoopbeslissingen (zie bijlage).
- De mondiale ambtenaar of dienst kan voorstellen een of meerdere Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen uit te kiezen om er gedurende een halve (of hele) bestuursperiode op in te zetten. Samen met andere gemeentelijke diensten en externe partners kan daar dan stapsgewijs – met betrokken doelgroepen – aan worden gewerkt. Twee mogelijke voorbeelden: doelstelling 12 duurzame productie- en consumptiepatronen in voeding, als de gemeente wil inzetten op een duurzame lokale voedselstrategie, doelstelling 16 vredevolle en inclusieve samenleving, als de gemeente wil inzetten op integratie van minderheden.

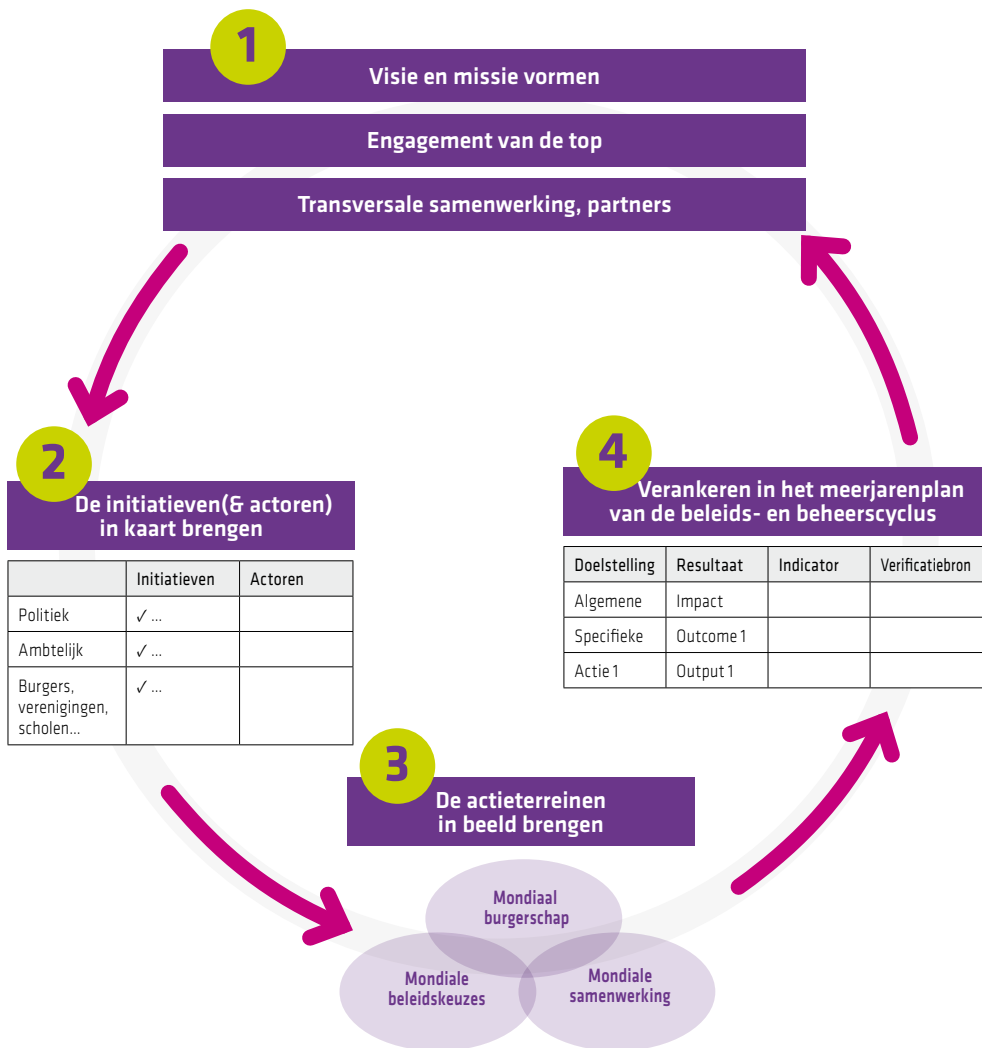
Stef De Belder Krim

Stef De Belder Krimms

Lokaal mondiaal beleid: Hoe pak ik het aan?

Deel 3 is in de eerste plaats gericht naar ambtenaren die betrokken zijn bij het lokaal mondiaal beleid. Toch biedt dit deel evengoed een houvast voor betrokken schepenen en adviesraden. Ook zij spelen een rol bij elke stap die hieronder wordt beschreven en waken erover dat een strategische aanpak van het lokaal mondiaal beleid de noodzakelijke aandacht blijft krijgen.

1

Stap 1 Visie en missie vormen

Wat houdt een goede visie in?

Een visie is het **uitgangspunt** van een organisatie: hoe ziet ze de wereld vandaag, en hoe ziet volgens haar de gewenste wereld van morgen eruit? Een visie kan de positieve en negatieve kwaliteiten van de huidige situatie beschrijven, met daarbij de **gewenste situatie** waar men naartoe wil op langere termijn. Een visie geeft aan wat het gemeentebestuur belangrijk vindt.

Een visie kan één zin zijn, maar ook een hele tekst met een beschrijving van de hedendaagse wereld, een toelichting bij waarom de organisatie aan internationale rechtvaardigheid wil werken, welke uitdagingen en kansen er zijn, en op welke belangrijke krachtlijnen ze wil inzetten.

Checklist

- ✓ Geeft de visie weer hoe de ideale situatie eruit ziet volgens de gemeente?

Voorbeelden

Eén zin:

De gemeente bouwt mee aan een open, duurzame en rechtvaardige wereld.

Een tekst¹:

Politieke, economische en sociale globalisering is een realiteit geworden. Twee belangrijke sleutelbegrippen hierbij zijn duurzaamheid en samenwerking.

Het is duidelijk dat we ons in een internationale omgeving bevinden waarin 'binnenland' en 'buitenland' steeds moeilijker te scheiden zijn. Regelgeving komt niet meer alleen van de federale en regionale overheid, ze wordt vaak opgesteld vanuit Europa. Er is een toenemende mobiliteit bij burgers en bedrijven en de informatie- en communicatietechnologie brengt de wereld tot in de huiskamer of het kantoor.

Deze internationalisering gaat wel gepaard met de blijvende behoefte aan

---

1 Bron: Stedelijk strategisch meerjarenplan ontwikkelingssamenwerking stad Eeklo 2014-2019

een sociaal houvast en gevoel van identiteit op het lokale vlak. Het is ook de taak van de lokale overheid om haar burgers te tonen dat lokale internationale samenwerking een bijdrage kan leveren aan de kwaliteit van het lokale bestuur.

Als overheid die het dichtste bij de mensen staat, heeft de stad daarin een belangrijke rol. Geen andere instantie kan beter de mensen inlichten over de Noord-Zuidproblematiek, over hoe de wereldsituatie haar weerslag heeft op Eeklo en over wat burgers en stadsbestuur kunnen doen om te komen tot een rechtvaardiger en duurzamer wereld.

Om het internationale beleid van Eeklo vorm te kunnen geven, is het nodig dat de Stad in de toekomst verder samenwerkt met lokale partners uit Eeklo en regio, met Vlaanderen, andere Europese steden en op wereldvlak.

Internationale samenwerking draagt bij tot de doelstellingen van het Eeklose beleid, een duurzaam, sociaal, energiek beleid. Internationale samenwerking vraagt daarom strategische doelstellingen.

Wat houdt een goede missie in?

Een missie beschrijft de **specifieke rol** die het gemeentebestuur wenst te spelen om de gewenste situatie op lange termijn te bereiken. In een duidelijke missie zitten volgende onderdelen: het werkterrein, de stakeholders, de waarden en overtuigingen, de intenties en ambities.

Probeer het werkterrein zo veel mogelijk af te bakenen in thema's. Dit kunt u ook doen bij stap 2, als u meer zicht hebt op de initiatieven, de betrokkenen en de sterktes in de gemeente.

Checklist

- ✓ Bevat de missie afgebakende thema's waarop het gemeentebestuur wil inzetten?
- ✓ Komen de specifieke waarden duidelijk naar voren?
- ✓ Zijn de stakeholders benoemd waarmee het gemeentebestuur in zee wil gaan?
- ✓ Is de ambitie van het lokale bestuur duidelijk?

Voorbeelden

Breed werkkerrein:

Het gemeentebestuur streeft naar een rechtvaardige samenleving voor iedereen. Dit doet het door beleid te voeren dat rekening houdt met de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen. Het heeft daarin een voorbeeldfunctie. Het stimuleert de burgers en organisaties op zijn grondgebied om ook in hun praktijken rekening te houden met en bij te dragen aan wereldwijde, lokale en internationale rechtvaardigheid.

Afgebakend werkkerrein:

Voorbeeld 1: Het gemeentebestuur bouwt mee aan rechtvaardige wereldhandel. Het spitst zich toe op Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling 12 (verantwoorde consumptie en productie) via lokale en internationale duurzame productie- en consumptiepatronen, zowel in de eigen organisatie, als bij burgers en organisaties, consumenten en producenten op het grondgebied.

Voorbeeld 2: Het gemeentebestuur draagt bij aan een solidaire, open en warme samenleving. Het versterkt de openheid en sociale cohesie tussen burgers en organisaties van diverse culturele achtergrond op zijn grondgebied.

Wie ontwerpt de visie en missie?

De visie en missie worden door de schepen, de ambtenaar en de adviesraad lokaal mondiaal beleid voorbereid. Ook na de volgende stap (analyse van bestaande en mogelijke initiatieven), kunnen visie en missie nog worden aangepast aan de opgedane inzichten. Het voltallige politieke bestuur (schepencollege) en de gemeenteraad onderschrijven dan de finale visie en missie.

In voorbeeldige gevallen heeft ook de GROS een eigen visie en eigen missie omschreven (bv. visietekst van de adviesraad van Denderleeuw, zie bijlage).

Checklist

- ✓ Zijn verschillende stakeholders geconsulteerd in de voorbereiding van de visie en missie?
- ✓ Zijn de visie en missie afgetoetst bij de adviesraad?
- ✓ Hebben het college van burgemeester en schepenen en de adviesraad de visie en missie van de gemeente onderschreven?
- ✓ Heeft de adviesraad een eigen visie en missie (dat is mogelijk gezien zijn aparte functie om advies te verlenen, een forum voor informatiedeling, kennisuitwisseling en ontmoeting te zijn et cetera)?

Stap 2 De initiatieven (en betrokkenen) in kaart brengen

2

In de gemeente zijn al veel initiatieven op touw gezet om mee gestalte te geven aan de visie en missie voor lokaal mondiaal beleid. Een hele waaier aan mensen en organisaties is hierbij betrokken. We kijken zowel naar politici, administratie als naar mensen uit adviesraden en organisaties uit het middenveld. Bijvoorbeeld, bij het proces om FairTradeGemeente te worden zijn het schepencollege, de schepen van duurzaamheid en de aankoopdienst betrokken, maar ook enkele horecazaken, scholen, andere bedrijven, of een hele straat. Om een open en solidaire gemeente te worden zijn allerlei culturele en interculturele organisaties belangrijk (diasporaverenigingen, jongerenuitwisselingen, scholenbanden, bedrijven die vrijwilligers sturen naar projecten elders in de wereld, cultuurstudium, bibliotheek...).

Maak een lijst van de initiatieven (en betrokkenen)

Maak een lijst van bestaande, maar ook mogelijke toekomstige initiatieven die het lokaal mondiaal beleid mee vorm (kunnen) geven. Lijst ook de mensen en organisaties op die aangesproken kunnen worden. Geef hun een kleur:

- **groen**, als het initiatief (met de betrokkenen) al heel goed loopt of goed op weg is,
- **oranje**, als het een nieuw initiatief is van de actoren of als er ondersteuning van de gemeente nodig is,
- **rood**, als de initiatieven nog niet worden ondernomen door de betrokkenen.

Uit deze onvolledige lijst kunt u eventueel inspiratie halen:

Sector	Voorbeelden van initiatieven	Voorbeelden van initiatiefnemers
Lokale politiek	<ul style="list-style-type: none"> • Visie en missie van de gemeente voor meer internationale rechtvaardigheid • De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen als kader voor lokaal beleid, of • Duurzaamheid als een van de grote lijnen van lokaal beleid • Gemeenteraadscommissie internationaal of duurzaamheid	<ul style="list-style-type: none"> • Burgemeester • Geheel college • Schepen mondiaal beleid • Andere schepenen (duurzaamheid, lokale economie, integratie...) • Gemeenteraad • Andere gemeenten, buurgemeenten

Sector	Voorbeelden van initiatieven	Voorbeelden van initiatiefnemers
Gemeentelijke administratie	<ul style="list-style-type: none"> • Thema duurzaamheid onderdeel van beheers- en beleidscyclus (BBC) en agenda managementteam • Transversale werkgroep om samen sterkere activiteiten te organiseren (bv. fair-share-repair-festival tijdens braderij voor lokale middenstand) • Campagnes voor personeel: fairtradeontbijt, schone werkkledij voor groendienst en kinderopvang... • Cultuurcentrum of cinema's organiseren thematische film- of theaterfestivals (Palestina, water, mijnbouw...) 	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeentesecretaris • Managementteam • Gemeentelijke diensten (bv. technische dienst, jeugddienst, dienst milieu, integratie) Evt. diensthoofd milieu, vrije tijd... • Mondiale ambtenaar • Specifieke collega-ambtenaren (jeugdconsulent, milieuambtenaar, lokale economie...) • Administratie uit andere gemeenten
Middenveld (profit en non-profit)	<ul style="list-style-type: none"> • Visie en missie van de adviesraad ten aanzien van het lokale bestuur en de bevolking • Interculturele ontmoetingen of opendordagen • Educatieve sessies over zeemeerminnen en watervervuiling in publiek zwembad • Fietsroute omtrent fair trade en lokale duurzame initiatieven langs lokale landbouwers, horecazaken en middenstand 	<ul style="list-style-type: none"> • Adviesraad (GROS, milieu & natuur, landbouw, cultuur, jeugd, lokale middenstand...) • Verenigingen actief in de gemeente (ngo's, vzw's, diasporaverenigingen...) • Ziektefondsen, vakbonden • Scholen (lager, middelbaar, hoger onderwijs) • Jeugdverenigingen/jeugdwerking • Senioren(verenigingen) • Parochies • Ondernemerskoepel • Management bedrijventerrein • Ziekenhuizen, wijkgezondheidscentra • Lokale landbouwkoepel • Cultuurhuizen • Netwerken, ontmoetingsplatformen, koepelorganisaties...

Extra:

Aan het lijstje van de actoren kunt u nog relevante spelers toevoegen uit politiek, administratie en middenveld op **bovenlokaal niveau**, zoals intergemeentelijk overleg, provinciale diensten, Vlaams en federaal minister van Ontwikkelingssamenwerking, Departement Internationaal Vlaanderen, VVSG, 11.11.11, ngo's met een werking in heel Vlaanderen (Protos, Vredeseilanden, Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Oxfam-Wereldwinkels, Fairtrade Belgium...). Zij geven subsidies of ondersteuning aan gemeenten, of zijn expert in een bepaald thema (watereducatie, duurzame voedselketen, eerlijke handel...) waarvoor ze graag met de gemeente samenwerken.

Hoe komt u tot de lijst?

Maak zelf eerst een lijst met wat u al kent. Leg die voor aan de schepen lokaal mondiaal beleid en de adviesraad om aanvullingen te maken. Ga langs bij relevante collega-ambtenaren van milieu, duurzaamheid, onderwijs, jeugd, cultuur, integratie, lokale economie... om te horen of zij nog initiatieven kennen die mondiale thema's op de agenda zetten.

Gebruik de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties om te zien waar u initiatieven en partners kunt vinden voor bepaalde doelen die gelinkt zijn aan internationale rechtvaardigheid. Een paar voorbeelden: doelstelling 1: armoede verminderen (mogelijke partner: OCMW, vierdepijlverenigingen), doelstelling 5: gendergelijkheid (personeelsdienst), doelstelling 8: eerlijk werk & economische groei (dienst lokale economie, UNIZO, Oxfam-Wereldwinkels), doelstelling 14: water (dienst milieu, ngo Protos, scholen), doelstelling 17: partnerschappen (scholenbanden, projecten elders in de wereld).

Indien u nóg verder wilt gaan, kunt u ook een oproepje lanceren in het gemeenteblad om zo de initiatieven omtrent mondiale thema's te leren kennen en in contact te komen met specifieke mensen, groepen of organisaties (bv. duurzaam aankoopbeleid of de verkoop van fairtradeproducten in bedrijven/winkels, interculturele uitwisselingen georganiseerd door migrantenverenigingen).

Checklist

- ✓ Hebt u een lijst van relevante initiatieven (en de betrokkenen)?
- ✓ Staan in de lijst zowel politici en ambtenaren als middenveldactoren uit de gemeente – elk met hun belangrijke inbreng?
- ✓ Is de lijst voorgesteld aan, besproken met en/of aangevuld door de schepen, het diensthoofd, collega-ambtenaren en schepenen van relevante beleidsdomeinen (jeugd, milieu, cultuur, integratie...), en de betrokken adviesraad/raden?

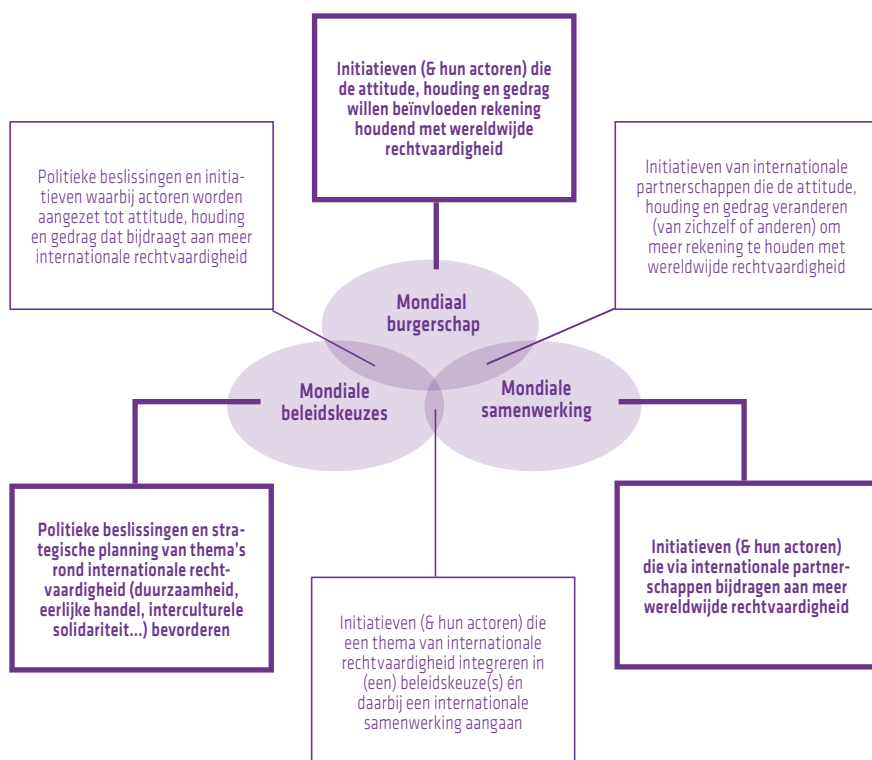
3

Stap 3 De actieterreinen in beeld brengen

Er zijn drie actieterreinen voor lokaal mondiaal beleid: coherente mondiale beleidskeuzes, mondiaal burgerschap (wereldburgerschap), en mondiale (*internationale*) samenwerking.

Verbind de initiatieven (en betrokkenen) met de actieterreinen

Neem de lijst met initiatieven die uw lokaal mondiaal beleid (kunnen) invullen. Zet elk initiatief (in groene, oranje of rode kleur) in een van de drie cirkels of op de overlappende delen². Onderstaande omschrijvingen kunnen u helpen om de juiste positie te bepalen:

² U kunt hiervoor bijvoorbeeld de drie cirkels op een groot blad tekenen, en elk initiatief met bijhorende actor(en) in een van de drie kleuren op een post-it schrijven. Daarna plakt u de post-its op een plek in de drie cirkels, volgens uw eigen inzichten. Nadien, in nabespreking met diensthoofd, schepen, adviesraad..., kunt u dan nog dingen verschuiven.

Zo ontstaat een overzicht van alle initiatieven met hun relevante actoren die worden opgezet in het kader van het lokaal mondiaal beleid (bestaande initiatieven, maar ook eventuele toekomstige). U hebt nu, via de ingevulde cirkels, een inzicht in:

- welke initiatieven (en actoren) relevant of nodig zijn:
  - om mondiale beleidskeuzes te maken;
  - om meer wereldburgerschap te bereiken;
  - om via internationale partnerschappen te werken aan meer internationale rechtvaardigheid.
- welke actieterreinen:
  - voornamelijk door *bestaande* initiatieven en actoren vorm worden gegeven (groene kleur, oranje kleur);
  - door *mogelijke (toekomstige)* initiatieven en actoren realiteit kunnen worden (rode kleur).

Bepaal de actieterreinen waarop de gemeente zich zal concentreren

De bovenstaande oefening roept nu vragen op:

- Welke actieterreinen zijn zeer 'groen ingevuld' en dus sterk?
  - Wil de gemeente deze sterkten blijven ondersteunen? Dragen ze bij aan de missie van de gemeente en de afgebakende thema's? Zal het mondiaal beleid met die ondersteuning beter zijn doel bereiken?
- Welke actieterreinen zijn zeer 'rood ingevuld' en waar gaapt er dus een leemte?
  - Wil de gemeente deze leemte wegwerken? Draagt dit dan bij aan de missie van de gemeente en de afgebakende thema's? Zal het mondiaal beleid met die ondersteuning beter zijn doel bereiken?
- In welke actieterreinen gebeurt er iets, maar is het nog nieuw of zwak (oranje initiatieven en actoren)?
  - Wil de gemeente hier steun aan verlenen? Past dit binnen de missie van de gemeente en de afgebakende thema's? Zal het mondiaal beleid met die ondersteuning beter zijn doel bereiken?

De antwoorden op bovenstaande vragen geven aan wat de **prioriteiten** van het gemeentebestuur (kunnen) zijn om het lokaal mondiaal beleid te versterken. Op welke actieterreinen zal het sterker inzetten, passend **binnen de afgebakende thema's van zijn missie**?

Bijvoorbeeld, uit de oefening blijkt dat er veel mogelijke toekomstige initiatieven en actoren (rode kleur) in het actieterrein 'mondiale beleidskeuzes' staan (bv. visie en engagement van het schepencollege om duurzaam aankoopbeleid op te zetten). Dan moet de gemeente nu beslissen of ze hier sterk op wil inzetten of niet – als dit past in haar missie om bv. een voortrekker te zijn in eerlijke

wereldhandel en bij te dragen aan Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling 12.

Een ander voorbeeld: er zijn veel sterke spelers actief in het actieterrein 'mondiale samenwerking'. Dan kan de gemeente beslissen deze spelers nog meer te versterken in de toekomst (bv. via gerichte subsidies voor Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen, via coaching of vorming, via de organisatie van een ontmoetingsplatform om synergieën te stimuleren).

Checklist

- ✓ Op welke actieterreinen wil de gemeente inzetten?
- ✓ Past die inzet binnen de afgebakende thema's van de missie van de gemeente?

Bepaal de initiatieven (en relevante actoren) die belangrijk zijn, en de acties om ze te versterken

De gemeente heeft nu beslist op welke actieterreinen ze inzet, passend binnen haar missie en afgebakende thema. Daar passen dan weer initiatieven bij die bijdragen aan internationale rechtvaardigheid. Per initiatief spelen bepaalde mensen, groepen of organisaties een belangrijke rol om succesvol tot bepaalde veranderingen te komen. Zij kunnen door hun engagement, hun beslissing, hun netwerk, hun geld... iets anders in gang zetten of stimuleren, een sneeuwbaaleffect veroorzaken bij andere mensen, een massale verandering op gang brengen omdat ze een grote groep zijn et cetera.

- Welke **initiatieven of acties** worden genomen of moeten worden genomen om successen te boeken op het gekozen actieterrein? Bepaal de relevantste acties: politieke beslissing nemen, vorming volgen, een nieuwe transversale werkgroep opzetten, de huidige subsidieregeling vernieuwen, een begeleidingstraject ontwikkelen voor scholen, diasporaorganisaties of bedrijven, een fairtradefestival organiseren enzovoort.
- Wie zijn de **mensen of groepen** die aangesproken moeten worden?
- Welke **maatregelen** van de schepen, ambtenaar en adviesraad mondiaal beleid kunnen die initiatieven of acties in gang helpen zetten of verbeteren? Bepaal de meest relevante en realistische. Bepaal ook of de ondersteunende maatregelen in verschillende stappen moeten gebeuren.

Enkele voorbeelden voor missies met een afgebakend thema.

Voorbeeld 1 Het gemeentebestuur bouwt mee aan rechtvaardige wereldhandel. Ze spitst zich toe op Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling 12 (verantwoorde consumptie en productie) via lokale en internationale duurzame productie- en consumptiepatronen, zowel in de eigen organisatie, als bij burgers en organisaties, consumenten en producenten op het grondgebied.

Meest relevante initiatieven of acties die bijdragen aan de missie	Meest relevante actoren	Meest relevante maatregelen om hen te ondersteunen
Gekozen actieterrein: mondiale beleidskeuzes		
Duurzaam aankoopbeleid: Stap 1: Fairtrade- en andere duurzaamheidscriteria opnemen in eenvoudige aankoopprocedures (koffie, wijn, onderhoudsproducten, werkkledij...) Stap 2: alle bestekken van duurzaamheidscriteria voorzien	Bv. Schepencollege, secretaris & aankoopdienst gemeente	Schepen duurzaamheid & mondiaal beleid informeren of vormen zich en pleiten voor duurzaam aankoopbeleid in de gemeente Aankoopdienst e.a. volgen bv. vorming of begeleiding op maat bij Steunpunt Duurzame Lokale Overheidsopdrachten
Fairtrade- en lokale producten gebruiken voor de eigen activiteiten	Alle diensten die aankopen doen	Informatie geven, mogelijkheden bieden i.s.m. de aankoopdienst en de secretaris
Gekozen actieterrein: mondiaal burgerschap		
Groot aanbod aan fairtrade-, ecologische en lokale producten in de gemeente, met bijhorende promotie	Oxfam-wereldwinkel, horecazaken, kledingwinkels...	Promotie van de ondernemers die dit aanbieden via wedstrijd, lokaal magazine, ecostadsplan, fairtrade-festival met stands, fietsroute...
Gekozen actieterrein: mondiale samenwerking		
Projecten die de capaciteit van partnerorganisaties elders in de wereld versterken waarbij duurzame productie en consumptie het doel zijn (bv. duurzame landbouw)	Verenigingen en bedrijven met projecten elders in de wereld omtrent landbouw, onderwijs, lokale economie, jongerentewerking...	Subsidiebeleid aanpassen met nieuwe criteria (bv. bijdrage aan Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen 11 en 12, meer capaciteitsversterking bij de partnerorganisatie), ontmoeting faciliteren tussen bedrijven hier en producenten elders in de wereld (i.s.m. Vredeseilanden, The Shift...)
Collega-tot-collega-uitwisseling en peer-to-peer-evaluaties tussen ambtenaren en experts betrokken bij het thema, om lessen te trekken uit elkaars werking en deze te inspireren	Bv. internationaal netwerk van gemeenten die werken aan het verbeteren van (elkaars) lokale ondersteuning voor duurzame productieketens	Deelnemen aan het netwerk, de uitwisseling initiëren, coördineren, opvolgen, externe partners inbrengen...

Voorbeeld 2 Het gemeentebestuur draagt bij aan een solidaire, open en warme samenleving. Het versterkt de openheid en sociale cohesie tussen burgers en organisaties van diverse culturele achtergrond op zijn grondgebied.

Meest relevante initiatieven of acties die bijdragen aan de missie	Meest relevante actoren	Meest relevante maatregelen om hen te ondersteunen
Gekozen actieterrein: mondiale beleidskeuzes		
Samenwerken over verschillende gemeentelijke diensten heen en gebruik maken van elkaars expertise en evenementen, en elkaars doelgroepen met elkaar in contact brengen	OCMW, diensten sociaal beleid, mondiaal beleid, integratie, cultuur, jeugddienst...	Als dienst mondiaal beleid collega-diensten uitnodigen voor gesprek en kennismaking van elkaars werking, en zoektocht naar sterke samenwerkingsprojecten
Gekozen actieterrein: mondiaal burgerschap		
Interculturele ontmoeting, openheid en begrip stimuleren door samen te werken en gebruik te maken van de expertise en achterban van verschillende organisaties	Diaspora-organisaties & socio-culturele organisaties	Ontmoeting en kennismaking tussen de organisaties stimuleren via geleide vergaderingen, events, bezoeken of logistieke ondersteuning
Gekozen actieterrein: mondiale samenwerking		
Allerhande interculturele uitwisselingen in het kader van projecten elders in de wereld of in de eigen gemeente (cultuurprojecten, jeugdprojecten, vakbondsactiviteiten...)	Diaspora-organisaties, verenigingen, scholen, vakbonden, ziekenhuizen en bedrijven met projecten in het Zuiden	Ontmoeting, kennismaking en samenwerking tussen de organisaties onderling stimuleren (via netwerk-events, via regelmatig overleg, via projectoproepen, via subsidies...), subsidiereglement

Bereid deze hele oefening voor (stap 3) en bespreek ze met de betrokken schepen(en), secretaris, diensthoofd, collega's en adviesraad/raden. Zo bouwt u een draagvlak op voor de keuzes die het gemeentebestuur maakt en wordt de oefening verrijkt met inzichten van de anderen.

Checklist

- ✓ Zijn de meest relevante initiatieven of acties bepaald voor de gekozen actieterreinen (zie vorige stap)?
- ✓ Is het duidelijk welke mensen of groepen bij deze initiatieven of acties moeten worden betrokken?
- ✓ Is duidelijk welke maatregelen (activiteiten) het gemeentebestuur of de dienst mondiaal beleid moet ondernemen om deze initiatieven te stimuleren of te versterken?
- ✓ Is deze oefening besproken met diverse betrokkenen (schepen, diensthoofd/ambtenaren-collega's, adviesraad)?

Stap 4 Verankeren in het meerjarenplan van de beleids- en beheerscyclus

Het gemeentebestuur heeft nu een zicht op de maatregelen of activiteiten die nodig zijn vanuit het lokaal bestuur en de dienst mondiaal beleid. Het weet welke initiatieven er nodig zijn en welke mensen en organisaties best meewerken om de missie van de gemeente te helpen uitvoeren. Nu gieten we al deze informatie in het planningsschema van de beleids- en beheerscyclus (BBC). Dit schema heeft grosso modo volgende onderdelen (afhankelijk van de software die de gemeente gebruikt): doelstellingen, subdoelstellingen of verwachte resultaten, activiteiten/acties, en soms ook indicatoren en verificatiebronnen. We voegen er nog aan toe: tijd voor reflectiemomenten en verbeteringen.

Voorbeeld 1: Het gemeentebestuur is een speler van rechtvaardige wereldhandel. Het legt zich toe op Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling 12 (verantwoorde consumptie en productie) via lokale en internationale duurzame productie- en consumptiepatronen, zowel in de eigen organisatie, als bij burgers en organisaties op zijn grondgebied.

Subdoelstelling/verwacht resultaat	Activiteiten/acties	Reflectie-moment
Doelstelling 1 (actieterrein mondiale beleidskeuzes): Het gemeentebestuur heeft een duurzaam aankoopbeleid.		
1. Aankoopdienst neemt fairtrade- en andere duurzaamheidscriteria op in eenvoudige aankoopprocedures (koffie, wijn, onderhoudsproducten, werk-kledij...).	✓ Schepenen duurzaamheid en mondiaal informeren of vormen zich en pleiten voor duurzaam aankoopbeleid in de gemeente. ✓ Aankoopdienst e.a. volgen vorming of begeleiding op maat bij Steunpunt Duurzame Lokale Overheidsopdrachten.	Na 6 maanden, na 1 jaar
2. Aankoopdienst voorziet alle bestekken van duurzaamheids-criteria.		
3. Alle diensten die aankopen doen, gebruiken fairtrade-, duurzame en lokale producten voor de eigen activiteiten.	✓ Dienst mondiaal en/of aankoopdienst geven informatie en presenteren mogelijkheden. ✓ Dienst mondiaal werkt proactief met de collega-diensten samen om fairtrade- en duurzame producten te kiezen op hun evenementen.	Na 2-4-6 jaar

Subdoelstelling/verwacht resultaat	Activiteiten/acties	Reflectie-moment
Doelstelling 2 (actieterrein mondiaal burgerschap): Het aanbod van duurzame en fairtradeproducten aan de consument binnen de gemeente is verhoogd.		
1. 20% van de horecazaken en andere winkels biedt fairtrade-, ecologische en lokale producten aan.	✓ Dienst mondiaal, i.s.m. dienst communicatie e.a. voeren promotie voor de ondernemers die fairtrade- en duurzame producten aanbieden via wedstrijd, communicatie in lokaal magazine, ontwikkeling van een ecostadsplan, fairtradefestival met stands, fietsroute enzovoort.	Na 2-4-6 jaar
Doelstelling 3 (actieterrein mondiale samenwerking): Het gemeentebestuur is een partner van regio's in ontwikkeling om duurzame productie en consumptie te stimuleren.		
1. Projecten van verenigingen en bedrijven met partners elders in de wereld voor duurzame productie en consumptie zijn versterkt.	✓ Dienst mondiaal past subsidiebeleid aan met nieuwe criteria (bv. voorwaarde is bijdragen Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen 11 en 12, meer capaciteitsversterking bij de partnerorganisatie). ✓ Dienst mondiaal i.s.m. collega-diensten en andere organisaties (bv. The Shift, Cifal) faciliteert ontmoeting tussen bedrijven hier en producenten elders in de wereld.	Na 2-4-6 jaar
2. Het gemeentebestuur verbetert de eigen lokale ondersteuning voor duurzame productieketens door lessen te trekken uit buitenlandse ervaringen.	✓ Gemeentebestuur neemt deel aan een internationaal netwerk, dienst mondiaal kan dit initiëren voor collega-diensten en verder opvolgen. ✓ Collega-ambtenaren nemen deel aan uitwisselingen en peer-to-peer-evaluaties en integreren relevante lessen in de eigen praktijk.	Na 2-4-6 jaar

Voorbeeld 2: Het gemeentebestuur draagt bij aan een solidaire, open en warme samenleving. Het versterkt de openheid en sociale cohesie tussen burgers en organisaties van diverse culturele achtergrond op zijn grondgebied.

Subdoelstelling/verwacht resultaat	Activiteiten/acties	Reflectie-moment
Doelstelling 1 (actieterrein mondiale beleidskeuzes): Het gemeentebestuur integreert de participatie van diverse culturele, religieuze en sociale groepen in zijn beleidskeuzes en activiteiten.		
Diverse diensten van het gemeentebestuur maken ruimte voor participatie van diverse culturele, religieuze en sociale groepen in hun activiteiten.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dienst mondiaal beleid nodigt de collegadiensten uit voor een gesprek met kennismaking van elkaars werking, en zoekt naar samenwerkingsvormen waar iedereen bij wint. ✓ De dienst mondiaal beleid organiseert enkele activiteiten samen met andere diensten en schakelt daarbij diverse culturele, religieuze en sociale groepen in. 	Na 2-4-6 jaar
Doelstelling 2 (actieterrein mondiaal burgerschap): Burgerinitiatieven en organisaties van diverse socio-culturele achtergrond werken meer samen.		
Diaspora- en socio-culturele organisaties ontmoeten elkaar en maken meer gebruik van elkaars expertise, organiseren samen activiteiten, doen hun diverse achterban elkaar ontmoeten	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ontmoeting en kennismaking tussen de organisaties stimuleren door geleide vergaderingen, events, bezoeken of logistieke ondersteuning te voorzien. ✓ Subsidiereglement of projectoproep met criterium voor samenwerking opstellen. 	Na 2-4-6 jaar
Doelstelling 3 (actieterrein mondiale samenwerking): de gemeente stimuleert interculturele uitwisseling met het buitenland.		
Diaspora-organisaties, verenigingen, scholen, vakbonden, ziekenhuizen en bedrijven met projecten elders in de wereld organiseren meer interculturele uitwisseling in eigen gemeente of in het buitenland.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ontmoeting, kennismaking en samenwerking tussen de organisaties onderling stimuleren (via netwerkevents, via regelmatig overleg, via projectoproepen, via subsidies...) ✓ Subsidiereglement 	Na 2-4-6 jaar

De doelstellingen

De doelstellingen zijn gebaseerd op de missie en ze zijn **specifiek voor elk actie-terrein**: een doelstelling voor het gemeentebestuur als voorbeeld in het streven naar internationale rechtvaardigheid (mondiale beleidskeuzes), een doelstelling om wereldburgerschap te stimuleren bij burgers en organisaties in de gemeente (mondiaal burgerschap), en een doelstelling om eventueel via internationale samenwerking iets te bereiken.

De doelstelling geeft aan wie in welke ideale situatie terecht zou moeten komen. Deze 'ideale situatie' kan gewenst gedrag zijn, een verbeterde manier van werken, regelmatige samenwerking enzovoort. De doelstelling mag ambitieus zijn. Bijvoorbeeld: de stedenband is op diverse wijze 'ingeburgerd' in de gemeente; het gemeentebestuur is een partner voor duurzame productie en consumptie, lokaal en internationaal.

De subdoelstellingen of 'verwachte resultaten'

De subdoelstellingen of verwachte resultaten zijn de specifieke **veranderingen** die u wilt vaststellen **bij de doelgroep of actoren waarmee u samenwerkt**. Het zijn bijvoorbeeld goed te detecteren veranderingen in het beleid van de betrokken politici en ambtenaren (bv. nieuwe beslissingen, aangepaste visie, missie en strategie, duidelijke criteria in een bijgewerkt subsidiereglement, nieuwe transversale werkgroep opgericht). Het kunnen veranderingen zijn in hun relaties met andere organisaties (bv. nieuwe samenwerkingsvormen opgezet, meer bestaande expertise van andere organisaties ingezet) of ook in het consumptiegedrag (bv. jeugdverenigingen gebruiken meer fairtrade- en duurzame producten tijdens hun kampen) enzovoort.

De activiteiten/acties/ondersteunende maatregelen

De lokale mondiale ambtenaar zal, samen met andere actoren (o.a. de adviesraad) diverse stappen zetten en activiteiten organiseren om de beoogde veranderingen te helpen verwezenlijken. Die **ondersteunende acties** zijn belangrijk en ze worden best goed voorbereid, soms in samenwerking met diverse partners. Dikwijls moet u voor die voorbereiding veel tijd uittrekken.

De indicatoren en verificatiebronnen

Indicatoren en verificatiebronnen worden niet altijd verwacht in de beheers- en beleidscyclus (BBC)-planningsschema's.

Indicatoren zijn kwantitatief en/of kwalitatief:

- kwantitatieve indicatoren spreken over aantallen, prijzen, scores...;
- kwalitatieve indicatoren spreken over gedrag (bv. projecten *samen* organiseren),

een standaard (bv. duurzaamheidscriteria opgenomen in de bestekken voor koffie, wijn...), een engagement of beleidsdocument (bv. burgemeestersconvenant), een vorm van zich organiseren en verbinden (bv. nieuwe transversale werkgroep) enzovoort.

Soms combineert u beide beter in één indicator. Bijvoorbeeld:

- aantal horecazaken die fairtradeproducten verkopen
- aantal Noord-Zuidverenigingen die samen activiteiten opzetten met andere actoren (cultuurvereniging, vrouwenbond, jeugdhuis, hogeschool, waterzuiveringsbedrijf...).

Hoe geraakt u aan die data? Dit heet de 'verificatiebron', oftewel het bewijs dat er iets is veranderd.

Kies indicatoren waarvan u het bewijs makkelijk zelf kunt vaststellen. Bijvoorbeeld:

- beleids- en beheersdocumenten van de gemeente (de bestekken van producten x, y en z waarin duurzaamheidscriteria zijn opgenomen, het burgemeestersconvenant, de resoluties rond FairTradeGemeente, de visietekst van het college enz.);
- activiteiten waarin de GROS, de dienst mondiaal of andere gemeentelijke diensten zijn betrokken (die kunt u opvragen en tellen).

Tijd plannen voor reflectie, leren, verbeteren

Ook al wordt het niet gevraagd in de planning van de beheers- en beleidscyclus (BBC), toch is het raadzaam er tussentijds even met alle betrokkenen (collega's van andere diensten, doelgroep, externe partners...) bij stil te staan of de georganiseerde activiteiten effectief een ondersteuning waren om de beoogde veranderingen te verwezenlijken. Plan daarom **een reflectiemoment voor elk van de actieterreinen**, telkens één op korte en/of middellange en op lange termijn.

Checklist

- ✓ Geeft de doelstelling aan over wie het gaat en welke ideale situatie (omgeving, gedrag) u voor ogen hebt?
- ✓ Zijn de beoogde resultaten veranderingen die u kunt vaststellen in het beleid, het gedrag, de relaties van de doelgroep of partner?
- ✓ Zijn de acties van de dienst mondiaal beleid ondersteunend genoeg om de beoogde veranderingen bij de doelgroep of partner te helpen realiseren?
- ✓ Spreken de indicatoren zowel over een kwantiteit als over een kwaliteit (gedrag, standaard, beleidsdocument...)?
- ✓ Is er in de planning tijd gereserveerd om te reflecteren over de effectiviteit van de ondersteunende acties?

VVSG internationaal

Ondersteuning

Hieronder presenteren we organisaties die lokale besturen inhoudelijk en/of financieel ondersteunen in hun lokaal mondiaal beleid.

1 Inhoudelijk

1.1 Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG)

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten is de ledenorganisatie van alle Vlaamse gemeenten (308), alle OCMW's (308), bijna alle politiezones (107), afvalintercommunales (26), intercommunales voor streekontwikkeling (11) en andere intercommunale verbanden (22).

Wat doet ze voor lokale besturen?

De VVSG heeft drie kerntaken:

- de belangen van de lokale besturen bij andere overheden behartigen;
- ondersteuning en dienstverlening aan de leden bieden, o.m. via informatie, advies en vorming;
- de beweging van de eerstelijnsverhoed versterken en als netwerkorganisatie optreden.

De VVSG is actief op bijna elk domein waarvoor de lokale besturen bevoegd zijn: lokale economie, ruimtelijke ordening, milieu en duurzaamheid, welzijn, veiligheid, cultuur, jeugd, sport, plattelandsgemeenten, internationale samenwerking enzovoort.

De dienst VVSG Internationaal richt zich op het Europese en internationale beleid van gemeentebesturen, waarvan mondiaal beleid ('gemeentelijke ontwikkelings-samenwerking') een aanzienlijk deel uitmaakt. VVSG Internationaal organiseert netwerking en vorming omtrent diverse thema's, geeft advies en individuele begeleiding op maat, maar ook coaching via leertrajecten aan groepen van lokale besturen. VVSG Internationaal werkt samen met diverse andere VVSG-diensten voor beleidsoverschrijdende thema's van het lokaal mondiaal beleid zoals klimaat, integratie, afvalbeheer of duurzaam aankoopbeleid. Het e-zine en diverse publicaties houden lokale besturen op de hoogte over actuele thema's die te maken hebben met gemeenten en internationale solidariteit en rechtvaardigheid. De VVSG is een partner van de Vlaamse en federale overheid om het lokaal mondiaal beleid van de Vlaamse lokale besturen te versterken.

Meer informatie en contact: www.vvsg.be/internationaal.

Voor wie specifiek?

Politieke mandatarissen, ambtenaren, leden van de adviesraden.

1.2 11.11.11.

11.11.11. is de koepel van de Vlaamse Noord-Zuidbeweging. Ze heeft een lange traditie in het ondersteunen van het gemeentelijk ontwikkelingsbeleid. Vele vrijwilligers zijn lokaal nauw betrokken bij de uitwerking van het ontwikkelingsbeleid via de Gemeentelijke Raden voor Ontwikkelingssamenwerking (GROS).

Wat doet ze voor lokale besturen?

Het Team Lokaal Mondiaal Beleid van 11.11.11 is steeds beschikbaar om de GROS lokaal te begeleiden en advies te verstrekken bij de uitwerking van het beleid. 11.11.11 organiseert jaarlijks regionale ontmoetings- en vormingsmomenten voor GROS-vrijwilligers, schepenen en ambtenaren. Op hun inspiratiewebsite www.noordzuidinspiratie.be kunt u terecht voor tal van mondiale ideeën. Meer informatie en contact: <http://www.11.be/gemeenten> of gros@11.be

Voor wie specifiek?

Adviesraden, middenveldorganisaties en al wie verder nog betrokken is bij het lokaal mondiaal beleid.

1.3 Vierdepijlersteunpunt

Het Vierdepijlersteunpunt is een afdeling van 11.11.11 (zie hierboven).

Wat doet ze voor lokale besturen?

Steeds meer burgers, organisaties, jongeren, diasporaverenigingen steken de handen uit de mouwen voor het Zuiden met een eigen initiatief. Deze verhalen van concrete solidariteit en samenwerking verdienen een eigen plaats binnen ontwikkelingsamenwerking. Met het Vierdepijlersteunpunt geeft 11.11.11 deze kleinschalige ontwikkelingsinitiatieven de nodige ondersteuning en dienstverlening en een plaats binnen de Noord-Zuidbeweging. Op www.4depijler.be kunt u kennismaken met meer dan 600 Vlaamse initiatieven verspreid over de hele wereld. U kunt er ook **projecten registreren**. Op de helpdeskfunctie kunnen vierdepijlerorganisaties met al hun vragen terecht. Daarnaast organiseert het steunpunt ook **vorming en ontmoetingsmomenten**, zoals de jaarlijkse 'Dag van de 4de Pijler'.

Meer informatie en contact: www.4depijler.be

Voor wie specifiek?

Iedereen die vrijwillig actief is in of voor het Zuiden.

1.4 Provinciale diensten

Elke Vlaamse provincie heeft (tot op heden) een dienst die de Noord-Zuidbeweging in de eigen provincie ondersteunt. Zowel lokale besturen als organisaties en projecten die bijdragen aan meer internationale rechtvaardigheid kunnen daar terecht.

Wat doet ze voor lokale besturen?

Het aanbod verschilt van provincie tot provincie. Sommige provincies bieden beperkte inhoudelijke ondersteuning aan lokale besturen, terwijl andere in hun aanbod diverse soorten vorming, kant-en-klaar sensibiliseringsmateriaal, persoonlijke begeleiding, uitwisselingsmomenten voor schepenen en ambtenaren en nog veel meer beschikbaar hebben. De meeste provinciale diensten bieden zowel inhoudelijke als financiële ondersteuning voor wereldburgerschapeducatie ('mondiale vorming') en voor projectwerking in het Zuiden.

De lokale afdelingen van Kleur Bekennen vinden ook hun plaats in de provinciale diensten. Kleur Bekennen stimuleert, inspireert en ondersteunt leerkrachten om vanuit verschillende invalshoeken in de klas aan wereldburgerschap te werken. Ook in het kader van lokaal mondiaal beleid kunnen zij gemeentebesturen bijstaan om de scholen bij mondiaal burgerschap te betrekken. Bovendien bestaat er in elke provincie een documentatiecentrum met educatief materiaal waarvan gemeenten gebruik kunnen maken.

Meer informatie en contact: zie websites van de verschillende provincies

Voor wie specifiek?

Politieke mandatarissen, ambtenaren, adviesraden, middenveldorganisaties.

1.5 Europese overheden en netwerken

Op Europees niveau bestaan er diverse online ondersteuningsvormen en -netwerken om onder andere lokale besturen te versterken in thema's van internationale samenwerking en rechtvaardigheid. Zo ontwikkelde EuropeAid (Europese Commissie) de Tools & Methods Series³: een lijst van methodologische documenten omtrent gender, decentralisatie, capaciteitsontwikkeling enzovoort. Het onlineplatform Capacity4Dev.eu is opgericht om iedereen die in de Europese Unie met ontwikkelingssamenwerking bezig is, met elkaar in verbinding te brengen.

1.6 Andere mogelijke specifieke partners

Afhankelijk van de thema's waarmee gemeentebesturen werken en de klemtoon die ze in hun beleid willen leggen, zijn er nog andere organisaties en netwerken die als partner mee ondersteuning kunnen bieden. Zeker wanneer het bestuur wil inzetten op een bepaalde Duurzame Ontwikkelingsdoelstelling, kan het nuttig zijn gespecialiseerde organisaties aan te spreken. Ook binnen eigen gemeentelijke diensten en in adviesraden zitten ongetwijfeld nog veel personen of groepen die het lokaal mondiaal beleid mee kunnen helpen verwezenlijken.

---

³ <http://capacity4dev.ec.europa.eu/t-and-m-series/minisite/list-available-publications>

Enkele voorbeelden voor onderstaande thema's:

- Water: Protos, waterintercommunales;
- Lokale economie: Unizo, the Shift, Cifal Flanders, Verbond van Belgische Ondernemingen, MVO Vlaanderen;
- Eerlijke handel: BTC-Trade for Development, Fairtrade Belgium, Oxfam-Wereldwinkels;
- Duurzame landbouw en voedsel: Vredeseilanden, Voedselteams, BioForum, Velt, Landwijzer, innovatiesteunpunt Boerenbond, Wervel;
- Klimaat: Burgemeestersconvenant, Bond Beter Leefmilieu;
- Natuur: Bos+, Natuurpunt;
- Wereldburgerschap op school: Globelink, Djapo, Studio Globo, Kleur Bekennen, VVOB;
- Mensenrechten: Amnesty International, Liga voor Mensenrechten, Vrede vzw.

2 Financieel

2.1 Provinciale overheid

In alle provincies bestaan reglementen voor subsidies, ze verschillen echter per provincie. Naast andere initiatiefnemers zoals scholen en vierde pijlerorganisaties kunnen vaak ook gemeentebesturen hier gebruik van maken. Neem dus een kijkje op de website van uw provincie of neem contact op met de provinciale ambtenaar van de mondiale dienst om te achterhalen of ook uw gemeente aanspraak kan maken op extra financiële middelen.

2.2 Vlaamse overheid

In opvolging van het Vlaamse convenant gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking ontvingen 88 lokale overheden in 2014 een impulssubsidie van het Departement Internationaal Vlaanderen. De Vlaamse overheid gaf zo een krachtig signaal dat ze waarde blijft hechten aan lokaal mondiaal beleid en dat ze dit mee wil blijven ondersteunen (2014-2019). Net als tijdens de convenantperiode die aan het impulsbeleid voorafging, kreeg de VVSG de opdracht de impulsgemeenten, maar ook alle lokale besturen in het algemeen, te ondersteunen in de kwaliteitsverhoging van hun lokaal mondiaal beleid.

Met deze impulssubsidie, die aanvankelijk voor een periode van zes jaar werd toegekend, worden gemeentebesturen aangemoedigd het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking te versterken en te verbreden in Vlaanderen, met de klemtoon op mondiale beleidskeuzes en mondiaal burgerschap. Daarnaast kan een lokaal bestuur de subsidie ook gebruiken om mondiale samenwerking op te zetten met een partnergemeente elders in de wereld.

In het kader van de autonomie van de steden en gemeenten besliste de Vlaamse overheid dan weer vanaf 2016 verscheidene sectorale subsidies, waaronder jeugd, sport, flankerend onderwijs en ontwikkelingssamenwerking, via het ge-

meentefonds door te storten naar de lokale besturen. Dit wil zeggen dat deze middelen vanaf 2016 niet meer geoormerkt zijn en dat gemeentebesturen ze volledig autonoom beheren. Het Departement Internationaal Vlaanderen lanceert vanaf 2016 een nieuwe tweejaarlijkse oproep voor projecten van ontwikkelingseducatie, waarin lokale besturen een belangrijke partner (kunnen) zijn.

2.3 Federale overheid

Sinds 2000 ondersteunt de Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking (DG-D) van de federale overheid de gemeenten via meerjarenprogramma's. Deze programma's worden door VVSG Internationaal beheerd. Ze streven ernaar de lokale bestuurskracht in het Zuiden te versterken aan de hand van stedenbanden en samenwerking tussen de VVSG en 'zusterkoepels' van steden en gemeenten in het Zuiden. In het huidige programma, dat loopt van 2014-2016, zijn veertien stedenbanden actief. Een eventueel nieuw federaal gesubsidieerd programma zal lopen over een periode van vijf jaar (2017-2021).

2.4 Europese overheid

De Europese Unie is een van de belangrijkste donoren voor ontwikkelingssamenwerking. Ze heeft tal van akkoorden met landen wereldwijd en een specifiek partnerschap met de ACP-landen (landen in Afrika, de Caraïben en de Stille Oceaan). De voorbije tien jaar is de Europese aandacht voor de rol en het potentieel van lokale besturen voor ontwikkeling toegenomen (mededeling in 2008 en in 2013). In de huidige (2014-2021) Europese beleidsperiode kunnen lokale besturen aan het thematische programma 'Non-State actors and Local Authorities in Development' deelnemen⁴. Dit programma wordt beheerd door het Directoraat-Generaal voor Internationale Samenwerking en Ontwikkeling (DG DEVCO). Het bestaat uit drie pijlers waarvoor budget voorzien is:

- Open oproepen vanuit de EU-delegaties in ontwikkelingslanden (en waaraan lokale besturen in die landen kunnen deelnemen). Stedenbanden en Vlaamse besturen kunnen hierin betrokken zijn.
- Projecten waarin de klemtoon ligt op ontwikkelingseducatie en op de rol die Europese lokale besturen hierin kunnen spelen ('DEAR': Development Education and Awareness Raising).
- Netwerken en associaties van lokale besturen en civiele organisaties in ontwikkelingslanden versterken.

PLATFORMA, het Europese netwerk voor lokale overheden betrokken in ontwikkelingssamenwerking waarvan de VVSG deel uitmaakt, werkt aan een gids met het overzicht van alle subsidiemogelijkheden voor lokale besturen⁵.

---

4 https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/aidco/images/2/2b/CSO_LA_MIP_CSO_LA_2014_2020_EN.pdf

5 Een eerste overzicht: www.platforma-dev.eu/page.php?parent_id=56&page_id=135

3 Interessante boeken en websites

Er werd in het verleden al aardig wat op papier en websites gezet om de gemeentebesturen te ondersteunen bij hun lokaal mondiaal beleid. We geven u nog enkele interessante bronnen mee:

VVSG Internationaal:

- ‘Ondersteuning aan lokale besturen over de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen’
- ‘Europa, kansen voor lokale besturen’, Betty De Wachter, Politeia, 2014⁶.
- ‘Onder de indruk van gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking. Europees Jaar voor Ontwikkeling 2015’, Anne Geens en VVSG Internationaal, 2015⁷.
- ‘De gemeente en de wereld. Inspiratie voor gemeentelijke ontwikkelingssamenwerking’, Bert Janssens, Daan Janssens, Jan Verschuere, Politeia, 2014.
- ‘Mag het wat M&Eer zijn? Introductie tot monitoring en evaluatie voor gemeentelijke internationale samenwerking’, Corina Dhaene en Bert Janssens, Politeia, 2013.
- ‘De Interculturele dialoog’, Marc Colpaert, Luc Lippens en Bob Elsen, Politeia, 2013.
- ‘De Basics van het Noord-Zuidbeleid voor lokale besturen’, Betty De Wachter, Bert Janssens, Christophe Ramont, Ilse Renard en Tine Van Laer, Politeia, 2011.
- ‘De stedenband. Over directe samenwerking tussen besturen’, Ilse Renard, Betty De Wachter, Bert Janssens en Christophe Ramont, Politeia, 2011.
- ‘Gemeenten ondersteunen 4de pijlerinitiatieven: instrumenten en criteria om vorm te geven aan het gemeentelijke ondersteuningsbeleid van projecten’, Jacques Mevis en Valentien Goethals, Politeia, 2010⁸.
- ‘Gemeentelijke internationale samenwerking. Handleiding voor werkbezoeken, Ilse Renard en Tine Van Laer, Politeia, 2010.
- ‘Handboek Noord-Zuid voor Lokale Besturen’, VVSG, Politeia, 2007.
- Alles over stedenbanden in 6 thematische fiches⁹.

11.11.11:

- Handige fiches als handleiding voor een lokaal Noord-Zuidbeleid¹⁰.
- Op de website “Laat je inspireren” vind je een heleboel **inspirerende voorbeelden**, initiatieven van gemeenten en organisaties die het enthousiasme voor mondiale thema’s in hun buurt willen aanwakkeren. www.noordzuidinspiratie.be

---

⁶ <http://www.politeia.be/nl-be/book/europa-kansen-voor-lokale-besturen-e-book/EUROPA5100.htm>

⁷ http://www.vvsg.be/Internationaal/Documents/EYD2015_publicatie_1203.pdf

⁸ <http://www.11.be/wat-doet-11-11-11/lokaal-beleid/lokaal-os-beleid/item/onze-publicaties>

⁹ <http://www.vvsg.be/Internationaal/Noord-Zuid/Stedenbanden/Pages/default.aspx>

¹⁰ <http://www.11.be/wat-doet-11-11-11/lokaal-beleid/lokaal-os-beleid/item/onze-publicaties>

MVO Vlaanderen

MVO Vlaanderen is een initiatief van de Vlaamse overheid, departement Werk en Sociale Economie. Het is een start- en ontmoetingsplaats voor iedereen met een interesse in maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het bevat een ruim aanbod instrumenten en informatie met als doel organisaties te helpen om mvo in praktijk om te zetten: www.mvovlaanderen.be

Steunpunt duurzame lokale overheidsopdrachten

Steunpunt duurzame lokale overheidsopdrachten: Hebt u als lokaal bestuur vragen over hoe u uw aankopen milieuvriendelijker kan maken? Of hoe u uw opdrachten ten goede kan laten komen aan sociale doelgroepen? Met deze en andere vragen kunnen medewerkers en mandatarissen van lokale besturen terecht bij het Steunpunt duurzame lokale overheidsopdrachten van de VVSG¹¹.

CIFAL Flanders

CIFAL Flanders (www.cifal-flanders.org) is een nieuw opleidings- en onderzoekscentrum van de Verenigde Naties in Vlaanderen. CIFAL Flanders is één van de 15 regionale centra van UNITAR (www.unitar.org). CIFAL Flanders ging van start in oktober 2015 n.a.v. de 70ste verjaardag van de VN. De kerntaak is om via opleidingen en gastlezingen toelichting te geven bij de VN-normen en -verklaringen en door gebruik van praktijkgerichte methodes ondersteuning te bieden bij de implementatie ervan in overheden, maatschappelijke organisaties, kenniscentra en de bedrijfswereld. De focus ligt op de disseminatie van de 17 nieuwe VN Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (2016-2030) ter versterking van mensenrechten en van lokale en mondiale duurzaamheid waarbij slimme technologie wordt geïntegreerd: 'Action Learning for Smart Sustainability'.

Europese Commissie, Directoraat-Generaal :

- Subsidies voor het thematische programma 'Civil Society Organisations and Local Authorities'¹².
- Tools & methods series: een collectie van handleidingen, referentiedocumenten en concept papers voor overheden actief in ontwikkelingssamenwerking¹³.

---

¹¹ www.vvsg.be/Werking_Organisatie/Overheidsopdrachten/Pages/duurzame_overheidsopdrachten.aspx

¹² https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/aidco/images/2/2b/CSO_LA_MIP_CSO_LA_2014_2020_EN.pdf

¹³ <http://capacity4dev.ec.europa.eu/t-and-m-series/minisite/list-available-publications>

Gent © Lien Van Oyen Photography

Inspirerende praktijken

Hieronder geven we u een aantal inspirerende praktijken mee. Telkens geven we ook aan tot welke Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen ze bijdragen, en onder welke actieterreinen van het lokaal mondiaal beleid we ze zien. Dit blijven uiteraard sterke indicaties, want door de onderlinge verbondenheid van de verschillende Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen draagt een praktijk automatisch bij aan meerdere doelstellingen.

Antwerpen

- Bar del Mundo
- Scholenbanden met Marokko en Congo
- Migratie en Ontwikkelingssamenwerking

Balen

- Mondiale sportdag met fairtradeontbijt

Beernem

- GROS = internationaal én lokaal solidair

Brasschaat

- Wereldmeerdaagse

Brugge

- Foodlab
- Reizende Fair Trade Expo
- Ontmoetingsdag voor alle actoren van internationale solidariteit

Essen-Brecht-Kalmthout-Wuustwezel

- Ecowijzer

Etterbeek

- Parcours van de solidariteit

Evergem

- Stroomopwaarts - transitiefestival

Gent

- Belmundo
- Eerlijke Mode

Genk

- Transitie naar een duurzame stadsorganisatie

Herent

- Raden-generaal inspirHerent

Heusden-Zolder

- Fairtrade weddingplanner- babyplanner - horecaplanner

Hooglede

- Schone werkkledij

Izegem

- Duurzame voedselconsumptie

Kortrijk

- Duurzaam aankopen
- FairTradeGemeente/Duurzame voeding

Leuven

- Wereldfeest
- Zet je op de kaart! Netwerk

Merelbeke

- Fair Share Repair Festival

Mortsel

- Mondiaal vormingsproject basisscholen

Nevele

- Duurzaam bedrijventerrein

Oostende & Banjul

- Lokale bestuurskracht opbouwen via peer-to-peer-uitwisseling
- Stages voor studenten in zusterstad

Pajottenland

- Fair trade Pajottenland-Zennevallei

Rumst

- Rumst voor een beter klimaat

Sint-Niklaas

- Lunch causerieën
- MOOOV

Waregem

- Cocina del mundo

Zoersel & Bohicon

- Bibliotheek
- Jongerencultuuruitwisseling

GROS Denderleeuw

- Visietekst gemeentelijke raad voor ontwikkelingssamenwerking

Antwerpen

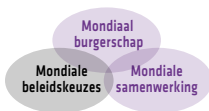
Bar del Mundo

multimediaal educatief spel over eerlijke handel voor scholen

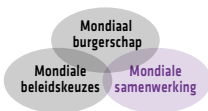

Doel	Wereldburgerschap stimuleren via concrete projecten dicht bij de digitale leefwereld van kinderen, met een link naar eerlijke handel, de reis die producten afleggen voordat ze in de winkel liggen, de werking van de haven van Antwerpen, waterverbruik en voedselverspilling.
Doelgroep	Leerlingen 1ste graad secundair onderwijs (alle types) Families met kinderen tussen 10 en 14 jaar (Jeugdverenigingen)
Activiteit/ methodiek	Educatief multimediaal spel op en rond het Eilandje, het historische havenkwartier App voor tablets Eerlijke handel, waterverbruik, voedselverspilling, werking haven van Antwerpen (http://bardelmundo.be : website met uitleg spel)
Resultaat	Output: Bar del Mundo is een multimediaal spel voor jongeren van 12 tot 14 jaar. In groep kunnen ze locaties op en rond het Eilandje bezoeken terwijl ze opdrachten uitvoeren in verband met eerlijke handel, de haven, voedselverspilling en waterverbruik. Het spel werd in 2015 verruimd en omgezet in een gratis app. Outcome: Door dit spel te spelen komen jongeren op een concrete manier in aanraking met eerlijke handel en worden ze gestimuleerd eerlijk te handelen en na te denken over de verschillende p's* van duurzaamheid. Ze leren er naast eerlijke handel via digitale weg over de haven, de lange reis die bepaalde producten afleggen voor ze op ons bord belanden, ons immense waterverbruik en de onnodige voedselverspilling.
Samenwerking	Binnen stadsbestuur: haven van Antwerpen en vooral MAS-havenpaviljoen, algemeen onderwijsbeleid (klasopstap) Extern: provincie Antwerpen, Centrum voor Informatieve Spelen, scholen in en om Antwerpen
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Duurzame ontwikkeling via de vijf P-pijlers stimuleren.

* People, Planet, Prosperity, Partnership en Peace. De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen kunnen gegroepeerd worden in deze vijf pijlers.

Doel	Wereldburgerschap stimuleren via concrete projecten dicht bij de leefwereld van vele leerlingen in Antwerpen, nl. via scholenbanden met Marokko en projecten omtrent Congo.
Doelgroep	Leerlingen en leerkrachten lager onderwijs
Activiteit/ methodiek	7 scholenbanden tussen Antwerpse en Marokkaanse scholen 1 scholenband van een Antwerpse school met een school in Ghana 2 mondiale vormingsprojecten omtrent Congo i.s.m. de Congolese diaspora
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> • Scholieren zijn in staat de origine van een groot aantal (allochtone) kinderen in Antwerpen te begrijpen en omgekeerd, de Marokkaanse, Congolese of Ghanese scholieren zien makkelijker de context waarin kinderen van andere origine in Antwerpen leven. • Leerkrachten leren samenwerken met collega's uit een andere cultuur en expertise uitwisselen om uitdagingen aan te gaan binnen het onderwijs.
Samenwerking	<ul style="list-style-type: none"> • Binnen de stadsorganisatie werken de diensten ontwikkelingssamenwerking en stedelijk onderwijs hiervoor samen. • Externe partners zijn Marokkaanse en Congolese diaspora-organisaties, Studio Globo en de betrokken scholen.
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Scholenbanden verruimen het wereldbeeld en bevorderen interculturele kennis, begrip en contact bij leerlingen en leerkrachten.

Doel

Vanuit een breed netwerk van betrokkenen wil de stad ontwikkelingsprojecten realiseren in de landen van herkomst van minderheden in Antwerpen (Congo, Ghana en Marokko). Hierdoor versterkt ze ook de sociale cohesie in Antwerpen. In dit brede netwerk horen ook Antwerpse bedrijven. Een ervan werkt mee aan een waterproject in Marokko.

Doelgroep

Actief betrokkenen: Antwerpse etnisch-culturele minderheidsverenigingen, hogescholen, lokaal bestuur in Marokko en Antwerps bedrijfsleven
Begunstigden: 300 inwoners in afgelegen deelgemeente in ruraal bestuur Ouled Daoud

**Activiteit/
methodiek**

De stad brengt alle betrokkenen samen in zelfsturende projectgroepen en werpt zich op als coach, matchmaker en co-financier van deze projecten en groepen. Zo maakte ze in 2015 de match tussen een groot Antwerps bedrijf dat al jarenlang binnen zijn MVO*-beleid middelen en expertise beschikbaar stelt voor waterprojecten met een Antwerps-Marokkaanse migrantenvereniging en een lokaal bestuur in Marokko dat drinkwatervoorziening onder zijn bevoegdheden heeft. Dit versterkt het MVO-beleid van het bedrijf en slaat een brug met de personeelsleden van Marokkaanse origine in het bedrijf.

Resultaat

Output: drinkwaterproject in een deelgemeente van Ouled Daoud.
Outcome: Er komen Antwerpse netwerken tot stand in landen van herkomst, waarbij elke partner zijn specifieke toegevoegde waarde kan bieden.

Samenwerking

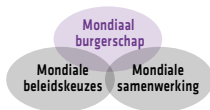
Extern: samenwerking met bovenvermelde Antwerpse organisaties met expertise op verschillende vlakken (zie Doelgroep: 'actief betrokkenen').

**Hoe draagt deze
praktijk bij aan
mondiale recht-
vaardigheid?**

Vaak hebben etnisch-culturele minderheidsverenigingen, gevestigd in Vlaamse gemeenten, een link naar hun land van herkomst. Deze diaspora-organisaties (ecm-verenigingen** die een rol spelen in hun landen van herkomst) hebben vaak projecten lopen in hun dorp, regio of land van herkomst. Zij zijn een onmisbare schakel tussen Antwerpse partners van het project en het geboorteland van hun ouders of familie. Ze hebben interculturele competenties en beschikken over netwerken in deze landen. Door samen te werken met diverse partners bouwen ze bruggen tussen Antwerpen en de landen van herkomst. De stad versterkt zo de sociale cohesie/rechtvaardigheid in zowel het Zuiden als in de stad en legt een concrete link tussen migratie en ontwikkeling(ssamenwerking).

* Maatschappelijk verantwoord ondernemen

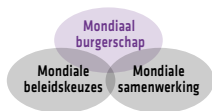
** Verenigingen van etnisch-culturele minderheden

Doel	De collega-ambtenaren van de gemeente bewust maken van mondiale thema's en onrechtvaardigheid.
Doelgroep	Collega's van de gemeente
Activiteit/ methodiek	<p>De jaarlijkse teamdag waaraan ambtenaren van de gemeenten Balen deelnemen, heeft in Balen een mondiale toets gekregen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een fairtradeontbijt in de vorm van een wereldhandelsspel: deelnemers werd een land toegewezen en kregen dus weinig (enkel confituur en brood) of veel (yoghurt, koffiekoeken, sandwiches...) etenswaren toegewezen. Via een ruilsysteem konden ook de deelnemers uit de armere landen met een goed gevulde maag aan de dag beginnen. • Tijdens de sportvoormiddag waren er spelen waarbij de deelnemers een voordeel (bv. extra bal) of nadeel (bv. verouderd materiaal) kregen, afhankelijk van het land waartoe ze behoorden. • In de namiddag werd er tijdens een fiets of -wandeltocht nagekaart en verder gediscussieerd over mondiale thema's.
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> • De collega's worden zich meer bewust van mondiale thema's, de wereld-handelsverhoudingen...
Samenwerking	Binnen het gemeentebestuur van Balen: dienst mondiaal beleid, personeelskring De Welvaart
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Collega's krijgen een groter bewustzijn en meer kennis over wat er in de wereld gebeurt. Dit zet hen aan tot bewuster gedrag dat rekening houdt met anderen in de wereld. Dit is een eerste stap om collega's ertoe aan te zetten bij hun beleidskeuzes rekening te houden met internationale rechtvaardigheid.

Doel	Lokale en internationale solidariteit aan elkaar linken
Doelgroep	Gemeentelijke raad voor ontwikkelingssamenwerking en alle mogelijke partners voor solidariteit (en bij uitbreiding de hele bevolking)
Activiteit/ methodiek	De gemeentelijke adviesraad voor ontwikkelingssamenwerking (GROS) houdt zich al jaar en dag bezig met internationale solidariteit. In de loop der jaren groeide ook de samenwerking met initiatieven voor lokale solidariteit: de werkgroep vluchtelingen, de Kapstok (tweedehandskledij aan zeer lage prijzen voor kansarmen), de Notenkraaker (sociale superette), het sociaal huis... De achterliggende redenering is dat mensen in moeilijkheden helpen in het Zuiden en hier bij ons bij elkaar aansluit. Ook eerlijke handel met de boeren in het Zuiden gaat hand in hand met eerlijke handel met de boeren bij ons. Daarom stimuleert de GROS via hun brochure 'Beernem lekker fair' onze inwoners om enerzijds lokale hoeveproducten te kopen die hier gekweekt worden (korte keten) en anderzijds bij exotische producten zoals bananen te kiezen voor fair trade.
Resultaat	Een aparte vzw 'De Notenkraaker' coördineert de samenwerking tussen initiatieven die allemaal op hun manier bezig zijn met solidariteit. Door de verschillende werkingen samen te brengen komen er meer vrijwilligers, meer mogelijkheden, meer ondersteuning, meer geloofwaardigheid bij de bevolking, meer overtuigingskracht tegenover de politiek.
Samenwerking	Samenwerking (of op zijn minst overleg) met zoveel mogelijk partners voor solidariteit: gemeente, sociaal huis, adviesraden, voedselbank, kringwinkel, lokale armoedeorganisaties, organisaties voor mensen met een handicap, vrijwilligersinitiatieven in verband met vluchtelingen en/of kansarmoede, initiatieven omtrent fair trade, vierdepijlerorganisaties... Nog meer samenwerking mogelijk in de toekomst, met bijvoorbeeld geefpleinen (weggeefwinkelpincipe) of repaircafé
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Door niet in hokjes van internationaal en lokaal te denken kunnen problemen breder/structureler behandeld worden. Draagkracht en geloofwaardigheid nemen ook toe doordat je jezelf niet verliest in een 'wij-zij'-verhaal.

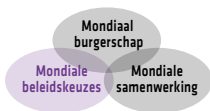
Doel	Leerlingen van de 1ste graad middelbaar laten kennismaken met de thema's van Noord-Zuid.
Doelgroep	1ste graad secundaire scholen van Brasschaat en omgeving
Activiteit/ methodiek	<p>De wereldmeerdagse duurt twee weken en ontvangt een 6000-tal leerlingen (2015), die via hun deelname aan de interactieve wereldmarkt in contact komen met een mondiaal thema (in 2015: de millenniumdoelstellingen). Naar analogie met de echte wereldmarkt kunnen de leerlingen hier duro's verdienen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor en na de wereldmarkt: aansluitend educatief lesaanbod in de klas (o.a. via interactieve website en webquest voor leerlingen en leerkrachten) • Tijdens de wereldmarkt: bezoek aan het cultuurcentrum voor filmvoorstelling en omkadering + interactieve wereldmarkt met 40 doe-stands van diverse ngo's en andere organisaties. • Randactiviteiten voor een breder publiek (debat, film, vorming, quiz, wereldmarkt). <p>De wereldmeerdagse vindt om de twee jaar plaats. De voorbereiding start een jaar op voorhand.</p>
Resultaat	<p>Er werd een wereldmarkt met 40 interactieve stands gecreëerd, een interactieve website, een webquest, filmvoorstellingen en activiteiten voor een breder publiek.</p> <p>6500 mensen uit 30 onderwijsinstellingen van omgeving Brasschaat en Antwerpen hoorden over de millenniumdoelstellingen.</p>
Samenwerking	Vzw Mundio werkt het geheel uit in opdracht van de GROS, daarin ondersteund door de Dienst Ontwikkelingssamenwerking van de gemeente Brasschaat. Voor de uitwerking van de standen wordt een beroep gedaan op een 30-tal ngo's en verenigingen die werken rond Noord-Zuid, milieu, duurzaamheid, integratie et cetera. Zij maken in overleg met de kerngroep een concept voor hun interactieve stand. Hun vele medewerkers en vrijwilligers verzorgen de begeleiding van de doe-opdrachten.
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	6500-tal leerlingen en leerkrachten worden zich bewust van een mondiaal thema (onderwijs, water, hygiëne, genderverschillen, klimaat...) vanuit hun eigen leefwereld. Dit is een eerste stap naar bewust gedrag dat bijdraagt aan meer mondiale rechtvaardigheid.

Doel	Het Brugse Food Lab maakt werk van een lokale duurzame voedselstrategie door nieuwe initiatieven op te zetten voor stadslandbouw en korte keten en tegen voedselverlies.
Doelgroep	Bruggelingen
Activiteit/ methodiek	Vanuit het netwerk Food Smart Cities for Development werkt Brugge samen met negen andere Europese steden aan de ontwikkeling en invoering van een duurzaam, inclusief, flexibel, effectief en efficiënt stedelijk voedselsysteem. Het Brugse Food Lab is daar een project van en kadert binnen het Brugse Klimaatplan. Het Food Lab is een kennis- en ontmoetingsplatform van meer dan veertig middenveldorganisaties en lokale beleidsmakers (vertegenwoordigd door de Dienst Leefmilieu, de Europese cel en de Noord-Zuiddienst).
Resultaat	Op Europees niveau wordt in het netwerk <i>Food Smart Cities for Development</i> een voedselstrategie ontwikkeld en worden 'food guidelines' uitgewerkt. Op lokaal niveau worden in Brugge in 2016 diverse initiatieven opgezet door het Brugs Food Lab zoals: een tweedaags Foodfestival, uitwisselings- en vormingsmomenten betreffende duurzaam voedselbeleid met aandacht voor fair trade en lokale duurzame voeding, concrete acties betreffende stadslandbouw, korte keten en voedselverlies met grote betrokkenheid van middenveldorganisaties, burgers/ consumenten, bedrijven, acties om de stadslandbouw te heroriënteren en te verduurzamen (bv. het verbinden van vraag en aanbod van gronden voor stadstuinieren/-landbouw, het stimuleren van stadstuinieren), het ontwikkelen van een handleiding betreffende duurzame voeding voor evenementen en het stimuleren van koksscholen om duurzaamheid een prominenter plaats te geven.
Samenwerking	Binnen de stadsorganisatie: Dienst Leefmilieu i.s.m. Europese cel en Noord-Zuiddienst. Extern: Samenwerking met lokale middenveldorganisaties zoals VELT, EVA, Voka Brugge, Vredeseilanden, Vormingsplus, Handmade in Brugge.
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Food Lab informeert met al zijn activiteiten de deelnemers en bezoekers op een correcte manier en maakt hun duidelijk dat hun consumptiegedrag niet los staat van klimaatverandering wereldwijd, van de manier waarop wereldwijd handel wordt gedreven of met natuurlijke bronnen wordt omgegaan. Food Lab biedt een handelingsperspectief: het zet mensen aan tot het kopen van duurzame lokale voeding en fairtrade producten.

Doel	<p>De reizende Fair Trade Expo zet de (Europese) bezoeker aan tot (meer) aankoop van fairtrade- en duurzame producten.</p> <p>Anderzijds geeft ze de betrokken stakeholders van de campagne zoals de lokale overheid, bedrijven en scholen meer zichtbaarheid in hun rol voor wereldwijde eerlijke handel.</p>
Doelgroep	Europese burgers, bezoekers in Brugge
Activiteit/ methodiek	<p>Het network Food Smart Cities for Development brengt steden en andere organisaties samen om aan een duurzame voedselstrategie te werken. Vanuit dit netwerk zijn er zes steden die zich engageren om een reizende meertalige Fair Trade Expo te ontwikkelen: Bilbao, Brugge, Gent, Milaan, Thessaloniki en Utrecht.</p> <p>Brugge bijt de spits af in mei 2016 en brengt daarmee ook enkele sterke fairtrade-realisaties in beeld die sterk spelen in Brugge: de FT-voetbal, FT-chocolade, FT-bier en de FT-kook-'battles'.</p>
Resultaat	De Fair Trade Expo bestaat uit verschillende interactieve modules. Naast algemene informatie over eerlijke handel en de link met lokale duurzame voeding biedt elke stad ook een eigen invulling over wat ze doet in verband met Fair Trade. In 2016 reist de expo rond naar de deelnemende partnersteden.
Samenwerking	De Fair Trade Expo is een samenwerking tussen de Brugse Noord-Zuiddienst en de diensten Internationale Samenwerking van de partnersteden Bilbao, Brugge, Gent, Milaan, Thessaloniki en Utrecht.
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	<p>De Fair Trade Expo zet de (Europese) bezoeker aan tot (meer) aankoop van fairtrade- en duurzame producten.</p> <p>De stad Brugge stimuleert daarmee duurzame ontwikkeling bij haar bevolking door een voedselstrategie op te bouwen die bijdraagt aan lokale en mondiale voedselzekerheid.</p>

Doel

Alle Brusselse actoren voor internationale solidariteit samenbrengen rond enkele sleutelthema's van internationale solidariteit in de context van de Brusselse gemeenten

Doelgroep

Brusselaars actief rondom en/of geboeid door internationale solidariteit

Activiteit/ methodiek

Ontmoetingsdag met verschillende workshops en plenair moment met de voorstelling van enkele bovenlokale organisaties (11.11.11., CNCD, Vierdepijlersteunpunt, CASIW, Kabinet Bianca De Baets)

Resultaat

- Samenkomst en kennismaking van diverse actoren onder de noemer 'internationale solidariteit' (individuele burgers, vierdepijlerorganisaties, leden van adviesraden, ngo's).
- Denktafels en workshops over volgende thema's: 'Rol van een adviesraad', 'Interculturaliseren', 'Globaal denken, lokaal doen: een aantal Brusselse casestudies'.
- Verslag met krijtlijnen voor het beleid ontwikkelingssamenwerking van de Brusselse gemeenten
- Adviezen m.b.t. faciliteiten en dienstverlening aan de Brusselse initiatiefnemers van internationale solidariteit

Er is een versterkte gemeenschapszin ontstaan tussen de Brusselse actoren van internationale solidariteit en wereldburgerschap, door ze samen te brengen en hun opmerkingen mee te nemen naar de lokale beleidsmakers voor ontwikkelingssamenwerking in de Brusselse gemeenten.

Samenwerking

Vanuit de gemeentebesturen:

- Stad Brussel: internationale cel en de Stedelijke Adviesraad Internationale Solidariteit – GROS van Brussel
- Gemeente Etterbeek: Noord-Zuidambtenaar
- Gemeente Sint-Joost-ten-Node: ambtenaar dienst lokale en internationale solidariteit–Internationale Betrekkingen

Externe partners:

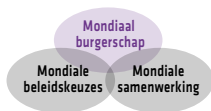
- 11.11.11. – GROS-ondersteuner
- CNCD – Brussel regiowerker
- Periferia – consultancybureau werken rond participatie

Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?

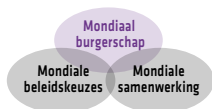
Het beleid van de Brusselse gemeenten is heel verschillend van gemeente tot gemeente. Een gemeenschappelijke doelstelling is wel dat ze een middenveld samenbrengen dat enerzijds bijdraagt aan sensibilisering en het informeren van Brusselaars over mondiale thema's en dat anderzijds het beleid mee vorm kan geven. Participatie speelt voor de Brusselse gemeenten een sleutelrol. Het betrekken van middenveldactoren en het faciliteren van inspraak is noodzakelijk om een lokaal mondiaal beleid in de Brusselse context mee vorm te geven.

Doel	De consument en horeca warm maken voor de voordelen van lokale, biologische, eerlijke en andere duurzame producten via een handige aankoopgids die gevarieerd en duurzaam winkelen promoot.
Doelgroep	Inwoners van Essen, Brecht, Kalmthout, Wuustwezel, in hoofdzaak de consumenten en horeca
Activiteit/ methodiek	De ambtenaren en schepenen van de werkgroep Fair Trade Noord gebruiken het overleg tussen de vier gemeenten (± 3x/jaar) om zowel samen concrete activiteiten uit te werken als hun visie af te toetsen op het overlegplatform. Voorbeelden van dat eerste zijn de Ecowijzer en de Fairlicious-campagne waarbij de horecazaken van de vier gemeenten gemotiveerd worden om gedurende een maand een eerlijk biomenu op de suggestiekaart te plaatsen.
Resultaat	De Ecowijzer is een brochure van 30 bladzijden, onderverdeeld in verkooppunten van lokale, biologische, eerlijke en duurzame producten. De aankoopgids vermeldt tips, labels en merken. De gids is in papiervorm en digitaal te verkrijgen. Om de drie jaar worden alle gegevens gecheckt voor een update. De gids is het basistekst van de FairTradeCampagne en de duurzaamheidscel. Fairtradeactiviteiten maken gebruik van de verkooppunten in de gids. Bij allerlei campagnes en activiteiten zoals de koffie-, wijn- en bierproeverij voor horeca en verenigingen of de Fairlicious-campagne dient de gids als vertrekpunt om lokaal een menu samen te stellen en ingrediënten aan te kopen. Daarnaast bezorgt de gids naam bekendheid aan de verkooppunten bij het gemeentepersoneel, het gemeentebestuur en bij de lezers van de gids, wat de drempel naar verkooppunten van duurzame producten verlaagt.
Samenwerking	De werkgroep Fair Trade Noord is een bovenlokaal netwerk tussen de vier gemeenten: Brecht, Wuustwezel, Kalmthout en Essen. Essen was lange tijd de trekker, maar in de loop der jaren zijn de taken beter verdeeld. In Essen werken de Noord-Zuidambtenaar en de duurzaamheidsambtenaar nauw samen in een duurzaamheidscel voor thema's als klimaatneutraal vliegen, Schoneklerecampagne, duurzaamheid in de stedenband, interne sensibilisatie en FairTradeGemeentecampagne.
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Via de sensibiliseringcampagnes wordt met het aankopen van fairtrade-producten rechtstreeks gewezen op de voordelen voor de producent in het Zuiden. Via verkoop van biologische en duurzame producten richten we ons op de voordelen van een duurzamere leefomgeving in Noord én Zuid in het bredere kader van klimaatopwarming.

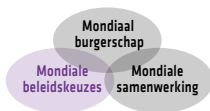

Doel	Sensibiliseren over armoede in de wereld en sociale rechtvaardigheid
Doelgroep	Leerlingen uit de 2de en 3de graad middelbaar onderwijs Alfabetiseringsgroepen Medewerkers van sociaal-culturele verenigingen in de gemeente Toevallige voorbijgangers
Activiteit/ methodiek	Parcours in de openbare ruimte, aan elkaar gelinkt met banken (symbool voor ontmoeting), met stands die op eigenzinnige wijze het verleden, heden en morgen van 'sociale rechtvaardigheid' in beeld brengen.
Resultaat	<p>Wat hebben we georganiseerd? Het parcours:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stand 'gisteren': de sociale strijd in het verleden, aan de hand van kamishibai-verteltheater gemaakt door mensen in armoede, getuigenissen van mensen in armoede in haardrogerinstallatie. • Stand 'vandaag': rollenspel over de verschillende soorten solidariteit (institutioneel en interpersoonlijk) en over de lokale initiatieven die streven naar meer sociale rechtvaardigheid. • Stand 'morgen': dromen over sociale rechtvaardigheid in een wereld waar geld en tijd geen rol spelen. <p>Wat is er veranderd?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deelnemers zijn zich bewust van schendingen van de mensenrechten, de kracht van mensen en verenigingen in de sociale strijd voor meer rechtvaardigheid, de plaats en rol van maatschappelijke instellingen, het maatschappelijk systeem dat ongelijkheid in de hand werkt. • De deelnemers kunnen zich verplaatsen in verschillende situaties van onrechtvaardigheid.
Samenwerking	Wijkhuis Chambéry, het programma van Sociale Cohesie, Gemeente Etterbeek dienst Internationale Solidariteit, Nederlandstalige Cultuur, Europese Aangelegenheden, Duurzame Ontwikkeling, vzw Habitat et Rénovation, le réseau R.E.S. 59, het OCMW van Etterbeek, CSBSE, la Maison médicale du Maelbeek, vzw Le Pivot, de dienst Contact Plus, in samenwerking met andere verenigingen en wijkbewoners.
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	<p>De activiteit vertrekt van de Algemene Verklaring van de Rechten van de Mens. Armoede en sociale onrechtvaardigheid worden vanuit een systemische benadering belicht.</p> <p>Vernieuwend is dat dit georganiseerd werd in samenwerking met verenigingen actief binnen sociale cohesie, die dus lokaal omtrent armoede werken. Tijdens de voorbereiding van dit parcours bezochten we samen het Musée du Capitalisme. Dit initiatief kadert in de Maand van de Solidariteit, die de link legt tussen lokale en internationale solidariteit en rechtvaardigheid.</p>

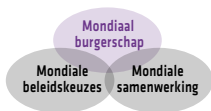

Doel	Een brede groep inwoners maakt kennis met duurzame alternatieven.
Doelgroep	Gezinnen, buurtbewoners, jongeren
Activiteit/ methodiek	<p>Festival:</p> <ul style="list-style-type: none"> • markt met aanbod van lokale producenten en organisaties • optredens • workshops en animatie • picknick en stopplaats fietstocht
Resultaat	<p>‘Transitiemarkt’ met een 20-tal stands waarop alle lokale organisaties die een duurzaam alternatief kunnen bieden, waren uitgenodigd. Daarnaast waren er ludieke optredens van onder meer de Low Impact Man. Er werden alternatieven voorgesteld voor het mobiliteitsprobleem (workshops over elektrisch fietsen of fietsmobielen).</p> <p>Het transitieplein (markt en picknicktent) werd opgenomen als stopplaats in de provinciale fietstocht (vanuit Gent) waarbij fietsers een gratis consumptie kregen.</p> <p>Als locatie werd gekozen voor een afgelegen deelgemeente, deze buurt werd hierdoor in de kijker gezet. De opkomst was verrassend groot.</p> <p>Er ontstond bij organisatoren en deelnemers een gevoel van samenhang, van gedeeld engagement.</p> <p>De werkgroep Stroomopwaarts kreeg meer naam bekendheid.</p>
Samenwerking	<p>De diensten internationale samenwerking, milieu, cultuur, jeugd, bibliotheek, buurtwerk kwamen samen met Vormingplus tot het concept van het ‘transitiefestival’.</p> <p>Locatie voor het transitiefestival werd de wat afgelegen deelgemeente Doornzele (ingesloten in de Gentse haven) waar het buurtwerkcentrum ‘iets’ wenste te organiseren.</p> <p>Diverse organisaties en aanbieders namen deel voor de stands, workshops et cetera (Voedselteams, Oxfam Wereldwinkel, lokale handelaars en ambachtslui, bio-boeren incl. de ijsboer).</p>
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Inwoners van de gemeente ervaren dat ze niet alleen staan in hun keuze voor duurzame alternatieven: er bestaat een lokaal aanbod van duurzame producten en een gedeeld engagement.

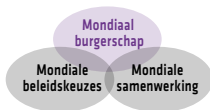
Tip: Om aan te tonen hoe ons gedrag een impact heeft op het Zuiden greep Evergem zijn stedenband met Guaranda (Ecuador) aan om zijn inwoners duidelijk te maken waarom de toppen van de Chimborazo er snel smelten. Zo werd de klimaatproblematiek vanzelf tastbaarder.

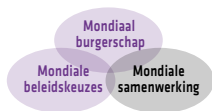
Doel	Transitietraject doorlopen naar een duurzame Genkse stadsorganisatie
Doelgroep	Hele stadsorganisatie
Activiteit/ methodiek	<p>2014:</p> <ul style="list-style-type: none"> Aanstelling duurzaamheidsambtenaar (DZA) met o.a. als mandaat trans- versale invulling van 'duurzaamheid' in de stad tot stand brengen. DZA doet onderzoek naar concept 'duurzaamheid' en stelt vast dat Genk dit voornamelijk eenzijdig ecologisch invult, in plaats van als strategisch langtermijnconcept dat systemische verandering voor een sociaal-ecolo- gisch-economisch evenwicht nastreeft. DZA doet ronde bij diverse stadsdiensten (cultuur, economie, sociale zaken, strategisch stadsbeleid, ruimtelijke ordening enz.), het managementteam en het college om het concept duurzaamheid uit te leggen en om toe te lichen hoe de DZA in de toekomst met deze diensten zou willen samenwerken (bv. dienst lokale economie: inzetten op circulaire economie om sluiting Ford Genk op te vangen in de toekomst). Start deelname aan VITO-begeleiding voor transitietraject met TRAKSIS, opstart transitieleergroep (leden: dienst wijkontwikkeling, participatieamb- tenaar, beleidsplanning, duurzaamheid, leefmilieu), TRAKSIS-infosessie aan alle projectcoördinatoren van de 60 horizontale projecten die Genk plant in meerjarenplan, 6-tal projectcoördinatoren laten hun project scannen. <p>2015:</p> <ul style="list-style-type: none"> Twee masterclasses voor collega's in de Genkse stadsorganisatie: Systeem- denken (ism greenbridges.nl) en Visievorming (ism pantopicon.be). Reflectie binnen de transitieleergroep: wat hebben we geleerd? Hoe willen we verder? Volgende stappen, waarop focussen we: keuze of combinatie van (1) organisatie binnen stadhuis, (2) de buitenwereld, burgers, verenigin- gen, bedrijven, universiteiten et cetera.
Resultaat	<p>Resultaat na de eerste twee jaar:</p> <ul style="list-style-type: none"> Diverse collega's zijn geïnformeerd en meer bewust over het concept 'duur- zaamheid' en hoe de stad en de eigen dienst daaraan kunnen bijdragen, sommigen scanden hun project op duurzaamheid, anderen hebben meer leren 'systeemen denken' en vanuit een visie werken. Reflectie en geleerde lessen + bepaling volgende focus en stappen.
Samenwerking	<p>Binnen de stadsorganisatie: transitieleergroep met collega's van dienst wijk- ontwikkeling, participatieambtenaar, beleidsplanning, duurzaamheid, leefmilieu</p> <p>Externe begeleiding: VITO</p>
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale recht- vaardigheid?	Het traject informeert collega's over wat duurzame ontwikkeling allemaal in- houdt. Als elke stadsdienst met een systemische blik naar zijn beleidsdomein leert kijken, zal hij automatisch bijdragen aan (mondiale) duurzame ontwikkeling.

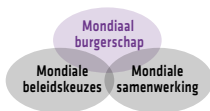
Doel	Inwoners en lokale verenigingen betrekken bij thema's van internationale solidariteit
Doelgroep	Alle inwoners Lokale jeugd-, milieu-, integratieverenigingen
Activiteit/metho- diek	Activiteitenreeks van één maand lang met een wisselend jaarthema, i.s.m. diverse partners en op diverse locaties (in cinema, theater, sportcentrum, de haven, repaircafés, bars en restaurants, het stadhuis etc.). Doel is het bestaande aanbod in Gent zichtbaarder te maken en om Noord-Zuidverenigingen in contact te brengen met andere Gentse verenigingen.
Resultaat	Belmundo begon zes jaar geleden als een activiteitenreeks van Noord-Zuidactiviteiten. Sinds drie jaar werkt Belmundo met een wisselend jaarthema (vrede, grondstoffen, water). Dit verbindt verenigingen met een lokale focus op een heel effectieve manier met Noord-Zuidverenigingen. Zo wordt het lokale en globale verbonden in concrete activiteiten, leren organisaties elkaar kennen en kruisen ze hun achterban.
Samenwerking	Samenwerking is afhankelijk van het thema. Een stuurgroep van Noord-Zuidverenigingen kiest dat en gaat dan op zoek naar partnerverenigingen.
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Het jaarthema wordt inhoudelijk onderbouwd vanuit de stuurgroep. Dat geeft Noord-Zuidverenigingen een kapstok aan argumenten en toegangspoorten om contact op te nemen met lokale verenigingen in andere sectoren. Door samen een activiteit te organiseren leren verenigingen met lokale en globale scope elkaar kennen en begrijpen ze dat hun strijd verbonden is.

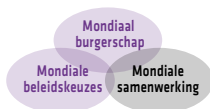
Doel	Vraag en aanbod van eerlijke mode vergroten
Doelgroep	Alle inwoners Ondernemers in segment mode
Activiteit/ methodiek	Communicatie Events Lerend inspiratienetwerk ethische ondernemers
Resultaat	<p>Tools om het bestaande aanbod zichtbaarder te maken (Ecoplan 120.000 prints, Ecoplan app, Fair Trade Wandeling, www.gentfairtrade.be) om consumenten naar het aanbod te leiden.</p> <p>Evenementen om het belang te benadrukken en de omvang van de publieke interesse te tonen (Fair Fashion Fest 1/3/2015: 3000 deelnemers, Fashion Revolution Ghent). Consumenten zien dat mode uit eerlijke handel kan, ondernemers zien dat er vraag naar is.</p> <p>Social Mapping om de relevante actoren (zowel aanraders als remmers) in beeld te brengen (cf. onderzoek voor dat uitgevoerd wordt door South Research voor de Stad Gent).</p> <p>Netwerk van (toekomstige) ondernemers die interesse hebben om de ethische screening van hun aanbod sterker te maken.</p>
Samenwerking	<p>Binnen de stadsorganisatie: Dienst Internationale Solidariteit werkt samen met MIAT (Museum met textielverleden van Gent), Dienst Economie, Stads-marketing.</p> <p>Extern: veel niet-gebonden vrijwilligers rond thema 'fashion', startende ondernemers, experts in eerlijke mode (doorgaans buiten Vlaanderen/België moeten zoeken), FTAO, Comité van de Regio's, UGent.</p>
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	<p>Aankopen zijn een heel concrete manier waarop we in Europa verbonden zijn met de rest van de wereld. Zeker in kleding is dit vaak niet op een heel ethisch verantwoorde, sociaal rechtvaardige of milieuvriendelijke manier.</p> <p>Het bewustzijn over de problematiek vergroten en mensen op weg zetten naar een positieve bijdrage (zowel aan vraag- als aan aanbodzijde) creëert een positieve impact. Het vermijdt uitbuiting in productieketens en het geeft een impuls aan de lokale economie in Gent.</p>

Doel	De gemeentelijke adviesraden van Herent werken samen aan een gemeenschappelijk thema om als middenveld sterker te staan tegenover het gemeentebestuur van Herent en er als serieuze beleidspartner door te worden aangezien. Het thema 'duurzame ontwikkeling' is het eerste waarvoor deze 'gevoerde samenwerking' is opgezet.
Doelgroep	Alle gemeentelijke adviesraden van de gemeente
Activiteit/ methodiek	Een programmabrochure 'InspirHerent' licht de betekenis van de Raden-Generaal en het concept duurzame ontwikkeling en de SDG's toe, met aandacht voor wat de diverse raden beogen en welke duurzame initiatieven al bestaan in Herent. De eerste samenkomst van de Raden-Generaal was op 11 november 2015. 70 mensen kwamen bijeen om het thema 'een duurzaam Herent' uit te spitten.
Resultaat	Er is een gemeenschappelijke invalshoek gerealiseerd door de adviesraden i.v.m. ruimere thema's dan die van ieders beleidsdomein apart. Er zijn heel concrete 'duurzame' aanbevelingen gedaan aan bestuur en middenveld.
Samenwerking	Het initiatief kwam uit de GROSH (adviesraad ontwikkelingssamenwerking Herent). Op zijn minst zes adviesraden werkten hiervoor samen (mobiliteit, vrije tijd, welzijn, ontwikkelingssamenwerking, milieu en werk).
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Iedereen, zowel in ontwikkelingslanden als in onze zogenaamde ontwikkelde landen, is verantwoordelijk voor de eigen bijdrage aan wereldwijde duurzaamheid.

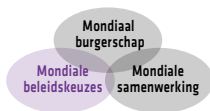
Doel	Sensibiliseren en het aankoopgedrag van de moderne consument beïnvloeden door waardige duurzame en lokale alternatieven aan te bieden.
Doelgroep	De bredere bevolking (met een focus op jonge ouders, personen die gaan trouwen en horeca uitbaters).
Activiteit / methodiek	Via de fairtradeweddingplanner, de fairtradebabyplanner en de fairtradehorecaplanner wordt het lokale fairtrade en duurzaam aanbod bekend gemaakt. Door trouwers, kersverse ouders en horeca uitbaters op een laagdrempelige manier te informeren over de alternatieven en ze toe te leiden naar de lokale verkooppunten, beïnvloed je het koopgedrag en verhoog je op een gemakkelijke manier de fairtrade-omzet in je gemeente. Het verhaal blijft eenvoudig: hoe meer fairtrade we kopen en verkopen, hoe beter voor de boeren en hun gezinnen in het Zuiden.
Resultaat	<p>Het resultaat zijn 3 websites:</p> <ul style="list-style-type: none"> • www.fairtradeweddingplanner.be • www.fairtradebabyplanner.be • www.fairtradehorecaplanner.be <p>De gratis online tools laten bezoekers kennis maken met het lokale aanbod aan duurzame producten. De planners bevatten info, tips en suggesties maar ook toelichting over duurzaamheidslabels, boeiende weetjes, eerlijke merken en de gegevens van de lokale verkooppunten en webwinkels.</p> <p>Via de fairtradeweddingplanner krijgen trouwers info en tips om hun trouwfeest op een andere, duurzame en eerlijke manier te plannen zoals duurzame alternatieven voor de outfit, de ringen, de uitnodigingen, de bloemen en het feest. Jonge ouders staan meer dan ooit stil bij de toekomst van hun kleine spruit. Via de fairtradebabyplanner krijgen ze duurzame alternatieven en verkoopadressen over opvoeden, verzorgen, koken, kopen, feesten en spelen.</p> <p>Ten slotte krijgen de horecauitbaters tips en tricks om hun zaak te verduurzamen en om hun bewuste klant de juiste producten aan te bieden.</p>
Samenwerking	De gemeente Heusden-Zolder werkte voor deze websites samen met de fairtrade-trekkersgroep, de gemeentelijke adviesraad voor ontwikkelingssamenwerking en de lokale handelaars. Voor de fairtradebabyplanner wordt er ondertussen intergemeentelijk samengewerkt met de stad Hasselt en de fairtradetrektersgroep Beringen (en binnenkort ook met de stad en fairtradetrektersgroep Sint-Truiden).
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale recht- vaardigheid?	De gratis online tools maken de moderne klant bewust van alternatieve en duurzame manieren van consumeren. Door consumenten een handig overzicht te geven van het lokale aanbod aan duurzame producten beïnvloed je op een laagdrempelige manier het aankoopgedrag. Duurzame producten aankopen en gebruiken is een eenvoudige manier om iets te veranderen in de wereld.

Doel	Hooglede wil het goede voorbeeld geven aan zijn inwoners door kledij aan te kopen uit kledingketens die oog hebben voor 'schone eerlijke kledij'.
Doelgroep	Alle inwoners van de gemeente Hooglede-Gits
Activiteit/ methodiek	De gemeente kocht vanuit de centrale aankoopdienst 'eerlijke' zomerwerkkledij voor de gemeentelijke technische dienst, de groendienst, schoonmaakdienst, dienst evenementen en buitenschoolse kinderopvang. Deze diensten komen dagelijks in contact met heel veel bewoners in Hooglede-Gits. Op die manier zien inwoners dat hun gemeente daadwerkelijk kiest voor schone werkkledij. Bovendien krijgen pasgeboren baby's bij hun geboorteregistratie van de burgerlijke stand automatisch een T-shirtje uit eerlijke handel. Dit vervangt een kleurrijke reclamefolder over eerlijke handel, die misschien wel gelezen werd maar wellicht opzij gelegd of zelfs in de papierbak gestopt.
Resultaat	Niet alleen zijn 'schone kleren' via het gemeentelijk personeel nu meer aanwezig in het straatbeeld, bij sommige diensten dringt dat zelfde personeel nu al aan op de aankoop van eerlijke winterkledij. Van enthousiasme gesproken! Baby's die het T-shirt dragen, promoten overal waar ze komen het dragen van eerlijke kledij: bij de dagmoeder, familie, vrienden, slager, bakker...
Samenwerking	Beide acties werden in werkgroepen van de wereldraad (GROS) voorbereid. De logo's werden ontworpen door de wereldraadvoorzitster die ook de aankoop van de T-shirts regelde. Binnen het gemeentebestuur werkten de diensthoofden en de centrale aankoopdienst hiervoor mee. Andere partners waren de leden van de Wereldraad en de fairtradeambassadeurs.
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Inwoners krijgen een duwtje in de rug om voor eerlijke kleding te kiezen, ook al kost die wat meer, beseffende dat er met een T-shirt van € 3 iets niet pluis is.

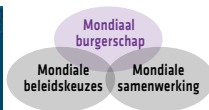
Doel	Meer draagvlak en samenwerking creëren voor duurzame voedselconsumptie in Izegem
Doelgroep	De Adviesraden Landbouw, Natuur & Milieu en Ontwikkelingssamenwerking en hun achterban; de Izegemse burger
Activiteit / methodiek	Het jaarlijkse 'Eerlijk Ontbijt' van de stad Izegem kent reeds enige tijd sterke voor- en tegenstanders om ook vleesproducten van lokale producenten op de menu toe te laten. De adviesraden Landbouw, Natuur & Milieu en Ontwikkelingssamenwerking sloegen daarom de handen in mekaar en organiseerden een groot debat 'To meat or not to meat' met bekende koppen (Europarlementslid Bart Staes, Peter Van Bossuyt Boerenbond, Dirk Lips K.U.Leuven) om mensen te informeren over thema's als vleesconsumptie, eerlijke handel, dierenwelzijn, vrijhandelsakkoorden en de vrije keuze.
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> • 80 deelnemers aan de debatavond – waaronder vele leden van de drie adviesraden – kregen veel info mee om in eer en geweten te beslissen over eigen consumptiekeuzes in het dagelijkse leven. • In de drie adviesraden (Landbouwrraad, Minaraad, GROS) wordt een stemming georganiseerd over de al dan niet-deelname van de Landbouwrraad (en lokale vleesproducten) aan het Izegemse Eerlijk Ontbijt in 2016. • De samenwerking tussen de drie adviesraden was hartelijk en betekent alvast een eerste (?) kruisbestuiving van de beleidsthema's internationale solidariteit, landbouw en milieu.
Samenwerking	<p>Vanuit de stadsorganisatie namen het initiatief:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3 adviesraden: Landbouw, Natuur & Milieu en Ontwikkelingssamenwerking en het aparte engagement van hun drie voorzitters; • De 3 betrokken gemeentediensten • 2 schepenen ontwikkelingsamenwerking en milieu; landbouw; <p>De debatavond werd ook mogelijk gemaakt m.m.v. de panelleden, de moderator en de pers.</p>
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	De Izegemnaar die deelnam aan het debat kan een beter geïnformeerde keuze maken in het dagelijkse leven wat betreft zijn consumptiegedrag (bv. met de auto of de fiets, lokaal voedsel, bio of niet, vleesmatiging, ...). Dit zou moeten leiden tot een verkleinde ecologische voetafdruk.

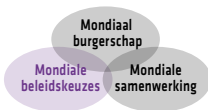
Doel	De aankopen van de stad duurzamer maken
Doelgroep	Stadspersoneel
Activiteit/ methodiek	<p>Expertise m.b.t. duurzaamheidsaspecten in aankoopdossiers samenbrengen: Vanuit de aankoopdienst is er een grote bereidheid om duurzaamheidsaspecten op te nemen in de aankopen, maar ze hebben vaak niet de tijd om specifieke expertise op te bouwen. Op basis van de planning van de aankoopdienst bekijken duurzaamheids- en Noord-Zuidmedewerkers voor welke dossiers ze extra input willen geven. Daarbij tellen de impact en aanwezigheid van alternatieven. De duurzaamheidsmedewerkers bekijken vooral het ecologische luik, de Noord-Zuidmedewerker heeft meer oog voor het sociale aspect. Door de inbreng van deze expertise in de aankoopdienst gaat er ook meer aandacht naar de communicatie over aankoopbeslissingen.</p>
Resultaat	<p>Output:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er is een stapsgewijze verduurzaming van aankopen (2015: kantoomateriaal, werkkledij). • Er is jaarlijks overleg over voor welke aankoopdossiers expertise aange-reikt kan worden. • Communicatie en betrokkenheid van medewerkers bij voor hen relevante aankoopdossiers zorgt voor meer gedragenheid. • Efficiëntie en besparing: Het aankoopdossier kantoomateriaal bracht bijvoorbeeld een inzamelactie op gang van allerlei niet-gebruikt materiaal dat in de kasten bleef liggen. Dit wordt nu centraal beheerd en kan gericht verdeeld worden. Dit levert een besparing op, doordat er minder gekocht hoeft te worden. <p>Outcome:</p> <p>Er is een duidelijker definiëring van de rol van de verschillende medewerkers (duurzaamheids- en NZ-ambtenaar als inhoudelijke experts, aankopers als experts in de procedure). Dit leidt tot wederzijds begrip en respect voor elke betrokkene.</p>
Samenwerking	Betere samenwerking tussen harde sector (aankoopdossiers met strikte pro-cedures) en zachte sector (idealen van duurzaamheid), gebaseerd op concrete dossiers.
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Duurzaam aankopen als een belangrijke trigger tot meer internationale rechtvaardigheid. Indien we duurzame criteria (op verschillende vlakken) kunnen integreren in de aankopen van het stadsbestuur, stimuleren we de ontwikke-ling van duurzame alternatieven. Zo ontstaat zowel bij de aanbieders als bij de aankopers een mentaliteitswijziging.

Doel	Bewustzijn over duurzame voeding en eerlijke handel verhogen
Doelgroep	Partners van duurzame voeding
Activiteit/ methodiek	<p>Kortrijk draagt al tien jaar de titel van FairTradeGemeente. Bij de trekkersgroep leefde al een tijd het gevoel dat er gezocht moest worden naar meer (structurele) samenwerking tussen de nieuwe actoren die bezig zijn met (lokale) duurzame voeding (stadstuinieren, veggie, bio...). De trekkersgroep bracht alle bekende actoren samen en liet hen zelf vertellen met welke problemen/uitdagingen ze zaten. Zo moest er een proces ontstaan waarbij verenigingen elkaar ondersteunen en versterken bij het zoeken naar oplossingen. Het was eerder een netwerkmoment dan een klassieke vergadering. De uitkomst van de bijeenkomst was een duidelijk signaal: er was een gemeenschappelijke vlag nodig waarachter de verschillende organisaties zich kunnen scharen (FairTradeGemeente dekt de lading niet meer). Van daaruit kan dan verdere samenwerking groeien.</p>
Resultaat	<p>Output:</p> <p>De organisatie van een netwerkmoment omtrent eerlijke handel en duurzame landbouw. + Er is een overzicht van Kortrijkse organisaties die zich voor deze thema's engageren. + Er is zin bij de organisaties (middenveld) om dit netwerk verder uit te spinnen op voorwaarde dat het concreet gebeurt en dus niet blijft hangen in abstracte ideeën en dromen.</p> <p>Outcome:</p> <p>Er is een duidelijk signaal naar het stadsbestuur om dit thema op een andere, meer gestructureerde manier te behandelen. De trekkersgroep FairTradeGemeente moet zijn eigen rol hierin opnieuw definiëren. Gaan ze op in dit bredere verhaal of blijven ze apart bestaan met een klemtoon op eerlijke handel? Ook binnen de stad is het slim andere medewerkers aan te spreken (niet enkel de Noord-Zuid- of duurzaamheidsmedewerker). Het netwerk wil de rol van de stad herbekijken: wordt het stadsbestuur gewoon deelnemer van het netwerk of wordt er een actievere rol van verwacht?</p>
Samenwerking	<p>Intern in het stadsbestuur: met de steun van de schepen van Klimaat/Noord-Zuid ontstaat samenwerking tussen collega's die initiatieven voor stadstuinieren, veggie, fair trade enzovoort ondersteunen. Het is niet meer enkel de rol van een duurzaamheids- of Noord-Zuidmedewerker.</p> <p>Externe partners: samenwerking wordt opgezet los van de klassieke milieu/landbouw/Noord-Zuidbeweging, maar wel met één thema: duurzame landbouw en eerlijke handel, zowel in Noord als Zuid.</p>
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Voeding als een verbindend middel. Door in te zetten op een bredere samenwerking komt er een breder bewustzijn betreffende deze thema's tot stand, zowel bij de organisaties zelf als bij de burgers die bereikt worden. Op die manier hebben duurzame alternatieven voor landbouw en handel echt kans op slagen.

Doel	Een wereldfeest van de Noord-Zuidbeweging in Leuven
Doelgroep	Leuvenaars en alle geïnteresseerden in wereldmuziek en het thema van het wereldfeest
Activiteit/methode	<p>Het Wereldfeest blijft evolueren, op tal van vlakken. In 2015 deed het inspanningen om:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een overeengekomen Noord-Zuidthema aan de bezoeker over te brengen naast een werelds muziekprogramma, • de regionale Noord-Zuidbeweging bij de organisatie van het feest te betrekken en aan een gemeenschappelijk thema te werken.
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> • Het thema van het Wereldfeest 'Action 2015 Belgium voor de SDG's' werd in 2015 extra in de verf gezet met een centrale actiestand. Meer dan 1200 bezoekers werden in de loop van de dag 'getatoeëerd' en scharen zich (tijdelijk) achter het behalen van de 17 duurzaamheidsdoelstellingen. Op het einde van de dag overhandigde algemeen secretaris van 11.11.11 Bogdan Vandenberge de petitie officieel aan de Leuvense schepen voor Ontwikkelingssamenwerking Denise Vandevoort. • Nieuw: de wereldfeestdebatten. Met gepeperde inhoudelijke debatten in een tent in het park zette het wereldfeest een inhoudelijke verdieping in. De thema's in 2015: 'TTIP: vrijhandel versus democratie?' en 'Sociale Bescherming voor iedereen: haalbare kaart?'.
Samenwerking	<p>Stad Leuven, Provincie Vlaams-Brabant</p> <p>Vrijwilligers, NZ-actoren regio Leuven (Vlaams-Brabant)</p>
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Dankzij het versterken van participatie en inspraak van de NZ-beweging in Leuven creëren we een breed draagvlak voor het mondiaal jaarthema van het wereldfeest.

Doel

1. Alle organisaties die met de Noord-Zuidproblematiek bezig zijn, in kaart brengen.
2. Deze organisaties kennis met elkaar laten maken en hun ervaringen laten uitwisselen.
3. De Noord-Zuidbeweging in Leuven versterken en alle organisaties die met Noord-Zuid bezig zijn, hier actief bij betrekken.

Doelgroep

Alle organisaties in de provinciestad Leuven die op een of andere manier bezig zijn met Noord-Zuidproblematiek.

Activiteit/methode

Netwerkevenement met een uitgebreid programma waar zowel workshops plaatsvonden, denktafels werden georganiseerd als kennismaking werd gestimuleerd.

Resultaat**Output:**

Er zijn krijtlijnen gelegd door de Leuvense Noord-Zuidorganisaties voor het Leuvense beleid voor ontwikkelingssamenwerking.

Er is nagedacht over het verbinden van de organisaties (pluralistisch) en het versterken van de organisaties onderling.

Outcome:

Leuvense organisaties hebben kennism gemaakt met de brede waaier aan Noord-Zuidorganisaties van Leuven.

Zowel de stad Leuven als de Leuvense Noord-Zuidorganisaties erkennen de diverse kennis en ervaring die de Noord-Zuidorganisaties in Leuven huizen en gaan hiermee aan de slag.

Rode draad: zoeken naar wat verbindt, maar ruimte laten voor diverse meningen.

Samenwerking

Intern uit het stadsbestuur:

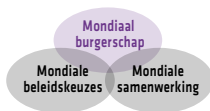
- 3e Wereldraad (GROS van Leuven)
- Noord-Zuidwerking Stad Leuven
- Noord-Zuidconsulent Dagmar Van Grunderbeeck
- Schepen ontwikkelingssamenwerking Denise Vervoort

Externe partners:

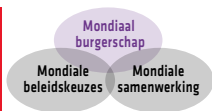
- Vormingplus
- Leuvense Noord-Zuidorganisaties

Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?

De Noord-Zuidbeweging in Leuven ontstond al in de jaren zestig, maar de huidige context is versplinterd en gefragmenteerd. Samenwerking tussen en verbondenheid van alle Noord-Zuidorganisaties is nodig om het draagvlak te versterken en te verbreden. Naast het verbinden is het immers belangrijk van de Noord-Zuidbeweging verder te laten verdiepen rond gemeenschappelijke thema's en dit op een pluralistische manier, zodat de Noord-Zuidbeweging verder kan groeien, met behoud van haar veelzijdigheid.

Doel	Feesten doe je samen, en dan liefst met zoveel mogelijk mensen. De afgelopen jaren daalden de klassieke wereldfeesten in populariteit. Organisatoren hebben vaak het gevoel steeds dezelfde mensen aan te spreken. Door de invalshoek van internationale solidariteit te behouden en tegelijkertijd ook verschillende aspecten van duurzaamheid aan bod te laten komen bereikt men een ander publiek. Een groter publiek ook, dat vaak (nog) niet vertrouwd is met de inspanningen van de gemeente rond ontwikkelingssamenwerking.
Doelgroep	Merelbekaars
Activiteit/methode	<p>'Niets gaat verloren'-festival met verschillende onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> In de bibliotheek is er een tweedehandsboekenverkoop en her-boekactie om boeken tweede leven te geven. In het repaircafé krijgen bezoekers gereedschap en materiaal ter beschikking om, met hulp van deskundigen, hun kapotte spullen te repareren. Deelnemers brengen gratis afgedankte elektrische en elektronische apparaten naar Recupel-on-tour. De compostmobiel en de Merelbeekse compostmeesters wijzen deelnemers op het belang van composteren en kringlooptuinieren om groenafval en kosten te vermijden. Vrouwelijke eco-fashionistas kunnen hun kleding ruilen voor een nieuwe hippe outfit (i.s.m. KVLV). Wereldwinkelbar met eerlijke brunch, fairtradeproducten en dessertbuffet. Creatief omgaan met afvalmateriaal in de Afrikaanse getinte workshops met culturele duiding in Afrika@Merelbeke. In de workshop Muziek Van Slag leren deelnemers trommelen op ecologisch gerecycleerde materialen o.l.v. toppercussionisten.
Resultaat	Dit wereldfestival breekt uit de typische doelgroep (vaak van 'al overtuigden'), trekt nieuwe mensen aan en zorgt voor kruisbestuiving. Het inspireert Merelbekaars met actieve voorbeelden hoe je duurzamer omgaat met materiaal. Niets gaat verloren!
Samenwerking	De organisatoren (verschillende gemeentelijke diensten waaronder de dienst duurzaamheid en Noord-Zuid, bibliotheek, OCMW), de adviesraad (GROS) en het middenveld worden extra gemotiveerd door het feit dat er veel bezoekers en veel nieuwe gezichten zijn en er een goede sfeer heerst.
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	We dragen bij aan mondiale duurzame ontwikkeling door onze eigen acties (materiaalgebruik, consumptiegedrag) duurzamer te maken.

Doel	Leerlingen van het lager onderwijs maken kennis met mondiale thema's.
Doelgroep	Leerlingen van het 4de leerjaar van de basisscholen van Mortsel
Activiteit/methode	De kinderen worden een maand lang ondergedompeld in het leven van leeftijdsgenootjes uit de Andes of Senegal. Het project bestaat uit verschillende stappen: opstart in de klas met de leerkracht, een begeleide workshop 'filosoferen' door Djapo vzw, een zoektocht in de bibliotheek, creatieve verwerking in de klas en een gezamenlijk slotfeest. Twee klassen brengen een nachtje door in de bibliotheek van Mortsel en genieten er van een mythisch verhaal en een heerlijk fairtradeontbijt.
Resultaat	200 leerlingen van het 4de leerjaar nemen jaarlijks deel aan het mondiaal vormingsproject Fête Afrique of Fiesta Latina. Ze ervaren de verbondenheid tussen onze leefwereld en die in een zuiders land. De kinderen maken kennis met andere mondiale thema's zoals eerlijke handel, klimaat en water.
Samenwerking	Binnen de stadsorganisatie is er samenwerking met het Cultureel Centrum Mortsel, de dienst onderwijs en de bibliotheek. Externe partner: Djapo vzw
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Het stadsbestuur van Mortsel, de zes basisscholen en vzw Djapo werken samen aan een open houding tegenover andere culturen bij de leerlingen. Samenleven in diversiteit in Mortsel staat ook centraal. Zorg en respect voor elkaar en onze planeet is dan ook een basishouding waar we samen aan werken.

Weetje: Klinken Fête Afrique en Fiesta Latina u bekend in de oren? Vroeger werd dit project bijna volledig gedragen en georganiseerd door Djapo vzw en leverden de gemeentelijke Noord-Zuiddiensten eerder de logistieke ondersteuning. Djapo onderging een reorganisatie, waardoor de samenwerking op een andere boeg moest worden geschoeid. In Mortsel hielden de leerkrachten van de zes basisscholen erg vast aan het bestaande concept omdat het al zo ingeburgerd is. Daarom besliste het gemeentebestuur een aantal stappen in het project volledig door de Noord-Zuiddienst te laten opnemen: de organisatie van de slotdag met workshops, het slotfeest (i.s.m. CC) en 'Hotel BiB' (i.s.m. de bibliotheek). Djapo spitst zich nu vooral toe op 'coaching in de klas' en nascholing voor leerkrachten en het stelt materiaal ter beschikking.

Nevele

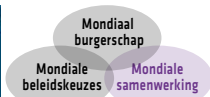
Duurzaam bedrijventerrein

Doel	Duurzaam bedrijventerrein
Doelgroep	Bedrijven (en hun klanten)
Activiteit/methode	<p>Het bedrijventerrein biedt plaats aan negen lokale ambachtelijke bedrijven die vroeger zonevreemd waren of die uitwijkmogelijkheden zochten. Verder huisvest het terrein ook acht bedrijven die afkomstig zijn van buiten Nevele. Al deze bedrijven zijn CO₂-neutraal wat betreft hun elektriciteitsverbruik door bijvoorbeeld zelf elektriciteit op te wekken en een groenestroomcontract af te sluiten met hun energieleverancier. Al deze bedrijven hebben zich er bovendien toe geëngageerd van hun bedrijfs-site een aantrekkelijk geheel te maken waar bedrijvigheid, architectuur en groenvoorzieningen mooi gecombineerd worden. Veneco² zelf voorziet ook in een groenaanleg op het openbaar domein dat aansluit op het omliggende landschap en bij de neogotische kapel O.L.V. van Lourdes (1888). Jaarlijks wordt op het bedrijventerrein ook een duurzaam marktje georganiseerd.</p>
Resultaat	CO ₂ -neutrale en passiefgebouwen, fairtradedranken die verkocht en aangeboden worden aan personeel en klanten, inpassing van bedrijven in landelijke omgeving, met groenbuffer.
Samenwerking	Gemeente Nevele, Veneco ² , diverse bedrijven (Ecopuur, Prik&Tik)
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	<p>Duurzaam ondernemen is ondernemen met respect voor mensen hier en in het Zuiden, maar ook voor de planeet. Producten uit eerlijke handel verkopen of aanbieden aan het personeel heeft een direct effect op producenten in het Zuiden. Tegelijk de ecologische voetafdruk van de gebouwen en productieprocessen in het oog houden draagt bij aan een schoner milieu. De klimaatverandering is grotendeels te wijten aan vervuiling en uitstoot door allerlei industrieën en bedreigt nu al het leven van honderden miljoenen mensen. Nét die mensen die weinig vervuild hebben. Schonere productie en duurzaam ondernemerschap zullen een must zijn in de toekomst.</p>

Oostende & Banjul

Lokale bestuurskracht opbouwen via peer-to-peer-uitwisseling*

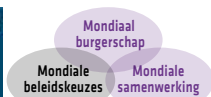
Doel	<ul style="list-style-type: none"> • Capaciteitsopbouw van het lokale bestuur in Banjul, Gambia • Oostendse politici en ambtenaren sensibiliseren over mondiale thema's
Doelgroep	Stadspersoneel
Activiteit/methode	Peer-to-peeruitwisseling tussen stadspersoneel van Oostende en Banjul, bv. tussen ICT-diensten, team afvalbeheer.
Resultaat	Samenwerking met collega's uit de zusterstad is een zeer boeiende manier van internationale samenwerking op de werkvloer. De resultaten zijn zeer concreet en tastbaar. Ondanks de verschillen in de werkomgeving blijken de uitdagingen vaak gelijk te zijn. De ontmoeting an sich wordt ook als heel waardevol ervaren.
Samenwerking	Er werd al samengewerkt tussen collega's voor ICT (realisatie computernetwerk, opleiding personeel, integratie binnen administratie en financieel beheer) en afvalbeheer (analyse afvalstroom, begeleiding bij de integratie van afvalperswagens en bakfietsen bij de afvalophaling).
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Versterking van de capaciteit van het lokale bestuur in Banjul en versterking van de internationale en interculturele competenties bij het stadspersoneel in Oostende

Weetje. In het kader van de stedenband wordt er regelmatig met het vliegtuig gereisd. Een heen- en terugreis tussen beide steden veroorzaakt ongeveer 2,5 ton CO₂-uitstoot. Er wordt naar gestreefd per heen- en terugreis minstens 40 bomen te planten in Oostende en Banjul. Groeiende bomen halen immers CO₂ uit de atmosfeer. In het ideale geval planten de reizigers zelf hun bomen. Oostende wil de reizigers daarmee op hun ecologische voetafdruk wijzen en in herstel van natuur en milieu investeren. Het initiatief wordt uitgevoerd in samenwerking met de stadsbesturen van Oostende en Banjul, scholen in beide steden en Buitengoed bvba.

* In Vlaanderen vindt u nog een 20-tal andere inspirerende [stedenbanden](#) waar 'peer-to-peer'-uitwisseling tussen ambtenaren en lokale mandatarissen een manier is om elkaars bestuurskracht te inspireren of versterken.

Oostende & Banjul

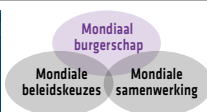
Stages voor studenten in zusterstad

Doel	Buitenlandse ervaringen, interculturele ontmoeting, wederzijds leren
Doelgroep	Studenten hoger onderwijs
Activiteit/methode	Stage van drie tot vijf maanden bij een organisatie in Banjul. Regelmatig gaan er studenten lerarenopleiding, verpleegkunde of sociaal werk naar Banjul, maar ook studenten bouwkundig ingenieur, film, fotografie, communicatie, milieuwetenschappen, kinesitherapie en industrieel productontwerpen deden dat al. Vaak wordt er ook een eindwerk gekoppeld aan het verblijf in Gambia.
Resultaat	Boeiende stage, interculturele ontmoeting, interessante eindwerken die relevant zijn voor de stedenband, sensibilisatiecampagnes, filmvoorstellingen, fototoonstellingen...
Samenwerking	De stages komen tot stand in samenwerking met de Banjul City Council, betrokken scholen in Banjul, Red Cross Gambia Banjul branch, Francis Small Teaching Hospital, stadsbestuur Oostende en de betrokken hogescholen en universiteiten in België.
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Kennisuitwisseling gedurende een langdurig verblijf draagt bij tot capaciteitsopbouw in de betrokken organisaties in Banjul en tot een verscherpt internationaal bewustzijn bij de betrokken studenten.

Asse, Beersel, Dilbeek, Gooik, Halle, Herne, Lennik, Liedekerke, Pepingen, Sint-Pieters-Leeuw en Ternat

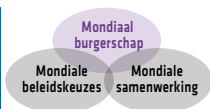
Fair trade Pajottenland-Zennevallei

Doel	Fairtradetrekkingen uit zeven gemeenten (ondertussen uitgebreid tot elf) van het Pajottenland en de Zennevallei slaan de handen in elkaar en promoten fair trade regionaal. Zo willen ze zowel de kleinschalige boer in het Zuiden als de duurzame boer in het Noorden ondersteunen.
Doelgroep	Breed publiek
Activiteit/ methodiek	<p>Fairtradekalender</p> <p>We brengen fairtrade producten en lokale, duurzame producten in onze activiteiten het hele jaar door onder de aandacht. Eerst werden de fairtradeacties van een heel jaar van de zeven deelnemende gemeenten gebundeld in een streekkalender. De kalender werd gelanceerd tijdens een startmoment in het educatief centrum De Paddenbroek in Gooik. Een jaar later werd de actie afgesloten met een fairtradezoekspel. Per gemeente werd een mand met fairtrade producten verstuurd.</p> <p>Fairtradekookboekje</p> <p>Het vervolg van de kalender zal een kookboekje zijn met twee verschillende recepten per gemeente gelinkt aan een 'integratieverhaal' van nieuwkomers. Hun ervaringen worden als quotes in het kookboek opgenomen. Het kookboekje is bedoeld om de verkoop van fairtrade producten een duwtje te geven en tegelijk het integratieverhaal van de koks te vertellen. Er komt ook een lijst in met producenten van duurzame streekproducten en fair trade. De gemeenten kunnen het kookboekje bijvoorbeeld als relatiegeschenk gebruiken of het via de wereldwinkels verdelen. Op zaterdag 8 oktober 2016 wordt het kookboek gelanceerd op de Grote Markt van Halle.</p>
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> • Kalender, kookboek • Meer mensen zijn op de hoogte van eerlijke handel en duurzame streekproducten.
Samenwerking	<ul style="list-style-type: none"> • Fairtradetrekkingengroepen van de verschillende gemeenten met vrijwilligers, politici en ambtenaren. De situatie is verschillend naar gelang van de gemeente. Er is samenwerking met Noord-Zuidambtenaar, integratie-ambtenaar, jeugdconsulent... • Subsidies van BTC (Belgische Technische Coöperatie) en provincie Vlaams Brabant. Samenwerking met Fairtrade Belgium, 11.11.11 en FairTradeGemeenten
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Fair Trade draagt bij aan een duurzame ontwikkeling voor de kleinschalige producent in het Zuiden. Dit is gebaseerd op het principe 'trade, not aid'. Duurzame ontwikkeling bevat drie pijlers die ook terug te vinden zijn in fair trade: economische ontwikkeling, sociale ontwikkeling, ecologisch verantwoorde ontwikkeling.

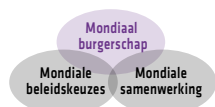

Doel	Samenwerking versterken tussen adviesraden, verenigingen, gemeentebestuur... met als doel de bevolking te sensibiliseren omtrent de klimaatproblematiek.
Doelgroep	Brede bevolking, met aandacht voor scholen en verenigingen
Activiteit/methode	Klimaatworkshop in scholen, sensibiliserende avond met de Low Impact Man, grote klimaatactiedag met verschillende activiteiten (markt en infostands, fietstocht, wandeling, groentepakketten, fairtradecafé, modeshow, film, panelgesprek, ondertekening Burgemeestersconvenant...)
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> Burgemeestersconvenant ondertekend, een sensibiliserende campagne, een 150-tal persoonlijke klimaatakkoorden... We hadden wel op meer volk en dynamiek gehoopt. Leerpunt: samenwerking vergt veel tijd. Geen structurele veranderingen, maar toch even op de gemeentelijke agenda geplaatst. Een zeker gevoel van saamenhorigheid betreffende klimaat.
Samenwerking	In het gemeentebestuur samenwerking tussen diensten ontwikkelingssamenwerking, milieu, vrije tijd, cultuur en verschillende adviesraden. Externe partners: KWB, landelijke gilden, OWW, 11.11.11, fietsclub, provincie, vierdepijlerorganisaties, scholen...
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Klimaatopwarming is een mondiaal thema dat tot structurele veranderingen leidt, zowel in het Zuiden als in het Noorden. Het biedt kansen tot sensibilisering, tot concrete handelingsperspectieven en solidariteit.

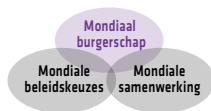
Doel	Collega's (ambtenaren en politici) doen kennismaken met mondiale thema's
Doelgroep	Collega-ambtenaren en politici
Activiteit/ methodiek	Bij een lekkere lunch, klaargemaakt door sociale werkplaats De Variant, een inhoudelijk gestoffeerd lunchgesprek (van 60 minuten) om collega's 'op het stadhuis' op een aangename manier te sensibiliseren en te informeren over mondiale thema's.
Resultaat	<p>Recente lunchcauserieën:</p> <ul style="list-style-type: none"> Verslag over het werkbezoek aan zusterstad Tambacounda (Senegal) en de verwezenlijkingen binnen de stedenband, met toelichting van een docente die meereisde (om stages voor verpleegkundig personeel voor te bereiden) en van de burgemeester (persoonlijke impressies van zijn eerste werkbezoek aan Tambacounda en zijn deelname aan de regionale conferentie) Spreker van ngo Protos in het kader van Wereldwaterdag over hoe de consumptie van water bij ons een effect heeft op de rest van de wereld en meer bepaald op ontwikkelingslanden. <p>Meer collega's zijn op de hoogte en hun interesse voor deze thema's is gewekt. Tegelijk leren diensten elkaar en hun werking beter kennen, ze ontdekken synergieën, wat dan weer kan leiden tot meer samenwerking.</p>
Samenwerking	Initiatief vanuit dienst Internationale samenwerking, i.s.m. sociale werkplaats De Variant.
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Collega's binnen de stadsorganisatie informeren over mondiale thema's verhoogt kennis en begrip ervoor, wat kan leiden tot meer integratie ervan in de beleidsdomeinen waarbinnen zij actief zijn.

Sint-Niklaas (en andere gemeenten) MOOOV festival

Doel	Via een wereldfilmfestival van een week een breed publiek op sociaal, emotioneel en maatschappelijk vlak aanspreken, zodat mensen hun visie over bepaalde thema's bijstellen.
Doelgroep	Filmliefhebbers, mensen uit de Noord-Zuidsector, geëngageerde burgers... (uitbreiden naar jongeren, scholen, vluchtelingen en ondernemers)
Activiteit/ methodiek	Wereldfilmfestival met omkadering (inleidingen, fototentoonstelling, gratis films voor vluchtelingen, randactiviteiten)
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> Filmfestival met wereldcinema. Grote deelname van een breed publiek, dat geïnformeerd en gesensibiliseerd werd over bepaalde thema's. Mensen werden ontroerd en stelden wellicht hun visie over bepaalde thema's bij.
Samenwerking	Dienst Internationale samenwerking, cultuurcentrum, bibliotheek Sint-Niklaas. Externe partners: MOOOV, Vormingplus, Oxfam-Wereldwinkels, enkele leden van de AAS (Actie- en Adviesraad Solidariteit, de GROS van Sint-Niklaas), Rode Kruis Opvangcentrum, de Foyer.
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	De films uit het programma van MOOOV nodigen de kijkers uit andere culturen te leren kennen en begrip op te brengen voor zaken die soms ver van ons bed liggen. MOOOV kan zo ook iets in beweging zetten, kan mensen beroeren op sociaal, emotioneel en maatschappelijk vlak.

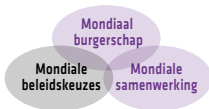
Weetje: In West-Vlaanderen en Antwerpen wordt MOOOV gesubsidieerd door de provincie (CinéHorizon). Gemeenten betalen daardoor een zeer laag tarief om de films te projecteren. Enige voorwaarde is een zaal waar de films op een degelijke manier geprojecteerd kunnen worden. Diksmuide ging in op dit aanbod en vond de lokale filmclub bereid MOOOV in zijn programmatie op te nemen. Vóór de eerste vertoning gaf de gemeente een introductie over Noord-Zuidbeleid, waar burgers en organisaties zelf ook concrete voorstellen konden lanceren.

Doel	Een breed forum voor uitwisseling tussen Noord-Zuid-geïnteresseerden in Waregem creëren.
Doelgroep	Alle Noord-Zuidorganisaties, individuele Noord-Zuid-geïnteresseerden, inwoners van andere origine, allochtone zelforganisaties en wereldburgers van Waregem
Activiteit/ methodiek	Culinaire wereldwandeling Cocina del Mundo: herfstwandeling langs de leukste plekjes van Waregem met vijf tussenstops waar wandelaars proeven van culinaire hapjes en een cultuurbeleving uit een ander continent. Hapjes worden bereid door vierdepijlerorganisaties en allochtone zelforganisaties. Op elke stopplaats was er 'cultuurbeleving' en werd een bepaald thema in de kijker gezet: schoolmaaltijden in Afrika, modeshow met traditionele klederdracht en cultuur in Indonesië, opendeur in de lokalen van vzw De Brug (Marokkaanse zelforganisatie), kennismaking met de werking van 't Kelderke (voedselafhaalpunt voor mensen die onder de armoedegrens leven), noodhulp aan de Filipijnen na taifoen Haiyan en opendeur in de Dienst Internationale Samenwerking.
Resultaat	Grote opkomst van Waregemnaren die minder vertrouwd zijn met de Noord-Zuidwerking en de integratiewerking van de stad. Betere bekendheid van Noord-Zuidwerking van de stad Waregem. Informele uitwisseling tussen deelnemers over specifieke thema's die aan bod kwamen tijdens de wandeling: voedselproblematiek, armoede in Noord en Zuid, klimaat, samenleven in diversiteit...
Samenwerking	Dienst internationale samenwerking, dienst Integratie, i.s.m. twee nieuwe werkgroepen: Waregem Wereldwijd (vertegenwoordigers Noord-Zuidorganisaties) en Waregem Internationaal (inwoners van andere origine). Externe partners: sociale organisaties in Waregem (vzw De Brug en 't Kelderke) en Waregemse vierdepijlerorganisaties (UPB, vzw Sprinkle, Samaccol Binshua).
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Diverse belevenismomenten (bv. kennismaking vzw 't Kelderke, fototentoonstelling schoolmaaltijden over de wereld, fototentoonstelling 'What the world eats') illustreerden zowel de ongelijkheid in de wereld, de scheefgetrokken Noord-Zuidverhoudingen als de verschillen tussen arm en rijk in Waregem. De grote interesse voor de kennismaking met allochtone burgers en de werking van allochtone zelforganisaties bewijzen dat er nog een lange weg afgelegd moet worden naar een rechtvaardige en diverse samenleving waarin iedereen de kans heeft om zijn cultuur en religie te beleven en dit in onderling respect. Op elke stopplaats was er informele uitwisseling.

Doel	Opzet van de bibliotheekwerking
Doelgroep	Bibliotheekbezoekers, meer specifiek kinderen en jongeren van Bohicon (Benin) en Zoersel en bibliotheekpersoneel
Activiteit/methode	Door samenwerking van beide bibliothecarissen, zowel fysiek als virtueel door onder andere gezamenlijke plaatsbezoeken, vorming enzovoort, de werking van de bibliotheek in Bohicon uitbouwen tot een aangepaste en volwaardige stadsbibliotheek.
Resultaat	De collectie werd uitgebreid met Afrikaanse (kinder)boeken, die gezamenlijk in Benin werden aangekocht. Er werd een catalogisering doorgevoerd en fiches aangemaakt. Er werden vorming en voorbeelden gegeven. Er werd een systeem voor handen wassen aan de bibliotheek geplaatst. Intussen zijn er vijf audioverhalen in het Frans, Fon en Nederlands van Bohiconese verhalen. Deze worden in de bibliotheken in Zoersel en Bohicon aangeboden via hoofdtelefoons. Er zijn boekenpakketten gemaakt voor lagere scholen, die via een bibliomobile (brommer) naar de scholen wordt gebracht en om de zes weken worden ingewisseld. De bibliotheek werd als volwaardig onderdeel van de stedelijke werking ontwikkeld. De stad Bohicon investeert in onderwijs en ziet de bibliotheek nu als een van de pijlers waarmee zij zelf aan dit thema kan werken. Er kwam ook een computerlokaal met vijftien pc's waarvan veel jongeren en kinderen gebruik maken. Dit werd mede mogelijk gemaakt door in te zetten op internet en intranet. Door de audioverhalen worden ook analfabeten bereikt die de stap naar een bibliotheek te groot vonden. Deze samenwerking gaf ook onze bibliotheek een duidelijke plaats in een mondiale samenleving.
Samenwerking	Zoersel: bibliotheek, cultuur, onderwijs, jeugd. Daarbuiten: collega's in Bohicon, collega's in andere partnergemeenten, andere inspirerende projecten in Europa en Benin.
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Bohicon en de wereld van Benin zijn nu onderdeel van de Zoerselse bibliotheek, waardoor Zoerselse volwassenen en kinderen meer kunnen leren over de wereld in Benin. Kinderen in Bohicon hebben betere toegang tot kennis en informatie.

Doel	Jongerencultuuruitwisseling via sociale projecten met jongeren van Zoersel en Bohicon (Benin)
Doelgroep	Jongeren van het Zoerselse jeugdverenigingsleven + jongeren en kinderen in Bohicon
Activiteit/methode	Deelname van dertig Zoerselse jongeren aan twee tot vier weken durend bezoek aan Bohicon waar ze vier sociale projecten opzetten of ondersteunen: meehelpen in activeringsbeleid in psychiatrisch centrum, mobiel speelplein met lijnbus, zomerklas, bouwkamp met scouts van Bohicon, hiphopproject.
Resultaat	<p>Jongeren uit Zoersel werkten in vier groepen samen met jongeren uit Bohicon. Het mobiele speelplein bereikte ongeveer 200 kinderen per dag. Het belang van spelen werd in de verf gezet, i.p.v. enkel sporten.</p> <p>Door psychiatrische patiënten activiteiten zoals schilderen, knutselen en spelen aan te bieden werd hun leefwereld een beetje verruimd. Het Hiphopproject komt op YouTube. Tegen juni 2016 zijn er zes liedjes af die samen worden gemaakt. Dan zou de groep in Europa en Benin samen toeren (met Europese steun). www.facebook.com/jongerenvoorbohicon</p> <p>Jongeren onderling krijgen meer respect voor elkaars realiteit, werken samen aan projecten. Voor gastgezinnen is dit een diepgaandere manier om Europeanen te leren kennen en vice versa. Het belang van spelen krijgt erkenning. De stedenband wordt bekender in Zoersel en Bohicon. Door benefietactiviteiten ontstaat veel sensibilisering over de stedenband in Zoersel en een groter draagvlak en betrokkenheid door jongeren, ouders, familie en omgeving.</p>
Samenwerking	<p>Zoersels gemeentebestuur: dienst internationaal, in samenwerking met jeugddienst en schepen van Jeugd</p> <p>Jongeren en verenigingen onderling</p> <p>Andere partners: collega politici en ambtenaren in Bohicon, jongeren tussen Zoersel en Bohicon, gastgezinnen, sponsors zoals Trappisten Westmalle, SN Brussels Airlines et cetera</p>
Hoe draagt deze praktijk bij aan mondiale rechtvaardigheid?	Grotere bewustzijn en kennis over wat er in de wereld gebeurt bij de jongeren zet hen aan tot bewuster gedrag dat rekening houdt met anderen in de wereld.

* In Vlaanderen zijn er nog meer jongerencultuuruitwisselingen in het kader van een stedenband

We zijn in deze geglobaliseerde wereld steeds afhankelijker van elkaar. Ieder van ons – zowel individu als lid van een lokale gemeenschap – is willens nillens betrokken bij de internationale handel en de scheefgegroeide verhoudingen tussen Noord en Zuid.

Het fruit dat we eten, de koffie en wijn die we drinken, de kledij die we dragen, het materiaal waarmee we onze huizen bouwen, aardolie om onze economie draaiende te houden..., het komt allemaal uit het Zuiden.

De huidige globalisering leidt tot een groeiende kloof tussen Noord en Zuid, tussen arm en rijk zowel hier als ginder. Rijke landen proberen de controle te houden over rijkdommen, olievelden en grondstoffen en bestendigen het onrecht.

Ook in onze lokale gemeenschap worden we geconfronteerd met gevolgen van de huidige onrechtvaardige verhoudingen tussen Noord en Zuid en de ongunstige leef- en arbeidsomstandigheden elders in de wereld, kijk maar naar de groeiende toevloed aan migranten, vluchtelingen en slachtoffers van mensenhandel.

Ook als is onze rol op het vlak van de wereldeconomie klein, toch kunnen het gemeentebestuur én de Gemeentelijke Raad voor Ontwikkelingssamenwerking inspanningen leveren voor een betere wereld.

De Gemeentelijke Raad voor Ontwikkelingssamenwerking wil als adviesorgaan het gemeentebestuur adviseren en samen met haar initiatieven nemen en ondersteunen die de oneerlijke verhoudingen tussen Noord en Zuid in de wereld willen verbeteren. Samen met het gemeentebestuur wil de GROS ontwikkelingssamenwerking op de politieke agenda plaatsen.

De GROS wil een samenwerking aangaan met de inwoners van de gemeente die zich engageren voor een eerlijke Noord-Zuid verhouding en wil andere inwoners warm maken voor een grotere solidariteit met het Zuiden. De GROS wil dit doen door financiële steun te verlenen aan betrouwbare en degelijke projecten in achtergestelde gebieden. Dit kunnen zowel projecten van NGO's zijn als kleinschalige projecten van Denderleeuwse burgers ergens in de wereld.

De GROS wil de bevolking van Denderleeuw bewustmaken van de mistoestanden in de wereld via informatie en educatie en het opzetten van gezamenlijke projecten.

De GROS wil onmiddellijk kunnen inspelen op de vraag naar dringende hulpverlening in geval van humanitaire rampen, indien die hulpverlening de doelstellingen van het GROS kan helpen verwzenlijken. De GROS wil deze hulpacties coördineren.

VVSC internationaal

REDACTIE

Dienst Internationaal

FOTOGRAFIE

VVSG Internationaal

VORM

Ties Bekaert,
communicatiedienst VVSG

Vereniging van Vlaamse
Steden en Gemeenten
Paviljoenstraat 9
1030 Brussel
T 02 211 55 00
F 02 211 56 00
internationaal@vvsg.be
www.vvsg.be

DISCLAIMER

Deze publicatie is in de eerste
plaats een werk van VVSG. De
Vlaamse overheid is in geen
geval verantwoordelijk voor de
inhoud ervan.

Vlaanderen
verbeelding werkt

Vlaanderen
verbeelding werkt